

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/21-04/01

URBROJ: 65-21-02

Zagreb, 14. siječnja 2021.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 11. stavka 1. Zakona o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima (Narodne novine, broj 81/13) u prilogu dostavljam *Izvešće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u 2020. godini*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavljeno aktom od 14. siječnja 2021. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/21-07/12
URBROJ: 50301-21/21-21-2

Zagreb, 14. siječnja 2021.

Hs**NP*022-03/21-04/01*50-21-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	14-01-2021		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	65	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.	
50-21-01	1	20	

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u 2020. godini

Na temelju članka 11. stavka 1. Zakona o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima („Narodne novine“, broj 81/13.), dostavlja se Izvješće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u 2020. godini.

U prilogu Izvješća dostavljaju se i zaključci sastanaka Europskoga vijeća u 2020. godini.

PREDSJEDNIK
mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠĆE O SASTANCIMA EUROPSKOG VIJEĆA U 2020. GODINI

Temeljem Zakona o suradnji Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima (Narodne Novine, broj 81/2013), predsjednik Vlade podnosi pisano Izvješće o sastancima Europskog vijeća.

SADRŽAJ IZVJEŠĆA

UVOD	2
EUROPSKO VIJEĆE – 20. i 21. VELJAČE 2020.....	5
EUROPSKO VIJEĆE - 17. do 21. SRPNJA 2020.....	7
EUROPSKO VIJEĆE – 1. i 2. LISTOPADA 2020.	16
EUROPSKO VIJEĆE – 17. i 18. LISTOPADA 2020.	21
EUROPSKO VIJEĆE – 10. i 11. PROSINCA 2020.....	26
PRILOG – Zaključci sastanaka Europskog vijeća	

Zagreb, 14. siječnja 2021.

UVOD

Na temelju Zakona o suradnji Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima (Narodne novine, broj 81/2013) predsjednik Vlade podnosi pisano Izvješće o sastancima Europskog vijeća (u daljnjem tekstu: EV) koji su se 2020. godine održali u Bruxellesu 20. i 21. veljače; od 17. do 21. srpnja.; 1. i 2. listopada; 15. i 16. listopada i 10. i 11. prosinca.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković bio je na čelu izaslanstva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Hrvatska) na svim sastancima EV-a osim na posljednjem, 10. i 11. prosinca, kada zbog zdravstvenih razloga nije mogao osobno sudjelovati te je tada Hrvatsku, sukladno Poslovniku EV-a i na temelju međusobnog dogovora dvojice predsjednika vlada, predstavljao predsjednik Vlade Slovenije Janez Janša, što je uobičajena praksa među članovima EV-a.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković u 2020. godini nastavio je praksu pismenog izvještavanja o sastancima EV-a te su temeljem tih izvješća održane rasprave sa zastupnicima u Hrvatskom saboru.

U prvoj polovici 2020. godine Hrvatska je predsjedala Vijećem Europske unije, o čemu je Hrvatskom saboru u srpnju dostavljeno zasebno izvješće koje su pripremili Ured predsjednika Vlade i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.

Za Hrvatsku, kao najmlađu članicu Europske unije (u daljnjem tekstu: EU ili Unija), predsjedanje Vijećem EU-a, i to samo šest i pol godina od pristupanja EU-u, predstavljalo je priliku da predstavi sebe i svoje sposobnosti Europi i svijetu, snažno potvrdi svoju privrženost europskom projektu te pruži doprinos učinkovitom funkcioniranju i daljnjem razvoju EU-a. Prioriteti hrvatskog predsjedanja Vijećem EU oblikovani su u četiri stupa: „Europa koja se razvija“, „Europa koja povezuje“, „Europa koja štiti“ i „Utjecajna Europa“, na kojim tematskim cjelinama je razrađen i sveobuhvatan Program predsjedanja.

Hrvatsko predsjedanje Vijećem EU (u daljnjem tekstu: HR PRES) po mnogočemu je bilo bez presedana u povijesti Unije. Ono se odvijalo u novom institucionalnom i zakonodavnom ciklusu, s novim sazivom Europskog parlamenta (u daljnjem tekstu: EP), novom Europskom komisijom (u daljnjem tekstu: EK) i novim čelnicima europskih institucija.

Novi prioriteti u skladu sa Strateškim programom za razdoblje 2019. – 2024., kao i pregovori o novom sedmogodišnjem proračunu EU-a za razdoblje 2021. – 2027., dali su dodatni okvir najviše operativne i političke zahtjevnosti. Na to se nadovezala i neizvjesnost oko izlaska Ujedinjene Kraljevine (u daljnjem tekstu: UK) iz EU-a, praćena složenim i osjetljivim pregovorima o budućim odnosima.

Pandemija bolesti COVID-19 bitno je otežala HR PRES i dodala mu maksimalno složenu dimenziju. Razoran potres koji je 22. ožujka pogodio Zagreb i okolicu bila je još jedna situacija bez presedana, jer se u povijesti predsjedanja EU-om nikada nije dogodilo da glavni grad države koja predsjedava bude pogođen takvom prirodnom katastrofom.

U kratkom se vremenu Hrvatska uspjela prilagoditi novim okolnostima i kriznom načinu djelovanja, osiguravajući kontinuitet rada Vijeća EU-a. Uz provedbu prioriteta programa predsjedanja, usmjerili smo se na najvažniji novi prioritet – sigurnost građana te koordinaciju zajedničkog odgovora na krizu.

Unatoč krizi i svim povezanim izazovima, Hrvatska je ispunila sve najvažnije zadaće HR PRES-a u različitim područjima djelovanja Vijeća EU-a i u skladu s programom PRES. Postignuća su bila vidljiva u svim formacijama te se očitovala u brojnim usvojenim zakonodavnim aktima, uključivo u onima koji su usvojeni žurnim postupkom kao odgovor krizu izazvanu pandemijom bolesti COVID-19, vođenim trijalozima, dogovorenim zaključcima Vijeća EU-a te ostalim ne-zakonodavnim aktivnostima.

Iako je HR PRES moralo djelovati u značajno promijenjenim okolnostima, pokazalo je Hrvatsku kao odgovornu državu članicu, visokih operativnih, administrativnih i diplomatskih kapaciteta, sposobnu prilagoditi se svim izazovima.

Već za vrijeme hrvatskog predsjedanja Vijećem usvojena je Odluka o privremenom odstupanju od Poslovnika Vijeća EU-a s obzirom na poteškoće u vezi s putovanjima uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19 u Uniji (SL L 88I/2020), koja je olakšala donošenje odluka putem pisanog postupka.

U razdoblju od kraja veljače do polovine srpnja nije bilo fizičkih sastanaka EV-a, ali je održano više neformalnih video-konferencija članova EV-a, i to: 10. ožujka; 17. ožujka; 26. ožujka; 23. travnja; 19. lipnja te 29. listopada i 19. studenoga. Glavna tema video-konferencija bila je koordinacija mjera odgovora EU i država članica na sve izazove krize izazvanom pandemijom bolesti COVID-19, uz povremenu temu usuglašavanja pitanja vezanih uz sljedeći Višegodišnji financijski okvir EU.

U svibnju je (6. svibnja), kao središnji politički događaj hrvatskog predsjedanja Vijećem, na inicijativu predsjednika Vlade Andreja Plenkovića putem videokonferencije održan Zagrebački sastanak na vrhu u formatu čelnika 27 država članica EU i šest država jugoistočne Europe, čime je poslana važna poruka o europskoj perspektivi ove regije te o njihovim reformskim naporima.

Na poticaj Hrvatske je, kao još jedan dijalog na najvišoj razini u okviru hrvatskog predsjedanja Vijećem EU-a, 18. lipnja održan i virtualni sastanak na vrhu čelnika država članica EU i šest država Istočnog partnerstva (Armenija, Azerbajdžan, Bjelarus, Gruzija, Moldova i Ukrajina), važnog strateškog okvira za izgradnju i jačanje partnerskih odnosa EU s tim dijelom Europe

Uz borbu protiv pandemije bolesti COVID-19, nekoliko je tema dominiralo dnevnim redom formalnih sastanaka EV-a u 2020. godini. Prije svega to je bio je dogovor o Višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. (u daljnjem tekstu: VFO) te novom financijskom instrumentu pod nazivom „EU sljedeće generacije“. Prvi pokušaj dogovora o VFO na razini čelnika u veljači nije uspio, a drugi je uslijedio u srpnju i rezultirao političkim

dogovorom glede VFO i Plana za oporavak „EU sljedeće generacije“. Sveobuhvatnim dogovorom Hrvatska će u sljedećih sedam godina iz svih europskih izvora imati na raspolaganju više od 24,2 milijarde eura, uz 683 milijuna eura za sanaciju posljedica potresa u Zagrebu i u okolnim županijama.

Dva je puta EV raspravljalo o klimatskim promjenama, u listopadu i prosincu, a rasprava je rezultirala dogovorom o utvrđivanju cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55% u odnosu na 1990. godinu na razini EU-a do 2030. godine. To je važan ulog u postizanje klimatske neutralnosti EU-a do 2050. godine. U listopadu je EV raspravljalo o jedinstvenom tržištu, industrijskoj politici i digitalnoj tranziciji, koja uz zelenu tranziciju postaje ključan prioritet Unije u sljedećem višegodišnjem razdoblju.

EV je redovito raspravljalo o vanjskim odnosima, i to o Turskoj (više puta, radi neovlaštenih aktivnosti bušenja u istočnom Sredozemlju) te o Bjelarusu, Kini, Gorskom Karabahu, Južnom susjedstvu, odnosima EU-a i Afrike, uključujući i vanjske aspekte migracija te odnosima EU-a i Sjedinjenim Američkim Državama.

Po izlasku UK iz EU-a 31. siječnja 2020. EV je bilo redovito informirano o tijeku provedbe Sporazuma o povlačenju i tijeku pregovora između EU-a i UK-a o budućim odnosima.

EUROPSKO VIJEĆE – 20. i 21. VELJAČE 2020.

Rasprava o Višegodišnjem financijskom okviru

Čelnici država i vlada EU-a sastali su se u Bruxellesu 20. i 21. veljače 2020. na izvanrednom sastanku EV-a kako bi pokušali postići dogovor o prijedlogu Pregovaračke kutije koji je predstavio predsjednik EV-a Charles Michel, a nakon održanih bilateralnih sastanaka sa svim državama članicama.

Taj prijedlog nije naišao na odobravanje država članica, koje su ukazale na potrebu daljnjih poboljšanja i približavanja stajališta. S jedne strane „štedljivije“ države članice nisu prihvaćale ukupnu razinu proračuna (*1.074% EU-27 bruto nacionalnog dohotka*) te su neke inzistirale na zadržavanju trajnih korekcija/rabata. S druge strane, države okupljene u skupini „prijatelja kohezije“ bile su nezadovoljne predloženom razinom financiranja kohezijske i poljoprivredne politike, smatrajući da je preniska. Za njih je bilo važno zadržavanje provedbenih pravila, primarno sufinanciranje i pravilo N+3 te ukidanje rabata. Niz država članica, uključujući države neto uplatiteljice, tražile su jači naglasak na vladavinu prava i više ulaganja u financiranje novih izazova u odnosu na „tradicionalnije“ politike. Države članice bile su podijeljene i oko vlastitih sredstava; jedan dio njih, uglavnom neto primateljica, protivio se prijedlogu utemeljenom na sustavu trgovanja emisijama stakleničkih plinova (ETS), smatrajući da će time podnijeti najveći teret.

Nakon intenzivnih pregovora postalo je razvidno da neće biti moguće postići dogovor u prvom pokušaju na razini EV-a te da je za to potrebno još vremena. Kao neka od glavnih pitanja za koja je rasprava pokazala da ih je potrebno riješiti, izdvojili su se: cjelokupna visina proračuna, opseg financiranja glavnih prioriteta, a posebno izdvajanja za kohezijsku i zajedničku poljoprivrednu politiku, način financiranja (pred-financiranje, sufinanciranje), prihodovna strana (vlastita sredstva) te korekcije/rabati, uvjeti (vladavina prava) i poticaji.

Ovakav ishod potvrdio je dosadašnju praksu da su za konačan dogovor potrebna barem dva sastanka čelnika, dok je ovoga puta na pregovore utjecala i pandemija bolesti COVID-19. Novi je prijedlog u predstojećim mjesecima bio predstavljen u novim zdravstvenim i socio-ekonomskim uvjetima.

Vanjski odnosi

U području vanjskih odnosa, kao odgovor na zbivanja u Idlibu u Siriji, EV je objavilo izjavu u kojoj poziva sve aktere da odmah prekinu neprijateljstva. Nova vojna ofenziva sirijskog režima i njegovih saveznika, koja uzrokuje golemu ljudsku patnju, okarakterizirana je neprihvatljivom. EV je pozvalo sve strane u sukobu da u potpunosti poštuju svoje obveze na temelju međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o ljudskim pravima te da omogućе neometan pristup humanitarne pomoći svima kojima je ona potrebna.

Ponovljen je poziv za uspostavom prekida vatre, zaštite civila i provede obveze na temelju Memoranduma iz Sočija od 17. rujna 2018. EV je izjavilo da podržava vjerodostojno

političko rješenje u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 2254 i Priopćenjem iz Ženeve. Od iznimne je važnosti preuzimanje odgovornosti za kršenja međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o ljudskim pravima te je EV ponovno pozvalo na izlaganje stanja u Siriji Međunarodnom kaznenom sudu. Naglasilo je predanost jačanju humanitarne pomoći najugroženijem civilnom stanovništvu u području Idliba.

EUROPSKO VIJEĆE – 17. do 21. SRPNJA 2020.

Izvanredni sastanak EV-a na kojem je postignut politički dogovor o VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. i Planu za oporavak „EU sljedeće generacije“ održan je od 17. do 21. srpnja 2020. u Bruxellesu. Svojim petodnevnim trajanjem bio jedan od najdužih u povijesti EU-a. Sastanak je održan uz pridržavanje propisanih epidemioloških mjera i postrožena protokolarna pravila. To je ujedno bio prvi sastanak EV-a u fizičkom formatu nakon veljače i izbijanja pandemije bolesti COVID-19.

Sastanak je počeo 17. srpnja u 10:00 sati, a okončan je 21. srpnja u 05:30 sati, konsensualnim dogovorom kojim je Hrvatska iz svih europskih izvora kroz sljedećih sedam godina na raspolaganje dobila više od 24,2 milijarde eura. To je više nego dvostruko u odnosu na iznos iz VFO-a 2014. – 2020., odnosno prvog višegodišnjeg financijskog okvira EU-a kojeg je Hrvatska mogla koristiti kao država članica EU-a. U ambicioznom i sveobuhvatnom paketu „klasični“ VFO povezan je s izvanrednim paketom za oporavak i pratećom financijskom potporom pod nazivom „EU sljedeće generacije“, s ciljem ublažavanja ekonomskih i drugih posljedica dosad nezabilježene krize te jačanja otpornosti država članica EU-a.

Tijek rasprava o Višegodišnjem financijskom okviru do EV u srpnju 2020.

Nakon što je EK u svibnju 2018. objavila prvi prijedlog novog sedmogodišnjeg financijskog okvira EU-a, kroz sljedeće dvije godine je na različitim razinama u Vijeću održan niz rasprava među državama članicama. Temeljem tih rasprava, finsko predsjedništvo Vijećem je u drugoj polovici 2019. pripremlilo prvu „pregovaračku kutiju“, tj. pregovarački okvir s iznosima kao podlogu za izradu budućih zaključaka EV-a, oko koje nije bilo moguće postići dogovor.

Sukladno praksi te zaključkom EV-a u prosincu 2019., predsjednik EV-a preuzeo je odgovornost za pregovore i predstavio novu „pregovaračku kutiju“ u veljači 2020. Nakon neuspjelog pokušaja političkog dogovora na razini čelnika država i vlada na EV-u u veljači 2020., prijedlog je morao biti revidiran, a ubrzo i dodatno prilagođen novim izazovima i okolnostima pandemije bolesti COVID-19.

EK je 27. svibnja 2020. objavila novi prijedlog u vidu paketa koji je obuhvaćao revidirani VFO u visini od 1.100 milijardi eura te Plan za oporavak „EU sljedeće generacije“ u visini od 750 milijardi eura – ukupno 1.850 milijardi eura za oporavak i razvoj EU-a.

EK je predložila da se „EU sljedeće generacije“ većim dijelom temelji na bespovratnim sredstvima (u iznosu od 500 milijardi eura), a da ostatak bude na raspolaganju državama članicama u obliku zajmova (250 milijardi eura). Oporavak bi se financirao uz pomoć privremenog podizanja gornje granice vlastitih sredstava (na 2,00% bruto nacionalnog dohotka EU), što bi omogućilo EK da se, koristeći prvorazredni kreditni rejting EU-a, zaduži na financijskim tržištima za 750 milijardi eura. EK je također predložila nova vlastita sredstva kao dodatne izvore financiranja proračuna EU (nereciklirani plastični ambalažni otpad; trgovanje emisijama stakleničkih plinova, itd.).

Predloženo je da „EU sljedeće generacije“ čine tri stupa:

- 1) Prvi stup - potpora državama članicama za ulaganja i reforme kroz Mehanizam za oporavak i otpornost (kombinacija bespovratnih sredstava i zajmova); pomoć za oporavak za koheziju (*ReactEU*); potpora zelenom prelasku na klimatski neutralno gospodarstvo kroz ojačani Fond za pravednu tranziciju; Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.
- 2) Drugi stup - pokretanje gospodarstva EU poticanjem privatnih ulaganja kroz Instrument za potporu solventnosti; poboljšani program *InvestEU* i Instrument za strateška ulaganja (kao sastavni dio *InvestEU*).
- 3) Treći stup - odgovor na naučene lekcije iz krize i suočavanje s europskim strateškim izazovima kroz novi program za zdravlje i jačanje zdravstvene sigurnosti; ojačani Mehanizam EU za civilnu zaštitu (*RescEU*); ojačani program Obzor Europa koji bi uključivao financiranje vitalnih istraživanja zdravlja, otpornosti i zelene i digitalne tranzicije; ojačani Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (*NDICI*).

Nakon objave novog prijedloga EK-a uslijedili su analiza i intenzivna razmjena mišljenja u Vijeću te je 19. lipnja održana orijentacijska rasprava na razini čelnika država i vlada u formi videokonferencije koju je sazvao predsjednik EV-a Charles Michel. Rasprava je bila načelno pozitivna glede osnovnog koncepta ovog paketa, ali je pokazala značajne razlike u stajalištima država članica, posebno onih „štedljivih“ u odnosu na ostale. Svi su čelnici iskazali spremnost na suradnju u traženju kompromisa, kako bi EU čim prije krenula putem oporavka. U raspravi je snažno istaknuta potreba brzog dogovora.

Kroz raspravu su kao najvažnija izdvojena pitanja ukupnog iznosa financijskog paketa, omjera između bespovratnih sredstava i zajmova te rokova provedbe. Razlike u stavovima pojedinih država članica nisu se bitno smanjile – s jedne strane, skupina „štedljivih“ država zalagala se za što niži ukupni iznos, uz davanje jasne prednosti zajmovima u odnosu na bespovratna sredstva i kraćim rokovima provedbe, dok se na drugoj strani inzistiralo na prihvaćanju iznosa koje je predložila EK, dominantnom udjelu bespovratnih sredstava i osiguravanju dovoljno vremena za provedbu. Velike razlike u mišljenjima bile su i glede alokacijskih kriterija te pitanja upravljanja sredstvima. Vezano za prijedlog VFO-a, stavovi država članica uglavnom su bili sukladni onima iz veljače, uključivo oko ukupne razine VFO-a, omjera financiranja „tradicionalnih politika“ (kohezija, poljoprivreda) u odnosu na „moderne politike“ (istraživanja, inovacije, zelena i digitalna tranzicija) te vlastitih sredstava i rabata.

Hrvatska je pozitivnim ocijenila prijedlog EK-a i podržala strateški koncept temeljen na dva stupa jedinstvenog paketa financijske potpore EU, Planu za oporavak „EU sljedeće generacije“ i revidiranom VFO-u, koji mogu osigurati gospodarski oporavak, jačanje otpornosti, generiranje rasta i poticanje ulaganja, uz ostvarivanje klimatskih ciljeva i ciljeva digitalizacije. Snažno se založila za načelo solidarnosti, daljnje osiguravanje konvergencije i kohezije te očuvanje unutarnjeg tržišta i jednakih mogućnosti za sve države članice. Glede

Plana za oporavak, Hrvatska je podržala predloženu veličinu i strukturu te odnos između bespovratnih sredstava i zajmova. Alokacijske ključeve Hrvatska je ocijenila dobro definiranim te joj je bila prihvatljiva povezanost s Europskim semestrom, uz osiguranje fleksibilnosti i uvažavanje specifičnih potreba država članica. Na temu VFO-a, Hrvatska se zalagala za odgovarajuća sredstva za „tradicionalne politike“ te povoljna provedbena pravila (su-financiranje, pred-financiranje i N+3 pravilo). Oko vlastitih sredstava, Hrvatska je pokazala otvorenost za nove prijedloge izvora financiranja, uz isticanje važnosti izbjegavanja onih novih vlastitih sredstava koja mogu imati regresivan učinak. Založila se za postupno ukidanje svih rabata.

Osim niza sastanaka Odbora stalnih predstavnika pri EU (COREPER), pod predsjedanjem prvo hrvatskog, a potom njemačkog predsjedništva Vijećem EU-a, na kojima su raspravljani svi detalji prijedloga EK, održane su i bilateralne video-konzultacije predsjednika EV-a Michela sa svim čelnicima država članica EU, radi preciziranja glavnih otvorenih pitanja i ključnih stajališta država članica prije pripreme novog prijedloga „pregovaračke kutije“ i sazivanja sastanka EV.

Revidirana „pregovaračka kutija“ u formi zaključaka EV-a objavljena je 10. srpnja. Slijedom prijedloga EK-a, ona se i dalje oslanjala na dva stupa jedinstvenog paketa – revidirani VFO i „EU sljedeće generacije“, ali uz odgovarajuće preinake koje su bile rezultat prethodnih intenzivnih konzultacija s državama članicama.

Iznos i struktura „EU sljedeće generacije“ temeljila se na izvornom prijedlogu EK-a iz svibnja 2020. (sveukupno 750 milijardi eura), dok je iznos prijedloga VFO-a smanjen na 1.074,3 milijarde eura. Ukupna vrijednost revidiranog paketa iznosila je 1.824,3 milijarde eura.

„Pregovaračka kutija“ predsjednika EV-a Charlesa Michela sadržavala je i novu alokacijsku metodu bespovratnih sredstava iz Mehanizma za otpornost i reforme, prema kojoj bi se 70% alociralo prema originalnom prijedlogu EK-a, dok bi se preostalih 30% raspodijelilo u 2023. godini na osnovu nove formule koja umjesto stope nezaposlenosti sadrži relativni pad BDP-a za razdoblje 2020. – 2021., čime se slijedom zahtjeva nekih država članica osnažuje uzročno-posljedična veza s pandemijom bolesti COVID-19. Također, slijedom zahtjeva dijela država članica, Vijeće EU-a je dobilo ulogu, uz EK, ocjenjivati nacionalne planove oporavka država članica. „Pregovaračka kutija“ predložila je i novi instrument izvan gornjih granica VFO-a, kao kompenzaciju onim državama članicama i sektorima koji će imati disproporcionalno velike negativne posljedice od Brexita. Zadržani su rabati, i to za pet država članica (Austriju, Dansku, Nizozemsku, Njemačku i Švedsku), ali bez naznake njihovog postupnog ukidanja, kao što je predložila EK.

Na prihodovnoj strani proračuna, od 2021. godine predviđeno je uvođenje vlastitih sredstava na osnovu nerekiciranog plastičnog otpada, od 2023. godine uvođenje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, kao i digitalnih pristojbi. VFO treba doprinijeti ispunjenju klimatskih ciljeva s 30%.

Uoči sastanka EV-a te slijedom intenzivnih neformalnih konzultacija između glavnih gradova, bilo je razvidno da su najveće razlike među državama članicama i dalje prisutne u vezi sljedećih pitanja: 1) ukupna razina financijskih izdvajanja u okviru cjelokupnog paketa, prije svega Plana za oporavak; 2) omjer bespovratnih sredstava i zajmova u odnosu na ukupnu omotnicu Plana za oporavak; 3) pitanje vladavine prava u kontekstu zaštite financijskih interesa EU i korištenja sredstava; 4) način odobravanja nacionalnih planova oporavka i pravila upravljanja financijskim sredstvima EU; 5) razina plafona vlastitih sredstava i moguća nova vlastita sredstva te 6) pitanja rabata.

Ta su pitanja ujedno bila najavljena kao okosnica predviđene rasprave čelnika država i vlada na EV-u 17. i 18. srpnja, oko kojih je trebalo graditi konsenzus s ciljem postizanja političkog dogovora o financijskom paketu za oporavak i daljnji razvoj EU-a bez presedana u njezinoj povijesti.

Europsko vijeće 17. – 21. srpnja 2020.

Sastanak EV-a 17. srpnja započeo je u ozračju spoznaje o visokoj političkoj važnosti postizanja dogovora, praćen snažnim izjavama čelnika institucija i država članica EU-a. U svom uvodnom obraćanju predsjednik EP-a David Maria Sassoli je istaknuo izazove uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 i potrebu odgovarajućeg odgovora na njih kroz Plan za oporavak i revidirani VFO. Podržao je Mehanizam za oporavak i otpornost, kao i koncept zaduživanja EK-a na financijskim tržištima te odnos između bespovratnih sredstava i zajmova. Sassoli je iskazao razočaranje prijedlogom ukupne visine VFO-a, jer je EP u više navrata tražio više novaca za konvergenciju i nove prioritete. Drži da se Plan za oporavak i VFO ne mogu odvajati i da odnos između njih zahtijeva ravnotežu i koherentnost. Kazao je da je osiguranje dugoročnog financiranja preduvjet za davanje suglasnosti od strane EP-a. Založio se za nova vlastita sredstva i istaknuo poštovanje vladavine prava. Stavio je snažan naglasak na odgovornost spram građana i slijedom toga na imperativ žurnog usvajanja odgovarajućeg Plana za oporavak „EU sljedeće generacije“.

Predsjednica EK Ursula von der Leyen istaknula je čvrstu potporu predloženom paketu. Pohvalila je dobru suradnju stručnih timova EK i Vijeća u njegovoj izradi. Naglasila je da pogoršanje ukupne gospodarske situacije u Europi dodatno nalaže žurno djelovanje te upozorila da bi daljnje smanjenje VFO-a dovelo u pitanje niz važnih programa EU-a, poput onih u području migracija, vanjskih odnosa, obrane i međunarodne suradnje. Glede pitanja upravljanja, založila se za poštivanje institucionalne uloge EK-a.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković ukazao je na osobitu važnost trenutka i pozvao na odlučnost i konstruktivan pristup, s ciljem postizanja dogovora na dobrobit svih građana EU-a. Izrazio je spremnost Hrvatske da podrži predloženi paket, pod uvjetom da se uvažavaju specifičnosti Hrvatske u odnosu na druge države članice, uključujući činjenicu da je Hrvatska jedina država članica koja je do sada imala na raspolaganju samo jednu financijsku perspektivu EU-a. Rekao je da je predloženi cjelokupni paket s dva stupa odgovarajući financijski odgovor na gospodarske, socijalne i druge posljedice pandemije bolesti COVID-19 te istaknuo njegovu stratešku važnost za budućnost EU-a, uključujući ciljeve zelene i digitalne

tranzicije. U vezi VFO-a, podržao je njegovu ukupnu razinu i naglasio da je za Hrvatsku bitno zadržati 15% stope nacionalnog sufinanciranja kohezije i ruralnog razvoja, kao što je predloženo u „pregovaračkoj kutiji“. U vezi Plana za oporavak, podržao je njegovu visinu i predloženi omjer bespovratnih sredstava i zajmova, koji je ocijenio dobrim i prihvatljivim. Glede alokacijskog ključa za raspodjelu sredstava u Mehanizmu za oporavak i otpornost, predsjednik Vlade Andrej Plenković istaknuo je da Hrvatska preferira prijedlog EK-a koji donosi veći stupanj predvidljivosti u izračunima i planiranju reformi, no da bi u slučaju povoljnog ukupnog dogovora bila spremna prihvatiti prijedlog predsjednika EV-a. Podržao je poveznicu s Europskim semestrom, naglasivši pritom važnost brzine i učinkovitosti u upravljanju i odlučivanju o nacionalnim planovima reformi i isplatama sredstava EU-a. Također je podržao uvođenje novih vlastitih sredstava na način predložen u „pregovaračkoj kutiji“, dok je na temu rabata iskazao zalaganje Hrvatske za njihovo postupno ukidanje.

U prvoj plenarnoj raspravi dio država članica (Austrija, Danska, Finska, Nizozemska, Švedska) zatražio je smanjivanje ukupnog volumena Plana za oporavak, kao i bespovratnih sredstava. Države članice su također bile kritične prema novom alokacijskom ključu kojeg je predsjednik EV predložio za Mehanizam za oporavak i otpornost (neke preferirajući prijedlog EK-a, a druge tražeći veću poveznicu s posljedicama krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19). Različitost pogleda posebno je bila izražena glede pitanja upravljanja i odlučivanja EU-a, pri čemu se većina država članica založila za zadržavanje vodeće uloge EK-a, dok su neke države članice tražile znatno jaču ulogu Vijeća EU-a, uz korištenje jednoglasnosti u odlučivanju. Rasprava je pokazala da je potrebno dodatno vrijeme za bilateralne konzultacije i najmanje još nekoliko krugova rasprave. S obzirom da se odluka o VFO-u i Planu za oporavak donosi konsenzusom, bilo je bitno voditi računa i uvažavati stavove svake od država članica.

Druga plenarna sjednica održana je 18. srpnja ujutro, ali ni nakon toga nije postignut značajniji napredak u približavanju stavova. Uslijedili su brojni krugovi neformalnih konzultacija pojedinih država članica ili skupina država članica s predsjednikom EV-a, kao i bilateralne razmjene mišljenja. Na radnoj večeri 18. srpnja raspravljeno je pitanje vladavine prava, tijekom čega su još jednom došle do izražaja velike podjele među državama članicama, uključujući razlike u mišljenjima glede izravnog povezivanja korištenja proračunskih sredstava s ocjenama općeg stanja vladavine prava u pojedinoj državi članici na način opisan u „pregovaračkoj kutiji“. Poljska i Mađarska su isticale da treba napraviti jasnu razliku između mehanizma kojim se nadzire ispravnost trošenja proračunskog novca i ukazuje na nepravilnosti, što svi podržavaju, te moguće politizacije pitanja vladavine prava kroz arbitrarne ocjene, posebice ukoliko u zaključcima EV ne bude u potpunosti jasno kakav mehanizam se želi izgraditi u cilju zaštite financijskih interesa EU-a u odnosu na već postojeće mehanizme zaštite vladavine prava u EU-u (uključujući mehanizam iz članka 7. Ugovora o EU).

Kako ni na kraju drugog dana nije postignut dogovor, sastanak EV-a nastavljen je u nedjelju, 19. srpnja. Tijekom jutra nastavljene su neformalne konzultacije i bilateralni sastanci, a kasno popodne održana je nova plenarna sjednica. Nakon duže stanke radi novog kruga

konzultacija, sjednica je nastavljena u ranim jutarnjim satima ponedjeljka i završila nešto prije 06:00 sati 20. srpnja. Glavne točke oko kojih se nije mogla postići suglasnost bile su ukupan obujam Plana za oporavak, odnos bespovratnih sredstava i zajmova, upravljanje tim sredstvima te pitanje vladavine prava. Pregovori su bili teški i iscrpljujući, no sve je više bilo razvidno kako su države članice odlučne postići dogovor i zbog toga spremne produžiti sastanak na četvrti, pa i peti dan.

Na radnoj večeri 19. srpnja predsjednik Vlade Andrej Plenković ponovno je ukazao na izrazitu važnost trenutka za budućnost EU-a i na potrebu političke zrelosti i državničke vizije u iznalaženju zajedništva za postavljanje temelja oporavka i razvoja Europe. Naglasio je da je u vremenima strateških izazova od najveće važnosti djelovati odlučno te voditi računa kako o nacionalnim interesima svake od država članica, tako i o Uniji kao cjelini. Založio se za nastavak sastanka u duhu kompromisa i solidarnosti, kako bi se ispunila očekivanja prije svega europskih građana, ali i gospodarstava, tržišta i financijskih institucija koji s najvećom pozornošću prate tijek ovog sastanka. Predsjednik EV-a i predsjednica EK-a, kao i niz čelnika država članica, u potpunosti su podržali riječi predsjednika Vlade Andreja Plenkovića.

U ponedjeljak, 20. srpnja, četvrtog dana pregovora, plenarni sastanak počeo je u večernjim satima, nakon što je predstavljen najnoviji nacrt „pregovaračke kutije“, koji je uzeo u obzir dodatne konzultacije tijekom dana, uključujući i pitanja upravljanja sredstvima te novi omjer bespovratnih sredstava i zajmova. Pitanje vladavine prava je raspravljano na samom sastanku te je podržan novi prijedlog teksta „pregovaračke kutije“ koji postavlja temeljna načela u pristupu ovom pitanju te predviđa da će mu se čelnici EU-a vratiti na jednom od sljedećih sastanaka EV-a. Razgovori oko posebnih traženja nekih država članica su se nastavili duboko u noć, a konačan dogovor postignut je 21. srpnja u 05:30 sati.

Činjenica da su pregovori trajali puna četiri dana i noći ukazuje na njihovu težinu i zahtjevnost, kao i na visoku kompleksnost postignutog dogovora, a u svjetlu razlika u pogledima država članica oko navedenih ključnih pitanja. Konačan dogovor od najveće je važnosti za oporavak država članica od posljedica pandemije bolesti COVID-19 i stvaranje čvrstog temelja za daljnji razvoj i izgradnju otpornosti. Postizanjem ovog dogovora, EU je pokazala da se može uspješno nositi sa zahtjevnosću i odgovornošću trenutka te da ostaje privržena načelu solidarnosti, uzajamnog pomaganja i izgradnje zajedničke budućnosti.

Na početku usvojenih zaključaka EV-a izražava se sućut svim žrtvama pandemije bolesti COVID-19 i njihovim obiteljima te se ističe da će „naši naponi i dalje biti usmjereni na zaštitu građana i savladavanje krize“ povijesnih razmjera. I dalje su potrebni odlučni naponi EU-a i država članica glede zdravstvenih i epidemioloških mjera, a usporedno s njima i otklanjanje nastale socio-ekonomske štete. S tim ciljem EU poduzima „napore bez presedana i koristi inovativni pristup, kojima se potiču konvergencija, otpornost i transformacija u EU-u“.

Ukupno usvojeni paket iznosi 1.824,3 milijarde eura.

Višegodišnji financijski okvir

Usvojeni VFO za razdoblje 2021. – 2027. iznosi 1.074,3 milijarde eura. Strukturiran je u sedam poglavlja: 1) Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija; 2) Kohezija, otpornost i vrijednosti; 3) Prirodni resursi i okoliš; 4) Migracije i upravljanje granicama; 5) Sigurnost i obrana; 6) Susjedstvo i svijet; 7) Europska javna uprava.

Od navedenog iznosa Hrvatskoj će biti na raspolaganju oko 12,7 milijardi eura, u okviru tri nacionalne omotnice: kohezijska politika (8,04 milijardi eura u stalnim cijenama iz 2018.), izravna plaćanja u poljoprivredi (2,32 milijardi eura) i ruralni razvoj (1,90 milijardi eura), uz dodatna sredstva koja će moći koristiti iz različitih programa i instrumenata EU (za ribarstvo, pravednu tranziciju, unutarnju sigurnost i migracije, istraživanje, zdravstvo i dr.).

Glede kohezijske politike, alokacija za Hrvatsku u iznosu od 8,04 milijardi eura uključuje dodatnih 400 milijuna eura iz točke 65. zaključaka Europskog vijeća, koja se odnosi isključivo na Hrvatsku, a namijenjena je za „manje razvijene regije država članica koje su iskoristile jedno razdoblje kohezijske politike“ (u tu kategoriju dosadašnjeg korištenja sredstava spada samo Hrvatska). To je rezultat intenzivnih pregovora u kojima je predsjednik Vlade Andrej Plenković posebno inzistirao na specifičnosti situacije u osam županija, koje će u novoj NUTS-2 podjeli statističkih regija u Hrvatskoj činiti Panonsku Hrvatsku (Vukovarsko-srijemska, Osječko-baranjska, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Sisačko-moslavačka i Karlovačka županija).

Stopa nacionalnog sufinanciranja za koheziju zadržana je na 15%, što je osobito važno za Hrvatsku. Na taj način se rasterećuje državni proračun za 216 milijuna eura godišnje i kroz to jača stabilnost javnih financija. Hrvatska također može biti zadovoljna odlukom da se koristi provedbeno pravilo n+3, čime se omogućava duže razdoblje za korištenje sredstava, a time i za provedbu projekata.

Hrvatska se također izborila za dodatnih 100 milijuna eura nacionalne omotnice za potporu ruralnom razvoju (točka 94. zaključaka EV), zbog „posebnih strukturnih izazova u poljoprivrednom sektoru“, uz naglašavanje važnosti mjera za smanjivanje negativnih demografskih trendova i zadržavanje mladih u ruralnim područjima i poljoprivrednom sektoru.

Ukupna sedmogodišnja uplata Hrvatske u proračun EU-a iznosit će u novom VFO-u neznatno iznad 4,6 milijardi eura, odnosno 661 milijuna eura godišnje, što je višestruko manje od ukupnog iznosa sredstava EU-a koja će moći koristiti.

„EU sljedeće generacije“

Ukupan iznos „EU sljedeće generacije“ iznosi 750 milijardi eura, od čega je 390 milijardi eura namijenjeno za sredstva bespovratne pomoći, a 360 milijardi eura za zajmove.

Novac će biti osiguran kroz zaduživanje EK-a na međunarodnim financijskim tržištima, a otplaćivat će se do 2058. godine. Odluka EV-a da usporedno s VFO-om usvoji i „EU sljedeće generacije“ odražava kako dubinu socio-ekonomske krize, kojoj su zbog pandemije bolesti

COVID-19 izložene sve države članice EU-a, tako i odlučnost da se na pravi način odgovori na novonastale izazove. Izvanredne okolnosti rezultirale su izvanrednim mjerama.

U okviru „EU sljedeće generacije“ najveći iznos odnosi se na Mehanizam za oporavak i otpornost (672,5 milijardi eura), od čega su bespovratna sredstva 312,5 milijardi eura, a zajmovi 360 milijardi eura. Ciljevi Mehanizma su ublažavanje i otklanjanje posljedica krize, uz potporu reformskim procesima i izgradnji otpornosti, kako bi države članice spremne dočekale eventualne buduće krizne situacije. U tako postavljenom konceptu, koji je povezan s procesom Europskog semestra, oporavak, reforme i izgradnja otpornosti imaju sinergijsko djelovanje.

Glede korištenja bespovratnih sredstava, 70% ukupnog iznosa treba biti odobreno državama članicama od početka 2021. do kraja 2022. godine, a ostalih 30% do kraja 2023. godine. Maksimalan iznos zajmova za svaku od država članica u pravilu neće biti veći od 6,8% njezinog bruto nacionalnog dohotka.

Ostala sredstva koja će se usmjeravati kroz "EU sljedeće generacije" raspoređena su na sljedeći način: *ReactEU* 47,5 milijardi eura; *Obzor Europa* 5 milijardi eura; *InvestEU* 5,6 milijardi eura; *Ruralni razvoj* 7,5 milijardi eura; *Fond za pravednu tranziciju* 10 milijardi eura; *RescEU* 1,9 milijardi eura.

Unutar paketa „EU sljedeće generacije“ Hrvatska može računati na ukupan iznos do 9,6 milijardi eura. Pritom iznos bespovratnih sredstava za Hrvatsku iznosi 5,94 milijardi eura, dok zajmovi iznose do 3,61 milijardi eura. Bespovratna sredstva određena su kroz alokacijski ključ za 70% sredstava za 2021. i 2022. godinu, a preostalih 30% sredstava raspodjeljuje se za 2023. godinu.

Vezano za Mehanizam za oporavak i otpornost, važno je naglasiti da se radi o sredstvima za koja nije potrebno nacionalno sufinanciranje. Hrvatska je ostvarila uspjeh i kroz prihvaćanje prijedloga za isplatu predujma u iznosu do 13% bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost, koja će EK isplatiti u 2021. To konkretno znači uplatu u državni proračun više stotina milijuna eura tijekom 2021. godine – prema preliminarnom izračunu riječ je o iznosu koji se kreće i do 780 milijuna eura. To omogućava rasterećenje državnog proračuna te osiguravanje sredstava za brz početak provedbe reformi.

Kamatna stopa za zajmove bit će izrazito niska (niža od one koju bi Hrvatska mogla sama postići na financijskom tržištu), slijedom prvorazrednog kreditnog rejtinga EU.

Samo iz Mehanizma za oporavak i otpornost, čija je svrha usmjeravanje sredstava na oporavak gospodarstva i jačanje otpornosti na buduće krize, osigurano je, već spomenutih, gotovo 6 milijardi eura bespovratnih sredstava, što je oko 11% prošlogodišnjeg BDP-a. Tako visoku razinu nema ni jedna druga država EU-a (prosjek EU je 3,7%), što samo potvrđuje uspjeh Hrvatske u pregovorima, ali stvara i obvezu korištenja tih sredstava putem provedbe investicijskih projekata. Preduvjet za apsorpiranje sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost je izrada Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2023.

Predviđeno je da planovi budu usmjereni na jačanje potencijala za rast gospodarstava, stvaranje novih radnih mjesta te jačanje ekonomske i socijalne otpornosti. Nacionalni planovi također moraju biti usklađeni s ciljevima digitalne i zelene tranzicije EU. U hrvatskom Planu oporavka i otpornosti predviđeno je pet temeljnih komponenti: gospodarstvo; javna uprava, pravosuđe i državnu imovina; obrazovanje, znanost i istraživanje; tržište rada i socijalna zaštita; zdravstvo te posebni dio, inicijativa obnove zgrada od posljedica potresa.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti svaka država članica treba usuglasiti u pregovorima s EK te ga predati na formalno usvajanje EK-u najkasnije do kraja travnja 2021. Hrvatska je u fazi izrade dokumenta i u konstantnoj komunikaciji s EK-om.

Glavnu ulogu u odobravanju nacionalnih planova oporavka imaju EK i Vijeće EU-a. Komisija će planove ocijeniti u roku od dva mjeseca nakon njihove izrade, vodeći se mišljenjem Gospodarskog i financijskog odbora te proslijediti u Vijeće EU-a na odobravanje kvalificiranom većinom glasova u roku od četiri tjedna. Pozitivna ocjena za isplatu sredstava bit će vezana uz odgovarajuće ispunjavanje relevantnih kriterija i ciljeva.

U iznimnim slučajevima, ako jedna ili više država članica smatraju da postoje ozbiljna odstupanja od zadovoljavajućeg ispunjavanja relevantnih kriterija i ciljeva, mogu zatražiti od predsjednika EV-a da to pitanje stavi na dnevni red idućeg sastanka EV-a. U tom slučaju, odluka EK-a o odobravanju sredstava bit će odgođena sve dok EV ne raspravi to pitanje, a vrijeme za odluku ne smije biti duže od tri mjeseca.

Nastavno na zaključke EV-a koji sadrže politički dogovor čelnika 27 država članica EU-a o VFO-u i Planu za oporavak „EU sljedeće generacije“, EP je na izvanrednoj sjednici 23. srpnja usvojio rezoluciju kao svoj politički odgovor i komentar tog dogovora. Rezolucija naznačuje moguće složene razgovore s EP oko pojedinih tema i pitanja (vlastita sredstva, vladavina prava, razina financiranja kroz pojedine instrumente VFO-a), a treba uzeti u obzir da je u daljnjem procesu usuglašavanja zakonodavnih prijedloga i akata u okviru VFO-a (njih više od 50) uloga EP-a različita ovisno o vrsti postupka koji se primjenjuje temeljem Ugovora o EU. Tako se Uredba o VFO-u usvaja u posebnom zakonodavnom postupku i zahtijeva suglasnost EP-a, dok se u većini drugih slučajeva radi o postupku suodlučivanja.

Zaključno, Hrvatska može biti više nego zadovoljna s preko 24,2 milijarde eura koje će imati na raspolaganju u sljedećem sedmogodišnjem razdoblju. Riječ je o iznosu bez presedana, koji dvostruko nadmašuje volumen sredstava koje je Hrvatska imala na raspolaganju za razdoblje 2014. – 2020. te predstavlja jedan od najvećih iznosa po glavi stanovnika i intenziteta pomoći koje su izborile države članice u ovim zahtjevnim pregovorima. To je čvrsta poluga za nastavak reformi, provedbu razvojnih projekata, poticaj ulaganja i brzi gospodarski oporavak. Time se ujedno pokazuje sva vrijednost članstva Hrvatske u EU-u.

EUROPSKO VIJEĆE – 1. i 2. LISTOPADA 2020.

Teme na dnevnom redu:

- 1) Jedinstveno tržište, industrijska politika i digitalna tranzicija
- 2) Vanjski odnosi – Turska, Bjelarus, Kina, Gorski Karabah

Sastanak je započeo uobičajenim obraćanjem predsjednika EP-a Davida Sassolija. On se založio za učinkovitu obnovu jedinstvenog tržišta nakon izbijanja pandemije bolesti COVID-19, što uključuje ponovnu izgradnju gospodarstva, stvaranje novih radnih mjesta, jačanje otpornosti. Sve navedeno ujedno čini temelj dugoročnog oporavka. Založio se za jaku socijalnu politiku i izgradnju održivog društva uz očuvanje i zaštitu okoliša. Kazao je da proces ponovne izgradnje gospodarstva EU-a treba uključiti i jačanje kohezije te vezu između institucija i građana. Posebno je govorio o važnosti pristupa internetu i smanjenju nejednakosti među građanima te digitalnoj tranziciji kao sastavnici oporavka. Kazao je da je kriza izazvana pandemijom bolesti COVID-19 naglasila potrebu da EU ima veću ulogu na području zdravstva. Drži da EU mora pokazati hrabrost u postizanju dogovora o zajedničkoj politici migracija i azila, temeljenoj na solidarnosti i odgovornosti.

Predsjednika EP-a David Sassoli važne je poruke uputio vezano za razgovore i pregovore oko VFO-a ističući glavna pitanja koja je prema mišljenju EP-a potrebno još dogovoriti: dodatno financiranje strateških programa, nova vlastita sredstva te učinkovit mehanizam uvjetovanosti povezan s poštovanjem vladavine prava.

Od vanjskopolitičkih tema, govorio je o situaciji u istočnom Sredozemlju, gdje se založio za solidarnost s Grčkom i Ciprom, ističući važnost dijaloga. Ako se situacija pogorša, iskazao je spremnost EP na uporabu punog spektra instrumenata, uključivo sankcija naspram Turske. Raspravu je iskoristio da upozori i na pitanja ljudskih prava u Turskoj. Oko Bjelarus je podržao uvođenje sankcija naspram osoba odgovornih za izborne prevare, nasilje i represiju. Iskazao je zabrinutost obnovom nasilja između Armenije i Azerbajdžana, a oko slučaja Navaljni pozvao na utvrđivanje činjenica i nezavisnu istragu. Odnose EU-a i Kine ocijenio je složenima, ističući pitanje ljudskih prava, ali i poštovanja jednakih uvjeta (*level playing field*) na području trgovine.

Na kraju svog obraćanja iskazao je spremnost na pokretanje Konferencije o budućnosti Europe.

Vanjski odnosi

Prva tema o kojoj su čelnici raspravljali bila je Turska. Njemačko predsjedništvo, odnosno kancelarka Angela Merkel, i visoki predstavnik za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josep Borrell informirali su o kontaktima s turskom stranom, a svoju ocjenu političke situacije i stanja na terenu dali su Grčka i Cipar. One su tražile snažniji angažman EU-a i solidarnost partnera te uvođenje sankcija naspram Turske. Njemačko predsjedništvo se založilo za

postizanje uravnoteženog rješenja, utemeljenog na činjenici da je Turska susjedna država i partner EU-a, kao i partner u Sjevernoatlantskom savezu (NATO).

U raspravi su čelnici država članica, uključujući predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, pozdravili raspravu o ovoj temi i iskazali solidarnost naspram Grčke i Cipra, uz poruke o važnosti poštovanja suvereniteta država članica i očuvanja vrijednosti i načela Unije. Velika većina je istaknula značaj Turske kao važnog susjeda i partnera, uz isticanje njezine važne uloge u upravljanju migracijama te se založila za de-eskalaciju situacije i konstruktivan dijalog. Svi su podržali ideju organiziranja multilateralne konferencije o istočnom Sredozemlju. Razlike u stajalištima koje je trebalo premostiti tijekom rasprave su se uglavnom odnosile na pitanje mogućih dodatnih sankcija te trenutka, uvjeta i opsega njihovog eventualnog uvođenja. Postignuti kompromis je odražen u zaključcima na način da je, u slučaju ponavljanja unilaterálnih akcija i provokacija od strane Turske te kršenja međunarodnog prava, EU iskazala spremnost uporabiti sve raspoložive opcije (što uključuje i sankcije), kako bi se obranili interesi država članica.

Oko Bjelarusu, osuđeno je neprihvatljivo nasilje vlasti naspram mirnih prosvjednika nakon predsjedničkih izbora, za koje je ponovljeno da ih EU ne priznaje. Zaključcima je prenesena podrška demokratskom pravu građana Bjelarusu da biraju predsjednika na slobodnim i poštenim izborima, bez stranih uplitanja te se EV složilo o uvođenju sankcija bez odgode i pružanju gospodarske pomoći demokratskim snagama u Bjelarusu.

Vežano uz konflikt u Gorskom Karabahu, EV je pozvalo strane na prestanak nasilja i mirno rješenje spora.

EV je zaključcima osudilo pokušaj ubojstva Alekseja Navaljnog i ocijenilo da uporaba kemijskog oružja predstavlja kršenje međunarodnog prava. Pozvalo je Rusiju na suradnju s Organizacijom za zabranu kemijskog oružja i osiguranje međunarodne istrage.

EV je usvojilo zaključke o Kini, no nije održalo raspravu.

Jedinstveno tržište

Usvojeni su zaključci koji su podijeljeni u dva dijela: jedinstveno tržište i industrijska politika te digitalna politika. U zaključcima je istaknuta potreba povratka na normalno djelovanje jedinstvenog tržišta što je moguće prije, imajući u vidu naučene lekcije krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19. Čelnici su pozvali na provedbu i jačanje pravila na unutarnjem tržištu, uklanjanje preostalih neopravdanih prepreka, ažuriranje okvira za tržišno natjecanje uz osiguranje odgovora na izazove zelene tranzicije i digitalne transformacije, oblikovanje novog sustava globalnog gospodarskog upravljanja utemeljenog na ambicioznoj i uravnoteženoj slobodnoj trgovini u središtu koje je Svjetska trgovinska organizacija te ulaganje u obrazovanje. Istaknuto je da EU mora voditi ambicioznu industrijsku politiku i učiniti industriju održivom, zelenijom, otpornijom i globalno konkurentnijom. Posebno je istaknut cilj EU-a u postizanju strateške autonomije uz očuvanje otvorenog gospodarstva. U

procesu gospodarskog oporavka bit će važan Mehanizam za oporavak i otpornost, pri čemu će njegova dva temeljna stupa biti zelena tranzicija i digitalna transformacija.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković istaknuo je važnost pravovremene rasprave o strateškoj autonomiji i jačanju jedinstvenog tržišta EU-a, posebice u kontekstu posljedica i utjecaja krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19 na gospodarska kretanja u državama članicama, cijeloj EU, ali i na globalnoj razini. Naglasio je važnost jačanja otpornosti EU-a i država članica, u čemu će važnu ulogu imati nacionalni planovi oporavka te zelena i digitalna tranzicija kao njihove ključne komponente. Važnu će ulogu imati i projekti od zajedničkog europskog interesa, posebice u promicanju inovacija te građenju partnerstva između javnog i privatnog sektora. Podržao je prioritete EU-a na području digitalnog tržišta i digitalnih tehnologija, naglasivši njihov transformacijski potencijal. Ujedno je dao potporu daljnjem jačanju multilateralnih i bilateralnih trgovinskih odnosa EU-a s ključnim partnerima u svijetu, kao i jačanju svih trgovinskih instrumenata.

Dogovoreno je da će se pitanju strateške autonomije EU-a čelnici vratiti na nekom od predstojećih sastanaka.

Višegodišnji financijski okvir

Njemačko predsjedništvo je informiralo o razgovorima s EP-om o cijelom paketu povezanih tema i zakonodavnih akata vezanih za VFO i Plan za oporavak „EU sljedeće generacije“. Preneseno je da je rasprava zahtjevna, ali se bilježi određeni pomak, pri čemu na strani Vijeća ne može biti značajnijih odstupanja od dogovora postignutog na razini EV-a u srpnju. Rasprava se posebno dotaknula Uredbe o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije, gdje su neke države članice zatražile snažnu i izravnu vezu s trošenjem europskih fondova, a neke iskazale nešto oprezniji pristup. Oko zahtjeva EP-a za povećanje sredstava određenih programa, predsjedništvo traži rješenja ispod gornjih granica VFO-a, odnosno iz margina i instrumenata fleksibilnosti te ostaje za vidjeti da li će to zadovoljiti EP, koji traži dodatni novac. Vezano za vlastita sredstva i traženja EP-a, njemačko predsjedništvo je spremno pregovarati o svojevrsnoj „mapi puta“, ali se EV ne može obvezati na ništa više od onog što je dogovoreno na EV-u u srpnju.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković pozdravio je napore njemačkog predsjedništva u postizanju dogovora s EP-om, uz isticanje važnosti postizanja skorog dogovora između institucija. Dogovor iz srpnja na EV-u predstavlja paket te uključuje postignutu ravnotežu kao rezultat kompromisa, zbog čega nismo za njegove značajnije promjene. Skori dogovor između EP-a i Vijeća EU-a je važan kako bi na vrijeme otpočela provedba programa, a koji su ključni kako za oporavak, tako i daljnji razvoj svih politika EU-a.

Zaključeno je da će se ovom pitanju čelnici vratiti, s obzirom na složene razgovore koji se sada vode između Vijeća EU-a, Europske komisije i Europskog parlamenta.

Odnosi Europska unija – Ujedinjena Kraljevina

O provedbi Sporazuma o povlačenju i pregovorima o budućim odnosima čelnike je informirala predsjednica EK-a Ursula von der Leyen. Istaknula je važnost provedbe Sporazuma te upozorila da Zakon o unutarnjem tržištu Ujedinjene Kraljevine predstavlja kršenje Sporazuma. Oko pregovora o budućim odnosima prenijela je da su razgovori posebno teški u području osiguranja jednakih mogućnosti (*level playing field*) i ribarstva. Njezina je poruka bila da je bolje „nemati nikakav sporazum nego imati loš sporazum“. Loš sporazum bio bi onaj koji bi isključio osiguranje jednakih mogućnosti i dao UK veliku prednost u pristupu jedinstvenom tržištu EU-a, a to Unija ne može dopustiti. Ako ne dođe do sporazuma o budućim odnosima, trgovinski odnosi EU-a s UK-om bit će utemeljeni na pravilima Svjetske trgovinske organizacije. Prioritet EU-a i dalje ostaje postizanje sporazuma, a koji uključuje dogovor o jednakim mogućnostima, ribarstvu i državnim potporama.

U raspravi je Irska, podržavajući dosadašnje napore predsjednice EK-a i glavnog pregovarača Michela Barniera, poručila da EU i dalje treba ostati jedinstvena i snažna te istaknula da je Protokol o Irskoj i Sjevernoj Irskoj važan u očuvanju Sporazuma na Veliki petak, ali i za zaštitu jedinstvenog tržišta EU-a. Založila se za dobar dogovor između dvije strane, pri čemu EU mora i dalje djelovati racionalno i proporcionalno, štiteći vlastite interese.

Ovoj će se temi čelnici vratiti na redovnom sastanku EV-a u listopadu, kako bi se održala sveobuhvatna rasprava o putu naprijed i mogućim scenarijima do kraja godine. Ti scenariji još uvijek uključuju mogućnost dogovora o sporazumu o budućim odnosima, ali i izostanak istog. U tijeku su pripreme u državama članicama za sve promjene koje će nastupiti u odnosima s Ujedinjenom Kraljevinom od 1. siječnja sljedeće godine.

COVID-19

Iako nije bila formalno na dnevnom redu, ova je tema izazvala velik interes čelnika zbog razvoja epidemiološke situacije u EU-u, ali i na globalnoj razini. Uvodno izvješće je dala predsjednica EK-a Ursula von der Leyen, koja je ocijenila da se situacija u Europi pogoršava, s obzirom na porast broja zaraženih, ocjenjujući istovremeno da je to slučaj i na globalnoj razini. Kao najučinkovitije mjere zaštite izdvojila je pravilno nošenje maski, osobnu higijenu i održavanje odgovarajućeg razmaka te podcrtala važnost koordiniranog pristupa na razini EU-a. Referirala se na Preporuke Vijeća o koordiniranom pristupu ograničenja kretanja kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19, ističući važnost dogovora u EV-u. Osvrnula se na cjepivo te korake poduzete na razini Unije u pogledu rezervacije i nabave dovoljne količine cjepiva, pri čemu je EK već potpisala okvirne ugovore s nekoliko proizvođača.

U raspravi su čelnici država članica govorili o vlastitim iskustvima u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 te o potrebi koordinacije na razini EU-a, uvažavajući nacionalne nadležnosti država članica u području zdravstva. Nekoliko je čelnika izrazilo zabrinutost rastućim brojem zaraženih osoba, pri čemu je istaknuto da situacija ipak nije toliko loša za zdravstvene sustave u svim državama članicama. S obzirom da se virus i dalje širi, zajednička poruka je bila da je zdravstvene sustave potrebno konstantno jačati. Posebno je naglašeno da je potrebno osigurati disciplinu te prioritarno sačuvati gospodarstvo i obrazovni sustav. U suradnji između država članica, statistika i razmjena podataka i informacija igraju važnu

ulogu, kao i koordinirani dogovor oko kriterija praćenja zaraze, što uključuje pragove broja zaraženih i pristup testiranju kao glavne elemente „mapiranja“ situacije u državama članicama. Bilo je riječi i o pitanju pristupa karanteni u odnosu na testiranje, oko čega države članice nemaju isto mišljenje. Kao važan element istaknuto je pitanje povjerenja, a s tim povezano i međusobno priznavanje testova, na čemu treba dalje raditi. Oko cjepiva je najavljeno da će EK napraviti prijedlog distribucije, kada ona budu raspoloživa, kako bi se izbjegao rizik natjecanja između država članica i svi dobili potrebne doze. Više je čelnika naglasilo važnost međunarodne suradnje oko distribucije cjepiva, pri čemu je nekoliko njih istaknulo da se u tom pogledu nikako ne smije zaboraviti države kandidatkinje.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković izložio je epidemiološku situaciju u Hrvatskoj i mjere koje se poduzimaju na nacionalnoj razini te je snažno podržao kontinuiranu koordinaciju na razini EU-a o svim relevantnim pitanjima. Istaknuo je značaj pravovremene razmjene informacija među državama članicama, posebice između susjednih država te se založio da se u obzir uzmu regionalne specifičnosti unutar svake države članice.

Dogovoreno je da će o ovoj temi čelnici redovito raspravljati na sljedećim sastancima.

EUROPSKO VIJEĆE – 17. i 18. LISTOPADA 2020.

Teme na dnevnom redu:

- 1) COVID-19
- 2) Odnosi Europske unije i Ujedinjene Kraljevine
- 3) Klimatske promjene
- 4) Vanjski odnosi

Uvodno se čelnicima obratio predsjednik EP-a David Sassoli. Veliki dio svog govora posvetio je klimatskim promjenama, podsjećajući na obaveze iz Pariškog sporazuma te na odlučnost Europske unije da bude predvodnik u njihovu ostvarivanju. EP gleda na Europski propis o klimi kao glavni temelj Europskog zelenog sporazuma (*Green Deal*), koji u zakonodavstvo unije uvodi cilj klimatske neutralnosti do 2050. godine i definira ambicioznije ciljeve do 2030. godine. Stajalište EP je da bi ta ambicija trebala biti veća i predvidjeti smanjenje emisija stakleničkih plinova do 60% u 2030. godini. Pozvao je na odlučnije djelovanje EU-a na globalnoj razini.

Oko pregovora između EU-a i UK-a, upozorio je na kritično razdoblje u kojem se nalazimo i kazao da EU treba nastaviti pregovarati s UK-om do zadnjeg mogućeg trenutka. EP želi sveobuhvatan sporazum, koji počiva na poštenom i slobodnom tržišnom natjecanju, koji nudi uravnoteženo rješenje vezano za ribarstvo te odgovarajući mehanizam osiguranja poštivanja pravila. U dijelu o vanjskim odnosima govorio je o Africi, gdje Unija mora više investirati u suradnju na različitim razinama, posebno u području zdravstva, obrazovanja i klimatskih promjena te pomoći Africi kroz svoju razvojnu i humanitarnu pomoć.

I na ovom sastanku predsjednik EP-a David Sassoli je govorio o pregovorima s Vijećem EU-a oko VFO-a, ističući da je EP odlučan u postizanju sporazuma te da nije institucija koja sprečava dogovor. Posebno je objasnio stav EP-a oko dodatnog financiranja za određene strateške programe te prijedlog da se plaćanje kamata za „EU sljedeće generacije“ ne kanalizira kroz VFO, već da bude izvan njegova plafona, što bi osiguralo dodatna sredstva (13,9 milijardi). Ponovio je stav oko vladavine prava i pohvalio početak razgovora s Vijećem o *Uredbi o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije*. Zatražio je od Vijeća prilagodbu mandata oko VFO-a i Mehanizma za oporavak i otpornost, koji bi omogućio približavanje stavova prema dogovoru o cijelom paketu.

Kancelarka Angela Merkel, u ime njemačkog predsjedništva, informirala je o određenim pomacima u pregovorima s EP-om, pohvaljujući napredak oko vlastitih sredstava, oko čega se čeka ishod pregovora vezano za uvjetovanost i vladavinu prava, a kako bi se inicirao proces potvrđivanja u državama članicama. Predsjedništvo je pokazalo otvorenost za tehničko podešavanje paketa, ali ne i za ponovno otvaranje političkog procesa usuglašavanja što bi moglo potkopati ravnotežu postignutu na sastanku EV-a u srpnju. Ovo je stav koji su u raspravi podržali brojni čelnici, naglašavajući da bi ponovno otvaranje postignutog dogovora

bilo nezamislivo te da je manevarski prostor potrebno tražiti na tehničkim pitanjima. U srpnju je osigurana politička ravnoteža te je važno da EP prihvati da nema ponavljanja tog procesa. Nekoliko je čelnika govorilo o vladavini prava te su podržali trilateralne razgovore oko relevantne Uredbe.

COVID-19

Rasprava je održana slijedom dogovora da o ovoj temi čelnici redovno razgovaraju na sastancima EV-a. Održana je nakon usvajanja *Preporuke Vijeća o koordiniranom pristupu ograničavanja slobodnog kretanja kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19*, koje ujednačavaju prikupljanje i interpretaciju podataka, prema dogovorenim kriterijima, uključivo na regionalnoj razini, te predviđaju koordinaciju i jasnu komunikaciju između država.

Čelnici su pozdravili usvajanje preporuka i koordinirani pristup na razini EU-a. Neki su isticali nacionalne nadležnosti država članica za politiku zdravstva, kao i za mjere zaštite zdravlja, a time i provedbu preporuka. Istaknuto je njihovo značenje i neposredan učinak na unutarnje tržište, ali i zaštitu Schengenskog područja. Složili su se da je u provedbi važno osiguranje transparentnosti te primjena načela nužnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i objektivnosti. Preporuke se mogu mijenjati i unapređivati, ovisno o daljnjem razvoju epidemiološke situacije u Europi. Neki od čelnika istaknuli su da bi dodatani napor trebalo usmjeriti na koordinaciju uzajamnog priznavanja testova te dogovor o kriterijima za dužinu trajanja karantene.

Pohvaljene su dosadašnje aktivnosti EK-a oko nabave cjepiva te je istaknuta potreba bliske suradnje i koordinacije prilikom njegove distribucije, ali i pitanje globalne dostupnosti cjepiva i uloge Unije u tom pogledu. Neki su isticali važnost dostupnosti cjepiva za susjedne države i države kandidatkinje.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković pozdravio je redovnu raspravu o ovoj temi na sastancima EV-a i podržao preporuke Vijeća te koordinirani europski pristup u cilju zaštite javnog zdravlja i slobode kretanja. Istaknuo je važnost osiguranja slobode kretanja u što je moguće većoj mjeri uz održavanje gospodarskih aktivnosti. Posebno je naglasio potrebu uravnoteženog i regionalnog pristupa te poštivanja načela nediskriminacije. Složio se s ažuriranjem preporuka ovisno o daljnjem razvoju epidemiološke situacije te jačanjem napora u koordinaciji razvoja i distribucije cjepiva na razini EU-a.

Odnosi Europska unija – Ujedinjena Kraljevina

O odnosima EU-a i UK-a održana je zatvorena rasprava, radi osjetljivog razdoblja u koji su pregovori ušli. Svi su podržali nastavak pregovora temeljem postojećeg mandata te pozvali glavnog pregovarača Michela Barniera da nastavi pregovore u sljedećim tjednima. Upućena je i poruka UK da poduzme odgovarajuće korake kako bi došlo do sporazuma te je istaknuta potreba pune i pravovremene provedbe Sporazuma o povlačenju i pripadajućeg protokola.

Kako prijelazno razdoblje završava krajem ove godine (31. prosinca 2020.), čelnici su iskazali zabrinutost dosadašnjim napretkom u pregovorima oko ključnih pitanja, ističući da su njihova

stajališta oko jednakih mogućnosti, ribarstva i upravljanja i dalje jednaka onima u pregovaračkim smjernicama. Istovremeno su svi pokazali realnost naspram stanja pregovora i ukazali na važnost priprema za sve scenarije njihova ishoda, uključivo onaj u kojemu ne bi došlo do dogovora.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković se založio za postizanje sporazuma s UK-om, naglašavajući potrebu zadržavanja jedinstva Unije do same završnice pregovora, ali i istovremeno osiguranje pripravnosti za slučaj da do sporazuma ne dođe. Hrvatska radi na svim elementima provedbe Sporazuma o povlačenju, posebno u dijelu prava građana te je spremna na svaki od mogućih scenarija.

Klimatske promjene

Na ovom je sastanku EV-a održana orijentacijska rasprava o ciljevima EU-a u pogledu smanjivanja stakleničkih plinova, a nakon predstavljanja komunikacije „*Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. - Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana*“. Europska komisija je istovremeno objavila prijedlog amandmana na raniji prijedlog Europskog propisa o klimi s ugrađenim ciljem od najmanje 55% smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. godine u odnosu na razine iz 1990. godine. Navedeno predstavlja povećanje ambicije, s obzirom da je EU pod Pariškim sporazumom postavila svoje ciljeve za smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2030. godine za 40% u usporedbi s razinom iz 1990. godine, a sve u cilju postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine. Taj je ambiciozniji cilj zacrtan i u Europskom zelenom planu koji ujedno predstavlja strategiju rasta i ostvarenja održivosti gospodarstva, uz osiguravanje pravedne i uključive tranzicije. Nakon ove orijentacijske rasprave, odluku će donijeti EV u prosincu.

U raspravi su čelnici u velikoj mjeri podržali ambiciozniji cilj smanjenja stakleničkih plinova od 55%, u cilju dostizanja cilja klimatske neutralnosti do 2050. godine. Istovremeno smatraju da je potrebno definirati kriterije i načela prema kojima bi trebalo postići veću ambiciju do 2030. godine. Neke su države članice naglasile da bi mogle podržati i ambicioznije ciljeve (veće od 55%), dok je jedan dio njih bio oprezniji u pristupu, uz isticanje poteškoća oko dosezanja revidiranih ciljeva.

Naglašeno je da u tom procesu europska industrija treba ostati konkurentna, da tranzicija mora biti poštena i socijalno uravnotežena te da je potrebno uzimati u obzir nacionalne specifičnosti i pravo država članica da odrede svoju energetska mješavinu. U tom kontekstu istaknuta je važnost energije vjetra i sunca, a bilo je referenci i na nuklearnu energiju u slučaju pojedinih država članica. Zbog različitih početnih pozicija u državama članicama, pojedini čelnici su naglašavali da proces mora biti popraćen procjenom učinka za svaku od njih, koji će ukazati na poteškoće i izazove u postizanju ambicioznog cilja te istovremeno predložiti rješenja koja odgovaraju njihovim potrebama. Dio je čelnika upozorio da povećavanje ciljeva za energetska učinkovitost i obnovljive izvore može imati utjecaj na povećanje cijena energije za industriju i kućanstvo. Neki su istaknuli kako će novi cilj imati različite učinke na države članice, posebno one socioekonomske prirode te da će to ovisiti o njihovim posebnostima. EV

je stoga pozvalo EK da u konzultacijama s državama članicama procijeni specifične situacije i prikupi više informacija o mogućim učincima na države članice.

Mnogi su isticali financijski element, odnosno da trenutačno osigurana sredstva na razini Unije nisu dovoljna za ubrzanje smanjenja emisija. U zaključcima je potvrđeno da će sve države članice sudjelovati u naporima za osiguranje dodatnog smanjenja emisija, uz uzimanje u obzir nacionalnih okolnosti, kao i pravednosti i solidarnosti.

Mnogi su isticali da EU preuzimanjem ambicioznijih ciljeva šalje snažan signal prema ostatku svijeta. Kao važan instrument izdvojili su mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika. Istaknuta je i potreba daljnjeg razvoja klimatske diplomacije te udruživanje snaga na globalnoj razini u promicanju borbe protiv klimatskih promjena.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković je podržao višu razinu ambicije EU-a i istaknuo da će postizanje navedenog cilja zahtijevati znatno financiranje, pri čemu se prilikom budućih odluka moraju uzeti u obzir različita polazišta i posebnosti država članica. Pozdravio je i načelo pravičnosti i solidarnosti.

Vanjski odnosi

Glavna tema rasprave odnosila se na odnose EU-a i Afrike, a održala se pred sastanak na vrhu EU-Afrička unija, koji bi se trebao održati u prosincu, na marginama EV, ali je kasnije odgođen. U raspravi su čelnici isticali važnost partnerstva EU-a i Afrike, posebno u situaciji svojevrsnog geopolitičkog natjecanja drugih aktera za utjecaj na tom kontinentu.

Izdvojena je važnost suradnje na polju zaštite zdravlja, održivog rasta, razvoja te u pitanjima mira i sigurnosti, u kojem području je EU spremna poduprijeti afričke napore, jednako kao i promociju dobrog upravljanja i ljudskih prava. EU je najveći afrički trgovinski partner, jednako kao i partner u investicijama i razvojnoj pomoći te je to ključni element u daljnjem istraživanju svih potencijala suradnje. Pritom su izdvojena moguća dodatna područja: digitalno gospodarstvo, obnovljiva energija, transport, zdravstvo i proizvodnja hrane, ali i istaknuta neka načela važna za EU: ne-diskriminacija, jednake mogućnosti, osnaživanje žena, uključivanje mladih, obrazovanje, vještine, zaštita okoliša, gospodarska održivost, vladavina prava. Mnogi su izdvojili pitanje migracija, koje je ključno osloviti u međusobnim odnosima, a to uključuje i pitanje borbe protiv ilegalnih migracija, readmisiju, kao i borbu protiv krijumčara migranata. U zaključcima je iskazana spremnost na konzultacije s partnerima u Africi u pogledu definiranja zajedničkih prioriteta te ujedinjavanje snaga u obrani zajedničkih interesa.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković naglasio je važnost izgradnje pravog strateškog partnerstva EU-a Afrikom kao kontinentom budućnosti zbog očekivanih demografskih i gospodarskih kretanja, s važnom ulogom mladih. Posebice je istaknuo važnost borbe protiv siromaštva, jačanja vladavine prava i općenito jačanja upravljačkih sposobnosti i administrativnih kapaciteta afričkih država. Pozdravio je kolektivni „*Team Europe*“ pristup EU-a i država članica u pružanju pomoći Africi u nošenju s krizom izazvanom pandemijom

bolesti COVID-19. U pogledu migracija, podržao je sveobuhvatan pristup koji će dovesti do partnerskog dogovora s afričkim državama, posebice u pogledu sprječavanja ilegalnih migracija.

Pod ovom točkom dnevnog reda također su usvojeni zaključci o Južnom susjedstvu, gdje se najavljuje strateška rasprava za prosinac te o Bjelarusu, gdje EV osuđuje nastavak nasilja te izražava svoju solidarnost s Litvom i Poljskom zbog mjera odmazde od strane Bjelarusu. Oko Turske, EV izražava žaljenje zbog ponovljenih unilateralnih akcija Turske u Istočnom Mediteranu i poziva na poštivanje rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a. Ujedno poziva Tursku na povlačenje tih poteza i smirivanje napetosti.

EUROPSKO VIJEĆE – 10. i 11. PROSINCA 2020.

Teme na dnevnom redu sastanka Europskog vijeća:

- 1) Višegodišnji financijski okvir / „EU sljedeće generacije“
- 2) COVID – 19
- 3) Klimatske promjene
- 4) Sigurnost
- 5) Vanjski odnosi: odnosi EU – SAD; Istočno Sredozemlje; Južno susjedstvo

Uvodno

Na ovom sastanku EV-a zbog zdravstvenih razloga nije sudjelovao predsjednik Vlade Andrej Plenković, a Hrvatsku je, sukladno Poslovniku EV-a i na temelju međusobnog dogovora dvojice predsjednika vlada, predstavljao predsjednik Vlade Slovenije Janez Janša. Njemu su prenesena hrvatska stajališta o temama na dnevnom redu te je unaprijed dogovoren pristup po pojedinim točkama rasprave, s posebnim naglaskom na predviđenu detaljnu raspravu o klimatskim promjenama i pratećim zaključcima EV-a.

Uvodno je EV odalo počast nedavno preminulom (2. prosinca 2020.) bivšem francuskom predsjedniku Valery Giscard d'Estaingu, koji je bio pokretačka snaga europskog projekta i imao ključnu ulogu u osnivanju EV kao institucije EU.

Sastanak je započeo obraćanjem predsjednika EP-a Davida Sassolija članovima EV-a. Sassoli se uvodno osvrnuo na dogovor EV-a postignut u srpnju ove godine o putu naprijed glede VFO i Plana za oporavak „EU sljedeće generacije“, uz poruku da EP nije spreman na to da se rezultati postignuti u pregovorima s Vijećem oko cijelog paketa dovedu u pitanje, već da očekuje da će rješenja biti u skladu s ostvarenim kompromisom. Upozorio je na element vremena i važnost dogovora koji očekuju građani Unije. U nastavku je govorio o pandemiji bolesti COVID-19, uz naglasak na cjepivo, za koje je rekao da treba biti dostupno istovremeno u svim državama članicama. Sassoli je upozorio na važnost nacionalnih kampanja za cijepljenje i izgradnju povjerenja građana, na čemu treba biti naglasak u sljedećem razdoblju. Istovremeno, kazao je da se kod distribucije cjepiva treba voditi računa i o državama izvan EU-a, ističući načelo solidarnosti i važnost multilateralizma te globalne koordinacije. U odnosu na temu klimatskih promjena, Sassoli je ponovio da ambicije EP-a idu i do 60% smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. godine, naglasivši da je vrijeme da se ispune obećanja i ostvare opipljivi rezultati kako bi se ostvarili ciljevi Unije za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. Potvrdio je važnost Europskog zelenog plana kao pravog puta za održivu budućnost te skrenuo pažnju na važnost međunarodne suradnje na ovom području. Sassoli je izdvojio Plan za oporavak „EU sljedeće generacije“ kao svojevrsni motor za zelenu i digitalnu transformaciju, ali i borbu protiv siromaštva. Govoreći o Turskoj, kazao je da se situacija nije znatno izmijenila (od rasprave na sastanku EV-a u listopadu ove godine) te da se

mora ozbiljno razmisliti o korištenju svih instrumenata na raspolaganju, uključivo gospodarske sankcije, kako bi se poslao signal da Unija stoji iza teritorijalnog integriteta Cipra. U vezi sigurnosti, Sassoli je naglasak stavio na jačanje i zaštitu Schengenskog područja. Posebno se osvrnuo na pregovore o budućim odnosima između EU-a i Ujedinjene Kraljevine, ponavljajući ranija stajališta EP-a, a to je podrška ambicioznom, širokom i uravnoteženom partnerstvu između EU-a i Ujedinjene Kraljevine, koji bi bio koristan za obje strane. Založio se za postizanje sporazuma, unatoč kratkom roku, kao pravoj/solidnoj bazi budućih odnosa. Za slučaj da do sporazuma ne dođe, najavio je održavanje izvanredne sjednice EP-a radi odobravanja odgovarajućih mjera.

Predsjednica EK-a von der Leyen je izvijestila o stanju pregovora o budućim odnosima s Ujedinjenom Kraljevinom i svojim razgovorima s premijerom Borisom Johnsonom.

Višegodišnji financijski okvir / „EU sljedeće generacije“

Nakon što su dvije države članice iskazale nezadovoljstvo nacrtom *Uredbe o općem režimu uvjetovanosti radi zaštite proračuna EU* (kvalificirana većina) te uskratile suglasnost na *Odluku o vlastitim sredstvima* (jednoglasnost), koje su dio paketa usvajanja Višegodišnjeg financijskog okvira / „EU sljedeće generacije“, EV je u zaključcima potvrdilo dogovor oko tumačenja *Uredbe o općem režimu uvjetovanosti*, što je bilo jedino preostalo otvoreno pitanje na putu usvajanja cijelog paketa.

U zaključcima se pojašnjava cilj navedene Uredbe, koji jest zaštita proračuna i primjena mehanizma uvjetovanosti koja će biti objektivna, pravedna, nepristrana te će se osigurati nediskriminacija i jednako postupanje prema državama članicama. Kako bi se osiguralo poštivanje tih načela EK će izraditi smjernice, koje će obuhvatiti i metodologiju provedbe. Mjere će biti proporcionalne učinku kršenja vladavine prava na dobro financijsko upravljanje ili financijske interese Unije, a razmatrat će se samo ako se drugim postupcima utvrđenima pravom Unije ne bi omogućila učinkovitija zaštita proračuna. Pokretanju postupka prethodit će dijalog s predmetnom državom članicom, kako bi joj se omogućilo da popravi stanje. Država članica može podnijeti zahtjev da predsjednik EV-a isto stavi na dnevni red sastanka EV-a, koje će nastojati oblikovati zajedničko stajalište. Definiran je i rok od godine dana od usvajanja u kojemu se mehanizam može preispitati na inicijativu predmetne države članice ili EK.

Ovaj je dogovor otvorio put konačnom usvajanju svih akata iz paketa Višegodišnji financijski okvir / „EU sljedeće generacije“ te njihovo stupanje na snagu do početka sljedeće godine, kako ne bi bilo kašnjenja u provedbi programa i projekata Unije. Posebno je važno što njime nije došlo do narušavanja ravnoteže dogovora između čelnika iz srpnja ove godine, kao ni izmjena teksta *Uredbe o općem režimu uvjetovanosti radi zaštite proračuna EU-a* niti *Uredbe o Višegodišnjem financijskom okviru*. Oko toga je već bio postignut privremeni dogovor s EP-om početkom studenog ove godine, a obuhvatio je dogovor o: (i) dodatnim sredstvima za određene programe unutar VFO-a kroz Instrument za fleksibilnosti i kazne radi kršenja pravila tržišnog natjecanja, (ii) novim vlastitim sredstvima definiranim kroz mapu puta, koja se dodaje pravno obvezujućem međuinstitucijskom sporazumu; (iii) upravljanju sredstvima iz

„EU sljedeće generacije“ na način da EP dobiva određeni politički nadzor, te (iv) uvjetovanosti korištenja EU sredstava vladavinom prava. Dogovor je također obuhvatio određena horizontalna pitanja za koje EP smatra da trebaju imati prioritet u budućem financiranju Unije, poput klime, bioraznolikosti, rodne ravnopravnosti te ciljeva održivog razvoja.

Predmetni je dogovor značajno postignuće ovog sastanka EV-a. Time je okončano dvije i pol godine dugo razdoblje pregovora o budućem sedmogodišnjem financijskom okviru (koji je EK predstavila u svibnju 2018.), nadograđenim novim instrumentom „EU sljedeće generacije“ radi nošenja s posljedicama pandemije bolesti COVID-19. Iako proces pregovora nije bio lagan te se kroz njega Unija često polarizirala u dva bloka – neto uplatitelji i neto korisnici proračuna/„prijatelji kohezije“ – i suočila s nizom različitih izazova (vladavina prava, novi prioriteti, modernizacija, klimatski odgovor, COVID-19), ona je još jednom uspjela pokazati sposobnost da dođe do kompromisa i iznađe najbolje rješenje u ime interesa svih svojih građana.

COVID-19

Predsjednica EK-a Ursula von der Leyen dala je pregled trenutnog stanja borbe protiv pandemije bolesti COVID-19 i priprema za cijepljenje. Kazala je da je virus vrlo široko rasprostranjen te da je u EU-u krajem studenog zauzetost jedinica intenzivne njege bila 82%. Kao „svjetlo na kraju tunela“ istaknula je cjepivo, koje trenutno ispituje Europska agencija za lijekove, a do kraja godine se očekuje odobrenje cjepiva BioNTech/Pfizera. Iza toga dolazi cjepivo Moderne, pa Johnson&Johnsona te Astra Zeneca. Početak cijepljenja očekuje se početkom 2021. godine. U međuvremenu važne ostaju mjere higijene i distance, i to dok se 70% populacije ne procijepi. Predsjednica EK-a govorila je i o globalnom aspektu distribucije cjepiva, uz prijedlog koordinacije donacija viška cjepiva za treće države, prvenstveno one u neposrednom susjedstvu EU-a, posebno izdvajajući države zapadnog Balkana.

Većina je govornika podržala prijedlog EK-a da se osiguraju određene količine cjepiva za države zapadnog Balkana, dok su neki isticali važnost pomoći državama Istočnog partnerstva, a neki posebno izdvojili izazove koje će u pogledu cijepljenja imati Afrika te se založili za snažan angažman i pomoć EU-a tom kontinentu.

U raspravi su države članice pohvalile EK u djelovanju oko zajedničke nabave cjepiva, koje vraća nadu među građane Unije. Mnoge su govornice o ozbiljnosti trenutne situacije u njihovim zemljama te su istaknuli izazovi koje donosi praznično razdoblje u prosincu/siječnju. Svi su se založili za koordinirani pristup i suradnju na razini EU-a u odgovoru na pandemiju bolesti COVID-19. U raspravi je bila posebno naglašena važnost koordinacije distribucije cjepiva i činjenica da pristup cjepivu mora biti osiguran svim državama članicama istovremeno. Bilo je prijedloga da sve države članice s cijepljenjem otpočnu istog dana. Istaknuta je i važnost koordinacije razvoja certifikata cijepljenja. Neke su države članice govornice o pripremi nacionalnih strategija cijepljenja, pri čemu će davati prednost starijima, ali su neke naglasile važnost cijepljenja i mlađe populacije koja je mobilnija te time utječe na brže širenje virusa. Posebno je izdvojena važnost kvalitetnog komuniciranja i kampanja za promicanje važnosti

cijepljenja među građanima te su neki isticali potrebu usvajanja komunikacijske strategije na razini EU (čiju izradu je najavila EK), uz one na nacionalnoj razini. U toj strategiji istaknutu ulogu treba imati borba protiv dezinformacija o cjepivu.

Bilo je riječi i o testiranju, gdje su neke su države isticale veliku važnost povećanja testiranja, dok su neke podijelile iskustva brzog testiranja antigenskim testovima, koja su uglavnom pozitivna te ne bilježe visok postotak lažnih testova. Međutim, istaknuto je i da antigenski testovi nisu učinkoviti i pouzdani u prvim danima zaraze, zbog čega ostaje prisutan određeni oprez te se na njihovu uporabu gleda kao pomoć PCR testovima. EK je pozvana pripremiti preporuke Vijeća za brze antigenske testove i međusobno priznavanje rezultata. Neki su ponovili ranija stajališta o važnosti poštovanja pravila jedinstvenog tržišta i Schengenskog područja te osiguranja kretanja ljudi i protoka robe u vremenu uvedenih restrikcija.

EK je najavila da će početkom sljedeće godine objaviti nove smjernice te ponovila potrebu koordiniranog pristupa i prenijela poruku da će cjepiva u EU-u biti dovoljno za sve EU građane.

U zaključcima su se čelnici obvezali na jačanje daljnje koordinacije u pristupu mjerama koje su uvedene kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19, uključivo kod njihova mogućeg olakšanja i povratka u normalu, kada to situacija dozvoli. Naglašena je važnost pravovremene pripreme za distribuciju cjepiva i nacionalnih strategija cijepljenja, kako bi cjepiva građani dobili na vrijeme uz koordiniran pristup svih država članica. Posebno je istaknuta važnost daljnjeg rada na jačanju otpornosti zdravstvenog sustava u EU-u, u kojem kontekstu je izdvojen prijedlog izgradnje Zdravstvene unije. Posebno je naglašena važnost međunarodne suradnje, uključivo suradnje sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, uključujući i mogući međunarodni ugovor o pandemijama, gdje su neki ipak pozvali na oprez i već postojeća pravila i inicijative.

Klimatske promjene

Predsjednik EV-a Charles Michel podsjetio je da se rasprava o klimatskim promjenama odvija usporedo s 5. godišnjicom Pariškog sporazuma. EU i mnoge druge države proglasili su klimatsko izvanredno stanje, pri čemu EU u borbi protiv klimatskih promjena nastavlja biti predvodnicom te je usvojila ambiciozno zakonodavstvo kojim se Pariški sporazum provodi na europskoj i nacionalnoj razini. Unija je kao svoju novu strategiju rasta usvojila Europski zeleni plan, koji će donijeti korjenite promjene u nadolazećim desetljećima te Europu dovesti do postajanja prvim klimatski neutralnim kontinentom. Zeleni plan put je ka održivoj budućnosti.

Na sastanku EV-a održanom 15. - 16. listopada ove godine održana je orijentacijska rasprava vezano uz postizanje cilja klimatske neutralnosti EU do 2050. godine. EV se složilo da ostvarenje navedenoga, sukladno ciljevima Pariškog sporazuma, zahtijeva da Unija poveća svoje ambicije za nadolazeće desetljeće te ažurira svoj okvir klimatske i energetske politike.

Prosinački je sastanak EV-a prethodnu raspravu pretočio u čvrstu odluku, potvrdivši obvezujući cilj da EU do 2030. godine postigne neto smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55% (u odnosu na razinu iz 1990. godine). Taj cilj je kolektivan, na razini cijele EU. Klimatske ambicije povećat će se na način koji će potaknuti održiv gospodarski rast, otvoriti radna mjesta, osigurati koristi za građane EU-a u području zdravlja i okoliša te doprinijeti dugoročnoj globalnoj konkurentnosti gospodarstva EU-a promicanjem inovacija u zelenim tehnologijama.

Svjesni da će postizanje zacrtanih ciljeva značiti opsežne potrebe za dodatnim ulaganjima, čelnici su naglasili važnost mobilizacije javnog financiranja i privatnog kapitala. Također su podsjetili na cilj usmjeravanja najmanje 30% ukupnog iznosa rashoda iz VFO-a i paketa „EU sljedeće generacije“ na djelovanje u području klime.

EV je pozvalo EK da poduzme konkretne korake nastavno na donesene odluke. U cilju promicanja razvoja globalnih standarda zelenog financiranja, EV je pozvalo EK da, najkasnije do lipnja 2021., podnese zakonodavni prijedlog o standardu EU-a za zelene obveznice. EK je također pozvana procijeniti najbolji način doprinosa svih gospodarskih sektora klimatskome cilju za 2030. te podnijeti prijedloge temeljem dubinskog ispitivanja okolišnog, gospodarskog i socijalnog učinka na razini država članica.

Komisiju se posebno poziva da razmotri sljedeće:

- istraživanje načina za jačanje sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova (ETS);
- predlaganje mjera kojima se energetske intenzivnim industrijama omogućuje razvoj i uvođenje inovativnih klimatski neutralnih tehnologija, uz zadržavanje konkurentnosti;
- predlaganje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, kako bi se osigurao okolišni integritet politika EU-a i izbjeglo istjecanje ugljika na način koji je usklađen sa Svjetskom trgovinskom organizacijom;
- otklanjanje bojazni u vezi s raspodjelom napora, pravednošću i troškovnom učinkovitošću, šumarstvom i korištenjem zemljišta te porastom emisija i smanjenjem ponora iz tih sektora, uzrokovanih negativnim učincima klimatskih promjena.

Nacionalno utvrđeni doprinos EU-a predviđen u Pariškom sporazumu ažurirat će se u skladu s novim obvezujućim ciljem te do kraja godine podnijeti tajništvu Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime (UNFCCC). Ususret 26. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije (koja će se održati 2021.), EV je naglasilo važnost međunarodnog angažmana za postizanje uspjeha u rješavanju problema klimatskih promjena te pozvalo sve stranke, posebno velika gospodarstva, da iznesu ambiciozne ciljeve i politike u ovom pogledu. EV je također naglasilo važnost koordiniranog djelovanja putem aktivne europske klimatske diplomacije.

Hrvatska snažno podržava cilj klimatski neutralne EU do 2050., koji je također uključen u Nacionalnu razvojnu strategiju. Hrvatska na istom tragu podržava i novi kolektivni cilj smanjenja emisija do 2030. godine u prijedlogu Europskog propisa o klimi. Iznimno smo

zadovoljni zaključkom na razini EV-a da će u dosezanju zacrtanog cilja sudjelovati sve države članice na temelju načela pravičnosti i solidarnosti te uzimajući u obzir različite polazne točke i nacionalne okolnosti svih država članica. Za Hrvatsku je također važno postojanje zajedničke svijesti na razini EU-a o potrebi mobilizacije svih sredstava financiranja, kao i uključivanje klimatske komponente u ukupnu strategiju EU-a za oporavak i jačanje otpornosti, posebno u svjetlu pandemije bolesti COVID-19. Sve navedeno je u ime Hrvatske na sastanku izložio predsjednik Vlade Slovenije Janša.

U ime Hrvatske predsjednik Vlade Slovenije naglasio je i važnost da se u tekstu zaključaka unese referenca na postojeće napore za diobom u sektorima koji nisu pokriveni sustavom za trgovanje emisijama (ETS) te da se u kontekstu nadolazeće revizije Uredbe o raspodjeli tereta zadrži kriterij BDP per capita, sukladno načelu solidarnosti.

Hrvatska se također zalagala da državne potpore budu fleksibilne i prilagođene specifičnim okolnostima, kako bi se ujedno osigurala bolja apsorpcija dostupnih financijskih sredstava. Također, Hrvatska je kontinuirano isticala, kao i neke druge države članice, da bi mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika (tzv. *Carbon Border Adjustment Mechanism*) trebao biti komplementaran sustavu trgovanja emisijama, kako bi se očuvala konkurentnost i spriječilo istjecanje ugljika, te da bi eventualna revizija Uredbe o zemljištu, promjeni u korištenju zemljišta i šumarstvu trebala u obzir uzeti nacionalne okolnosti, a koje su već prepoznate u zakonodavstvu na snazi.

U raspravi su države članice podržale ukupne ciljeve EU-a, složivši se oko potrebe žurnog i konkretnog djelovanja, ali su naglasile potrebu postojanja odgovarajućeg okvira. Članice su stoga naglasile važnost uzimanja u obzir nacionalnih specifičnosti, postojanje različitih polazišnih točaka koje utječu na način i dinamiku postizanja zacrtanih ciljeva, važnost mogućnosti vlastitog izbora svake članice troškovno najučinkovitijih načina za postizanje ciljeva, kao i mogućnost izbora vlastite energetske mješavine.

Pojedine su članice ukazale na potrebu izdašnjeg Modernizacijskog fonda. Nekolicina država članica dotakla se pitanja šumskog zemljišta i specifične situacije članica s rastućim emisijama iz sektora vezanog uz zemljište i šume. Otočne su države članice upozorile na svoj specifičan položaj, koji mora biti uzet u obzir pri razmatranju mogućnosti smanjenja emisija. Pojedine su članice ukazale na potrebu da se zacrtaju prijelazni ciljevi, kao i na potrebu korištenja prijelaznih tehnologija. Velik broj država članica pozdravio je najavljeni povratak SAD-a u Pariški sporazum te ukazao na posljedičnu potrebu da se s SAD-om, ali i drugim međunarodnim partnerima, radi na postizanju ciljeva koji su važni na globalnoj razini, jer klimatske promjene nisu zabrinjavajuće samo za EU. Suradnja na multilateralnoj razini stoga je vrlo bitna i potrebna.

Zaključno, važno je istaknuti da će se Vijeće tijekom 2021. vratiti pitanju klimatskih promjena i usvojiti dodatne smjernice za elemente provedbenog zakonodavstva prije nego li EK objavi svoje prijedloge klimatskog paketa za provedbu cilja -55%, smanjenja emisija stakleničkih plinova, koji su predviđeni za lipanj 2021. Tada će detaljnije biti pojašnjeno i pitanje podjele napora u sektorima izvan sustava trgovanja emisijama, što je od iznimne

važnosti za Hrvatsku koja se za ovaj element zaključaka EV-a zalagala od samog početka rasprave.

Sigurnost

Zaključci o sigurnosti usvojeni su bez rasprave. U njima je EV osudilo nedavne terorističke napade u Europi, ističući ujedinjenost u borbi protiv radikalizacije, terorizma i nasilnog ekstremizma. Pozdravilo je predstavljanje novog programa EU-a za borbu protiv terorizma. Osudilo je sve napade na slobodu izražavanja i vjeroispovijesti ili uvjerenja, među ostalim, antisemitizam, rasizam i ksenofobiju, naglasilo važnost borbe protiv poticanja na mržnju ili nasilje te protiv nesnošljivosti.

EV je istaknulo da je ključno spriječiti radikalizaciju i rješavati problem ideologija koje stoje iza terorizma i nasilnog ekstremizma. Pozvalo je na jačanje borbe protiv nezakonitih sadržaja na internetu, brzo donošenje prijedloga o suzbijanju širenja terorističkih sadržaja na internetu, osiguranje usklađenosti vjerskog obrazovanja i osposobljavanja s temeljnim europskim pravima i vrijednostima te na rješavanje pitanja stranog utjecaja na nacionalne civilne i vjerske organizacije kroz netransparentno financiranje. Kao ključno pravilo EV je izdvojilo funkcioniranje Schengenskog područja te policijsku i pravosudnu suradnju i koordinaciju.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković je pred sastanak EV-a kao svoj doprinos raspravi uputio pismo predsjedniku EV-a Charlesu Michelu i predsjednici EK-a Ursuli von der Leyen, u kojemu je prenio iskustva suradnje s islamskom zajednicom u Hrvatskoj u promicanju tolerancije i sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma, uključujući kroz pozitivna iskustva u obrazovanju imama. U pismu je prenio iskustva utemeljena na tri stupa obrazovanja imama, slijedom razmjene mišljenja s muftijom Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj, Aziz ef. Hasanovićem: (i) početak obrazovanja u srednjoj školi; (ii) internacionalizacija ustanova za obrazovanje, odnosno otvaranje tih ustanova polaznicima različitih nacija i porijekla, te (iii) obrazovanje na jeziku države u kojoj se obrazovna ustanova nalazi. Ujedno je podsjetio na proslavu 100. obljetnice službenog priznanja islama kao religije u Hrvatskoj.

Vanjski odnosi

U dijelu o vanjskim odnosima, dogovorena je strateška rasprava o Južnom susjedstvu sljedeće godine, a zaključci usvojeni ovom prilikom poslali su poruku o važnosti demokratskog, stabilnijeg, zelenijeg i naprednijeg južnog susjedstva.

EV je izrazilo želju za zajedničkom borbom protiv COVID-19, radom na jačanju otpornosti gospodarstava i društava, očuvanju sigurnosti te suočavanju s izazovima mobilnosti i migracija.

Posebno je izdvojena Libija, gdje je EV pozvalo sve sudionike da djeluju u skladu s načelima Berlinskog procesa te posebno pozvalo na hitno puštanje na slobodu talijanskih ribara koji su u pritvoru od početka rujna, bez ikakvog pravnog postupka.

Oko odnosa između EU-a i SAD-a, nakon kraće rasprave istaknuta je važnost transatlantskog partnerstva koje se temelji na zajedničkim interesima i vrijednostima te su prenesena očekivanja o tijesnoj suradnji sa SAD-om oko niza globalnih pitanja.

U dijelu koji se odnosi na istočno Sredozemlje naglasak je bio na Turskoj, pri čemu su se vrlo intenzivne rasprave vodile o jačini i ravnoteži poruka Turskoj u zaključcima EV-a, naročito kada je riječ o eventualnom daljnjem širenju sankcija. Izraženo je žaljenje što je Turska sudjelovala u jednostranim djelovanjima i provokacijama te intenzivirala retoriku protiv EU-a, država članica i europskih čelnika. Konstatirano je da Turska i dalje provodi jednostrane i provokativne aktivnosti, između ostalog, u isključivom gospodarskom pojasu Cipra. Pozvano je Vijeće da usvoji dodatna uvrštavanja na sankcijsku listu u sklopu mjera ograničavanja s obzirom na nezakonite aktivnosti i bušenja koja Turska provodi u istočnom Sredozemlju. Istovremeno, otvoren je prostor pozitivnom razvoju odnosa ako Turska pokaže spremnost promicati istinsko partnerstvo s Unijom i njezinim državama članicama te riješiti neslaganja putem dijaloga i u skladu s međunarodnim pravom. Istaknuta je važnost držanja komunikacijskih kanala između EU-a i Turske otvorenima te je potvrđena spremnost EU-a za nastavak pružanja financijske pomoći sirijskim izbjeglicama te suradnje u odgovornom upravljanju migracijskim tokovima.

Od ostalih tema u ovom bloku, EV je naglasilo važnost osiguranja nuklearne sigurnosti bjeloruske nuklearne elektrane Astravec te pozdravilo donošenje globalnog režima sankcija u svezi s ljudskim pravima.

SASTANAK DRŽAVA EUROPODRUČJA U UKLJUČIVOM FORMATU (EU–27)

U okviru sastanka EV održan je redoviti Sastanak na vrhu čelnika europodručja u uključivom formatu (11. prosinca 2020.). Glavni cilj sastanka bio je pružiti političku potporu ostvarenom napretku u produbljivanju Ekonomske i monetarne unije (u daljnjem tekstu: EMU) te definirati strateški smjer za naredno razdoblje. Poseban naglasak stavljen je na dosadašnje integrativne korake u području jačanja EMU-a koji su doprinijeli stabilizaciji ekonomija država članica u kontekstu krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19, uz već prepoznatu ulogu EU-a u pripremi koordiniranog financijskog odgovora na krizu.

Ovaj Sastanak na vrhu je bio i prvi sastanak za g. Paschala Donohoea, irskog ministra financija i novog predsjedavajućeg Euroskupine, koji je predstavio program rada za predstojeće dvije godine. Sastanak na vrhu bio je i prilika za razmjenu mišljenja šefova država i vlada te čelnika institucija EU-a vezano za ekonomsku situaciju u EU-u, nakon što su predsjednica EK von der Leyen i predsjednica Europske središnje banke (ESB) Christine Lagarde predstavile zadnje ekonomske prognoze EK, odnosno ESB-a.

U Izjavi koja je usvojena na Sastanku na vrhu prepoznat je spomenuti politički trenutak te je pružena podrška daljnjim koracima i nastavku procesa dovršetka izgradnje bankovne unije, kao i produbljivanju unije tržišta kapitala kao bitnih odrednica EMU-a.

U pogledu bankovne unije, prepoznata je važnost dosadašnjih koordiniranih akcija te regulatornih i institucionalnih promjena koje su poduzete u posljednjih desetak godina na razini EU-a, a koje su u značajnoj mjeri kompenzirale prvotni šok uslijed zatvaranja država članica te omogućile nastavak bankovnog financiranja stanovništva i poduzeća po izbijanju pandemije bolesti COVID-19. U tom pogledu, čelnici su prepoznali i važnost postizanja dogovora oko izmjena Ugovora o Europskom mehanizmu za stabilizaciju (ESM) i uvođenja zajedničke zaštitne mjere za Jedinostveni sanacijski fond koja je dogovorena na sastanku Euroskupine u uključivom formatu 30. studenoga 2020.

U cilju postizanja ciljeva Plana za oporavak „EU sljedeće generacije“, čelnici su izrazili snažnu podršku razvoju i korištenju mogućnosti za financiranje u okviru unije tržišta kapitala te postizanja ciljeva digitalne tranzicije i ispunjenja ciljeva za prelazak na održivo gospodarstvo.

Hrvatska je iskazala potporu sadržaju Izjave sa Sastanka na vrhu. Pritom je istaknula da je do sada postignuti napredak u produbljivanju EMU-a imao pozitivan učinak i pokazao otpornost EU-a na ekonomsku krizu kakva je uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19. Također, dana je podrška nastavku aktivnosti povezanih s dovršetkom i produbljivanjem bankovne unije i unije tržišta kapitala, posebno s ciljem poticanja oporavka gospodarstava država članica kroz osiguranje različitih izvora financiranja za građane i poduzeća. Hrvatska je suglasna da daljnji napredak treba biti uravnotežen kako bi se izbjeglo ugrožavanje financijske stabilnosti i na razini EU-a i na nacionalnoj razini.

Europsko vijeće

Bruxelles, 21. srpnja 2020.
(OR. en)

EUCO 10/20

CO EUR 8
CONCL 4

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Predmet: Izvanredni sastanak Europskog vijeća (17., 18., 19., 20. i 21. srpnja 2020.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

Europa žali za životima izgubljenima zbog pandemije bolesti COVID-19 te Europsko vijeće izražava svoje najdublje suosjećanje sa žrtvama i njihovim obiteljima. Dok se Europljani i Europljanke i dalje suočavaju s iznimnim izazovima i neizvjesnošću u svojem svakodnevnom životu, svi će naši napori i dalje biti usmjereni na zaštitu građana i građanki te savladavanje krize.

Europa se zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 suočava s izazovom povijesnih razmjera. EU i njegove države članice morali su donijeti hitne mjere kako bi očuvali zdravlje građana i spriječili urušavanje gospodarstva. Polako izlazimo iz akutne zdravstvene krize. Iako sanitarna situacija i dalje zahtijeva izraziti oprez, naglasak je sve više na smanjenju socioekonomske štete. Za to su potrebni dosad nezabilježeni napori i inovativan pristup, kojima se potiče konvergencija, otpornost i transformacija u Europskoj uniji. Na zahtjev šefova država ili vlada Komisija je krajem svibnja predstavila vrlo sveobuhvatan paket u kojem je povezala budući višegodišnji financijski okvir (VFO) s posebnim radom na oporavku u okviru instrumenta Next Generation EU (NGEU).

Na temelju opsežnih savjetovanja provedenih na razini predsjednika Europskog vijeća i rada koji je obavilo Vijeće, priloženi zaključci uravnoteženo su rješenje kojim se u obzir uzimaju interesi i stajališta svih država članica. Riječ je o ambicioznom i sveobuhvatnom paketu u kojem je uobičajeni VFO povezan s izvanrednim radom na oporavku i kojim se nastoji pristupiti rješavanju posljedica dosad nezabilježene krize u najboljem interesu EU-a.

NGEU i VFO dio su jedne cjeline. Rad na oporavku potreban nam je kao brz i djelotvoran odgovor na privremeni izazov, ali on će dati željeni rezultat i biti održiv samo ako je povezan i usklađen s tradicionalnim VFO-om kojim se od 1988. oblikuju naše proračunske politike i koji omogućava dugoročnu perspektivu.

Prvi dio ovih zaključaka odnosi se na rad na oporavku, koji je znatan, usmjeren i vremenski ograničen. Znatno je jer su posljedice krize dalekosežne. Usmjeren je jer se mora usredotočiti na regije i sektore najviše pogođene krizom. Vremenski je ograničen jer su VFO i pravila kojima se on uređuje i dalje osnovni okvir proračunskog planiranja i izvršavanja proračuna Unije. Dodatna sredstva prikupljena zaduživanjem EU-a isplatit će se u obliku bespovratnih sredstava i zajmova putem instrumenata i programa VFO-a. Time će se osigurati dosljednost i usklađenost. NGEU i VFO doprinjet će transformaciji EU-a s pomoću njegovih glavnih politika, posebno europskog zelenog plana, digitalne revolucije i otpornosti.

Drugi je dio usmjeren na VFO za razdoblje 2021. – 2027. Pristup se temelji na prijedlogu iz veljače, koji je prilagođen kako bi se odgovorilo na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 i s obzirom na mjere poduzete u okviru NGEU-a.

I. NEXT GENERATION EU

- A.1 Izvanredna priroda gospodarskog i socijalnog stanja zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 zahtijeva izvanredne mjere kako bi se poduprli oporavak i otpornost gospodarstava država članica.
- A.2 Plan za oporavak Europe zahtijevat će golemu javnu i privatnu ulaganja na europskoj razini kako bi se Unija čvrsto usmjerila prema održivom i stabilnom oporavku, stvaranju radnih mjesta i otklanjanju neposredne štete uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 uz istodobno podupiranje zelenih i digitalnih prioriteta Unije. VFO, ojačan NGEU-om, bit će glavni europski alat.
- A.3 Kako bi se Uniji pružila potrebna sredstva za rješavanje izazova uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19, Komisiju će se ovlastiti da u ime Unije pozajmi sredstva na tržištima kapitala. Prihodi će se prenijeti u programe Unije u skladu s NGEU-om.

- A.4 S obzirom na to da je NGEU izvanredan odgovor na te privremene, ali ekstremne okolnosti, ovlasti za pozajmljivanje dodijeljene Komisiji jasno su ograničene u pogledu veličine, trajanja i opsega.
- A.5 U pogledu NGEU-a Komisija se u Odluci o vlastitim sredstvima ovlašćuje da u ime Unije pozajmi sredstva na tržištima kapitala u iznosu do 750 milijardi EUR u cijenama iz 2018.; s novim neto pozajmljivanjem prestat će se najkasnije na kraju 2026. Unija sredstva pozajmljena na tržištima kapitala upotrebljava isključivo u svrhu rješavanja posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19.
- A.6 Pozajmljena sredstva mogu se upotrebljavati za zajmove do iznosa od 360 milijardi EUR u cijenama iz 2018. i za rashode do iznosa od 390 milijardi EUR u cijenama iz 2018.
- A.7 Otplata se u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja predviđa na način da se osigura stabilno i predvidljivo smanjenje obveza do 31. prosinca 2058. Iznosi koji nisu, kako je predviđeno, upotrijebljeni za plaćanje kamata upotrijebit će se za prijevremene otplate prije kraja VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., uz minimalan iznos, te se mogu povećati iznad te razine pod uvjetom da su uvedena nova vlastita sredstva.
- A.8 Dospjeli iznosi koje Unija treba platiti u određenoj godini za vraćanje glavnice ne premašuju 7,5 % maksimalnog iznosa od 390 milijardi EUR za rashode.
- A.9 Iznosi gornjih granica vlastitih sredstava privremeno se povećavaju za 0,6 postotnih bodova isključivo u svrhu pokrivanja svih obveza Unije koje proizlaze iz njezina zaduživanja za rješavanje posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19 do prestanka svih tih obveza, a najkasnije do 31. prosinca 2058.

A.10 Odlukom Vijeća o sustavu vlastitih sredstava Europske unije pojasnit će se, u pogledu financiranja NGEU-a, slučajevi u kojima Komisija može privremeno od država članica zatražiti sredstva koja premašuju njihov odgovarajući relativni udio, bez povećanja krajnjih obveza država članica, i utvrdit će se uvjeti u vezi s time. Time će se predvidjeti da će se svaki takav doprinos bez odgode nadoknaditi u skladu s primjenjivim pravnim okvirom za proračun EU-a i time na temelju odgovarajućih primjenjivih ključeva BND-a, ne dovodeći u pitanje druga vlastita sredstva i druge prihode.

Prije nego zatraži takva sredstva, Komisija će te potrebe ispuniti aktivnim upravljanjem gotovinom te, prema potrebi, iskorištavanjem kratkoročnog financiranja kroz tržišta kapitala u okviru svoje diversificirane strategije financiranja u skladu s ograničenjima iz Odluke o vlastitim sredstvima. Samo ako se takvim mjerama ne uspije ostvariti potrebna likvidnost, Komisija bi mogla kao krajnju mjeru privremeno od država članica zatražiti dodatna sredstva. Iznos dodatnih sredstava koji se godišnje može zatražiti od država članica u takvim okolnostima jest proporcionalan i , u svakom slučaju, ograničen je na njihov udjel privremeno povećane gornje granice vlastitih sredstava, tj. 0,6 % BND-a država članica.

A.11 Iznosi NGEU-a usmjereni kroz proračun za rashode čine vanjske namjenske prihode. Proračunsko tijelo provodi političku kontrolu, koju treba definirati u sporazumu između Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

A.12 S obzirom na potrebu za brzom primjenom potpore za oporavak, važno je stvoriti odgovarajuće uvjete za brzu provedbu projekata ulaganja, posebno u infrastrukturu. Komisija se poziva da prije sastanka Europskog vijeća u listopadu predstavi prijedloge za ubrzanje i olakšanje postupaka u državama članicama.

A.13 Pravne obveze programa, kako je nadopunjen NGEU-om, preuzimaju se do 31. prosinca 2023. Povezana plaćanja izvršit će se do 31. prosinca 2026.

A.14 Iznosi u okviru NGEU-a za pojedinačne programe su kako slijedi:

• mehanizam za oporavak i otpornost (RRF)	672,5 milijardi EUR
od čega zajmovi	360 milijardi EUR
od čega bespovratna sredstva	312,5 milijardi EUR
• REACT-EU:	47,5 milijardi EUR
• Obzor Europa:	5 milijardi EUR
• InvestEU:	5,6 milijardi EUR
• ruralni razvoj:	7,5 milijardi EUR
• Fond za pravednu tranziciju (JTF):	10 milijardi EUR
• rescEU:	1,9 milijarde EUR
• ukupno:	750 milijardi EUR

Mehanizam za oporavak i otpornost

A.15 Za 70 % bespovratnih sredstava iz RRF-a obveze se preuzimaju u 2021. i 2022. Za preostalih 30 % obveze se u potpunosti preuzimaju do kraja 2023. U pravilu maksimalni opseg zajmova za svaku državu članicu neće premašivati 6,8 % njezina BND-a.

A.16 Ključ za raspodjelu obveza za RRF za 2021. i 2022. utvrđuje se u skladu s prijedlogom Komisije. U ključu za raspodjelu za 2023. kriterij nezaposlenosti iz razdoblja 2015. – 2019. zamijenjen je, u jednakom omjeru, padom realnog BDP-a ustanovljenim tijekom 2020. i kumulativnim padom realnog BDP-a ustanovljenim za razdoblje 2020. – 2021., koji će se izračunati do 30. lipnja 2022.

A.17 Pretfinanciranje za RRF isplatit će se u 2021. i trebalo bi iznositi 10 5.

A.18 Države članice pripremaju nacionalne planove za oporavak i otpornost u kojima se utvrđuje plan reformi i ulaganja dotične države članice za razdoblje 2021. – 2023. Ti će se planovi u 2022. preispitati i prema potrebi prilagoditi kako bi se u obzir uzela konačna dodjela sredstava za 2023.

A.19 Komisija u roku od dva mjeseca od njihova podnošenja procjenjuje planove za oporavak i otpornost. U procjeni je potrebna najviša ocjena za kriterij usklađenosti s preporukama za pojedine zemlje, kao i za jačanje potencijala za rast, stvaranje radnih mjesta te gospodarsku i socijalnu otpornost države članice. Djelotvoran doprinos zelenoj i digitalnoj tranziciji također je preduvjet za pozitivnu procjenu.

Vijeće na prijedlog Komisije kvalificiranom većinom odobrava procjenu planova za oporavak i otpornost putem provedbenog akta, koji nastoji donijeti u roku od četiri tjedna nakon prijedloga.

Pozitivna procjena zahtjevâ za plaćanje ovisit će o zadovoljavajućem ostvarenju relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti.

Komisija traži mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora o zadovoljavajućem ostvarenju relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti. Gospodarski i financijski odbor nastoji postići konsenzus. Ako, iznimno, jedna ili više država članica smatraju da postoje ozbiljna odstupanja od zadovoljavajućeg ostvarenja relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, mogu od predsjednika Europskog vijeća zatražiti da predmet uputi sljedećem Europskom vijeću.

Komisija donosi odluku o procjeni zadovoljavajućeg ostvarenja relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti te o odobrenju plaćanjâ u skladu s postupkom ispitivanja.

Ako je predmet upućen Europskom vijeću, neće se donijeti nikakva odluka Komisije u vezi sa zadovoljavajućim ostvarenjem relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti te o odobrenju plaćanjâ sve dok sljedeće Europsko vijeće iscrpno ne raspravi o tom predmetu. Taj postupak u pravilu ne traje duže od tri mjeseca nakon što Komisija zatraži mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora. Taj postupak bit će u skladu s člankom 17. UEU-a i člankom 317. UFEU-a.

REACT-EU

A.20 Neovisno o pravilima o gornjim granicama i preraspodjeli, primjenjuju se dodatne dodjele; radi potpore najvažnijim sektorima koji će biti ključni za utvrđivanje temelja za dobar oporavak nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 u određenim državama članicama, REACT-EU osigurat će sljedeća dodatna dodijeljena sredstva: Luksemburg (100 milijuna EUR); Malta (50 milijuna EUR).

Klimatski cilj

A.21 Djelovanje u području klime uključit će se u politike i programe koji se financiraju u okviru VFO-a i NGEU-a. Opći klimatski cilj od 30 % primjenjivat će se na ukupan iznos rashoda iz VFO-a i NGEU-a i uzimat će se u obzir odgovarajućim ciljnim vrijednostima u sektorskom zakonodavstvu. One su u skladu s ciljem klimatske neutralnosti EU-a do 2050. i doprinose ostvarenju novih Unijinih klimatskih ciljeva do 2030., koji će se ažurirati do kraja godine. Kao opće načelo, svi rashodi EU-a trebali bi biti usklađeni s ciljevima Pariškog sporazuma.

II. VFO ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.

A.22 Nacrt zaključaka Europskog vijeća iz veljače 2020. (5846/20) čini temelj za globalni kompromis. U tom su nacrtu uzete u obzir rasprave održane u rasponu od više mjeseci. S obzirom na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 i mjere poduzete u okviru NGEU-a unesen je određeni broj izmjena i one su obuhvaćene Prilogom.

A.23 Ukupan iznos za obveze jest 1074,3 milijarde EUR. Ta je brojka nešto niža od one iz veljače. Tu je činjenicu potrebno sagledati u kontekstu ambicioznog rada na europskom oporavku navedenog u prvom dijelu ovog dokumenta.

A.24 Financijski interesi Unije štite se u skladu s općim načelima sadržanima u Ugovorima Unije, osobito s vrijednostima iz članka 2. UEU-a.

Europsko vijeće ističe važnost zaštite financijskih interesa Unije. Europsko vijeće ističe važnost poštovanja vladavine prava.

- A.25 Dodijeljena financijska sredstva za rescEU iznosit će 1,1 milijardu EUR. Program Zdravlje povećat će se na 1,7 milijardi EUR u skladu s prijedlogom Komisije za odgovor na COVID-19.
- A.26 Posebni instrumenti izvan gornjih granica povećat će se za 5 milijardi EUR. Tih 5 milijardi EUR upotrijebit će se za novu posebnu pričuvu za prilagodbu Brexitu koja će se uspostaviti radi suzbijanja nepredviđenih i štetnih posljedica u državama članicama i sektorima koji su najviše pogođeni.
- A.27 Prijedlogom iz veljače uveden je niz mjera za povećanu fleksibilnost u područjima kohezije i poljoprivrede. S obzirom na posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19 dodaje se drugi paket fleksibilnosti u vezi s provedbenim pravilima u okviru kohezijske politike i ZPP-a te tematskom koncentracijom potpore iz EFRR-a.
- A.28 Što se tiče vlastitih sredstava EU-a, utvrđena je gornja granica dodijeljena Uniji za pokrivanje godišnjih odobrenih sredstava za plaćanje od 1,40 % BND-a svih država članica; ukupan godišnji iznos odobrenih sredstava za preuzimanje obveza ne premašuje 1,46 % zbroja BND-a svih država članica.
- A.29 Unija će tijekom predstojećih godina raditi na reformi sustava vlastitih sredstava i uvesti nove izvore vlastitih sredstava. Kao prvi korak, novi izvor vlastitih sredstava koji se temelji na nereguliranom plastičnom otpadu uvest će se i primjenjivati od 1. siječnja 2021. Kao temelj za dodatne izvore vlastitih sredstava, Komisija će u prvom semestru 2021. podnijeti prijedloge o mehanizmu za graničnu prilagodbu emisija ugljika i o digitalnom nametu, s ciljem njihova uvođenja najkasnije 1. siječnja 2023. U tom će smislu Komisija podnijeti prijedlog o revidiranom sustavu trgovine emisijama te ga možda proširiti na zrakoplovstvo i pomorski sektor. Konačno, Unija će tijekom razdoblja sljedećeg VFO-a raditi na uvođenju drugih vlastitih sredstava, koji bi mogli uključivati porez na financijske transakcije. Prihodi od novih vlastitih sredstava uvedenih nakon 2021. upotrijebit će se za prijevremenu otplatu zaduživanja u okviru NGEU-a.
- A.30 Korekcijama paušalnih iznosa za razdoblje 2021. – 2027. smanjit će se godišnji doprinos na temelju BND-a Danske, Njemačke, Nizozemske, Austrije i Švedske. Dotične države članice imaju koristi od bruto smanjenja svojeg godišnjeg doprinosa na temelju BND-a. Ta bruto smanjenja financiraju sve države članice u skladu sa svojim BND-om.

III. TRANZICIJA

A.31 Neće biti izmjena VFO-a za razdoblje 2014. – 2020. Dvije investicijske inicijative kao odgovor na koronavirus i dalje su važni elementi našeg kratkoročnog odgovora na krizu. Zbog izvanrednih okolnosti relevantna djelovanja koja su započela od 1. veljače 2020. trebala bi biti prihvatljiva za financiranje u okviru inicijative REACT-EU i RRF-a pod uvjetom da se njima nastoje ostvariti ciljevi tih programa.

IV. SLJEDEĆI KORACI

A.32 Vijeće se poziva da započne pregovore s Europskim parlamentom s ciljem osiguravanja iznimno hitnog dovršetka rada na svim pravnim aktima u skladu s relevantnom pravnom osnovom kako bi se EU-u osigurala mogućnost odgovora na krizu.

A.33 Čim se donese Odluka o vlastitim sredstvima, države članice će je što je prije moguće odobriti, u skladu sa svojim ustavnim odredbama.

I. HORIZONTALNO

1. Novim višegodišnjim financijskim okvirom (VFO) obuhvatit će se razdoblje od sedam godina, odnosno od 2021. do 2027. Tim proračunom Europskoj uniji omogućit će se da odgovori na aktualne i buduće izazove te da ispuni svoje političke prioritete s obzirom na Plan iz Bratislave, deklaracije iz Rima i Sibiu te Strateški program EU-a za razdoblje 2019. – 2024. VFO će, ojačan instrumentom *Next Generation EU* (NGEU), ujedno biti glavni instrument za provedbu paketa za oporavak kao odgovor na socioekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19.
2. VFO za razdoblje 2021. – 2027. imat će sljedeću strukturu:
 - Naslov 1 – Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija;
 - Naslov 2 – Kohezija, otpornost i vrijednosti, koji će uključivati podnaslov za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju te podnaslov za otpornost i vrijednosti;
 - Naslov 3 – Prirodni resursi i okoliš, koji će uključivati posebnu gornju granicu za rashode povezane s tržištem i izravna plaćanja;
 - Naslov 4 – Migracije i upravljanje granicama;
 - Naslov 5 – Sigurnost i obrana;
 - Naslov 6 – Susjedstvo i svijet;
 - Naslov 7 – Europska javna uprava, koji će uključivati posebnu gornju granicu za administrativne rashode institucija.

Razvrstavanje rashoda u naslove i njihovo grupiranje po politikama osmišljeno je tako da se u obzir uzmu politički prioriteti Unije i osigura potrebna fleksibilnost u svrhu učinkovitog dodjeljivanja sredstava. Osim toga, smanjenjem broja programa nastoji se osigurati usklađenost i promicati sinergije. Cjelokupni okvir bit će pojednostavnjen i njime će se smanjiti administrativno opterećenje za korisnike i upravljačka tijela te promicati jednake mogućnosti tako što će aktivnosti i djelovanja u okviru relevantnih programa i instrumenata uključivati rodno osviještenu politiku i doprinositi ravnopravnosti žena i muškaraca.

3. Maksimalni ukupni iznos rashoda za EU-27 za razdoblje 2021. – 2027. jest 1 074 300 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza, uključujući integraciju Europskog razvojnog fonda, i 1 061 058 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za plaćanje. Raščlamba odobrenih sredstava za preuzimanje obveza opisana je u nastavku. Jednaki su iznosi navedeni i u tablici u Prilogu ovom Prilogu, u kojem se također nalazi raspored odobrenih sredstava za plaćanje. Svi su iznosi izraženi u stalnim cijenama iz 2018. Godišnje tehničke prilagodbe za inflaciju izvest će se automatski upotrebom fiksnog deflatora od 2 %.

Iznosi će biti predstavljeni i u tekućim cijenama upotrebom dogovorenog deflatora.

4. Europska investicijska banka (EIB) trebala bi imati potreban kapital za provedbu politika Unije. Vijeće guvernera EIB-a poziva se da preispita adekvatnost kapitala EIB-a s obzirom na instrumente uključene u VFO i NGEU, kao i doprinos Banke ambicijama Unije u vezi s borbom protiv klimatskih promjena i digitalizacijom gospodarstva Europe. S obzirom na to preispitivanje, Vijeće guvernera, djelujući jednoglasno, odlučuje o veličini i modalitetima bilo kojeg povećanja kapitala do kraja 2020.
5. Vijeće će zatražiti suglasnost Europskog parlamenta u skladu s člankom 312. stavkom 2. UFEU-a kojim se predviđa da Vijeće donosi uredbu o VFO-u uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta.

6. Preispitivanje VFO-a u sredini razdoblja ne provodi se.
7. Nepodmirene obveze (RAL, *reste à liquider*) neizbježan su nusproizvod višegodišnjih programiranja i diferenciranih odobrenih sredstava. Međutim, očekuje se da će do kraja financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. nepodmirene obveze iznositi više od 308 000 milijuna EUR u tekućim cijenama, zbog čega će plaćanja iz aktualnog VFO-a predstavljati znatan iznos ukupnih plaćanja tijekom prvih godina sljedećeg VFO-a. Kako bi se osigurala predvidiva razina, profil i uredno odvijanje plaćanja poduzeto je nekoliko mjera, poput pojednostavnjenja provedbe i utvrđivanja primjerenih stopa pretfinanciranja, pravilâ o opozivu i pravodobnog donošenja sektorskog zakonodavstva za VFO za razdoblje 2021. – 2027.
8. Prema načelu proračunskog jedinstva, VFO će u pravilu uključivati sve stavke za koje se predviđa financiranje EU-a. Međutim, s obzirom na njihovu specifičnost, svi posebni instrumenti bit će izvan gornjih granica VFO-a za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje ili će predstavljati izvanproračunske stavke. Unija mora imati kapacitet za odgovor na izvanredne unutarnje ili vanjske okolnosti te biti sposobna rješavati nove prioritete s obzirom na stanje nakon pandemije bolesti COVID-19 koje se brzo mijenja. Istodobno se potreba za fleksibilnošću mora procijeniti u odnosu na načelo proračunske discipline i transparentnosti rashoda EU-a, poštujući pritom obvezujućí karakter gornjih granica VFO-a.
9. Trajanje sektorskih programa VFO-a trebalo bi u pravilu biti usklađeno s vremenskim okvirom VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.
10. Radi poštovanja nadležnosti pojedinih institucija te usklađenosti s relevantnom sudskom praksom Suda Europske unije, delegirani akti ograničeni su na elemente pojedinog zakonodavnog akta koji nisu ključni.

11. Relevantne zakonodavne tekstove sada treba donijeti što je prije moguće u skladu s postupcima sadržanima u Ugovoru i poštujući uloge različitih institucija. Na temelju razina obveza iz ovog sporazuma Vijeće i Europski parlament pozivaju se da pravodobno postignu dogovor o odgovarajućem financiranju svakog od predloženih instrumenata, programa i fondova koji se financiraju u okviru VFO-a.
12. Podsjećajući na redovite kontakte s Europskim parlamentom, posebno na marginama sastanaka Vijeća za opće poslove, Europsko vijeće poziva predsjedništvo da nastavi rasprave s Europskim parlamentom.
13. Komisija se poziva da pruži svu pomoć i potporu kako bi se olakšao postupak donošenja odluka.
14. Odgovarajuće razlike do gornjih granica utvrdit će se u okviru naslovâ. U okviru određenih programa uspostavljen je tematski instrument koji bi se programirao ovisno o potrebama, dok će drugim programima biti predviđena slična nedodijeljena sredstva u okviru ugrađene fleksibilnosti.
15. Moguća odstupanja od referentnih iznosa za višegodišnje programe nisu veća od 15 % iznosa namijenjenog za cjelokupno trajanje programa.

Države članice tijekom postupka programiranja, na početku razdoblja i tijekom provedbe mogu dobrovoljno podnijeti zahtjev za prijenos:

- i. do 5 % ukupnih početnih nacionalnih dodijeljenih sredstava iz bilo kojeg fonda iz Uredbe o zajedničkim odredbama¹ u okviru podijeljenog upravljanja u bilo koji instrument u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja u korist dotične države članice ili u bilo koji fond iz Uredbe o zajedničkim odredbama u okviru podijeljenog upravljanja, osim prijenosâ koji su mogući samo u okviru podtočke ii. te

¹ Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond plus, Kohezijski fond, Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i instrument za upravljanje granicama i vize.

- ii. do 20 % početnih dodijeljenih financijskih sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda i Europskog socijalnog fonda plus u Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond i Europski socijalni fond plus u okviru dodijeljenih sredstava države članice za cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast”; za Češku, taj postotak bit će do 25 %.
16. U skladu sa sveukupnim naporima u pogledu konsolidacije, financijski instrumenti i proračunska jamstva dodatno su racionalizirani, osobito u okviru fonda InvestEU te kao dio Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI), čime se poštuje načelo da je upotreba tih instrumenata strogo ograničena na okolnosti u kojima tržište očito ne funkcionira i situacije u kojima uvjeti nisu optimalni za ulaganje. Iako se prepoznaju mogućnosti koje se nude takvom vrstom financiranja, financijske obveze koje proizlaze iz financijskih instrumenata, proračunskih jamstava i financijske pomoći trebaju se pomno pratiti.
 17. Uloga proračuna EU-a u potpori djelotvornoj provedbi ciljeva politika na razini cijelog EU-a trebala bi se dodatno poboljšati, osobito jačanjem poveznice između proračuna EU-a i europskog semestra, uključujući olakšavanje provedbe europskog stupa socijalnih prava, kao i u područjima migracija, okoliša, klimatskih promjena, ravnopravnosti žena i muškaraca te prava i jednakih mogućnosti za sve.
 18. Uzimajući u obzir važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma i ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, programima i instrumentima trebalo bi se doprinijeti uključivanju djelovanjâ u području klime i postizanju općeg cilja da se najmanje 30 % ukupnog iznosa proračunskih rashoda Unije i rashoda NGEU-a namijeni podupiranju klimatskih ciljeva. Rashodi EU-a trebali bi biti usklađeni s ciljevima Pariškog sporazuma i načelom „nenanošenja štete” iz europskog zelenog plana. Djelotvornom metodologijom za praćenje potrošnje u području klimatskih promjena i njezine uspješnosti, među ostalim izvješćivanjem i relevantnim mjerama u slučaju nedovoljnog napretka, trebalo bi osigurati da se sljedećim VFO-om u njegovoj cjelini doprinese provedbi Pariškog sporazuma. Komisija izvješćuje o rashodima u vezi s klimatskim promjenama na godišnjoj osnovi. Kako bi se odgovorilo na socijalne i gospodarske posljedice cilja postizanja klimatske neutralnosti do 2050. i novog Unijina klimatskog cilja do 2030., uspostaviti će se mehanizam za pravednu tranziciju, uključujući Fond za pravednu tranziciju.

19. Mora se osigurati sveobuhvatan pristup migracijama kojim se objedinjuju djelotvorniji nadzor vanjskih granica EU-a, pojačano vanjsko djelovanje i unutarnji aspekti, u skladu s načelima i vrijednostima EU-a. To će se postići na koordinirani način u programima u svim relevantnim naslovima, među ostalim brzo mobilizacijom sredstava, uzimajući u obzir potrebe u vezi s migracijskim tokovima. U tu svrhu upotrijebit će se namjenske i važne komponente za rješavanje pitanja vanjske migracije iz naslova 4, 5 i 6.
20. Ravnopravnost žena i muškaraca, kao i prava i jednake mogućnosti za sve, te uključivanje tih ciljeva trebalo bi uzeti u obzir i promicati tijekom pripreme, provedbe i praćenja relevantnih programa.
21. U programima Unije trebale bi moći sudjelovati zemlje EGP-a, zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalni kandidati te partneri na koje se odnosi europska politika susjedstva, u skladu s načelima i uvjetima za sudjelovanje tih partnera u programima Unije koji su određeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama ili drugim instrumentima donesenima u okviru takvih sporazuma. Sudjelovanje ostalih trećih zemalja trebalo bi biti podložno sporazumu kojim se utvrđuju uvjeti primjenjivi na sudjelovanje dotične treće zemlje u nekom programu. Takvim bi se sporazumom trebala osigurati pravedna ravnoteža u pogledu doprinosa i koristi treće zemlje koja sudjeluje u programima Unije, ne bi se trebale dodijeliti ovlasti za donošenje odluka tim programima te bi sporazum trebao sadržavati pravila za zaštitu financijskih interesa Unije.
22. Financijski interesi Unije štite se u skladu s općim načelima sadržanima u Ugovorima Unije, osobito s vrijednostima članka 2. UEU-a.

Europsko vijeće ističe važnost zaštite financijskih interesa Unije. Europsko vijeće ističe važnost poštovanja vladavine prava.

23. S obzirom na taj kontekst uvest će se sustav uvjetovanosti radi zaštite proračuna i instrumenta *Next Generation EU*. U tom kontekstu Komisija će predložiti mjere u slučajevima povreda, koje Vijeće donosi kvalificiranom većinom.

Europsko vijeće brzo će se opet posvetiti tom pitanju.

24. Komisija se poziva da predstavi dodatne mjere za zaštitu proračuna EU-a i instrumenta *Next Generation EU* od prijevара i nepravilnosti. To će uključivati uvođenje mjera za osiguravanje prikupljanja i usporedivosti informacija o krajnjim korisnicima financijskih sredstava EU-a za svrhe kontrole i revizije u relevantne temeljne akte. Suzbijanje prijevара zahtijeva snažnu uključenost Europskog revizorskog suda, OLAF-a, Eurojusta, Europolu, te, kada je to relevantno, EPPO-a, kao i nadležnih tijela država članica.

II. DIO I.: RASHODI

NASLOV 1 – JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INOVACIJE I DIGITALIZACIJA

25. Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija područja su u kojima djelovanje EU-a ima znatnu dodanu vrijednost. Programi u ovom naslovu potencijalno bi uvelike mogli doprinijeti prioritetima iz Bratislave i Rima, osobito u pogledu promicanja istraživanja, inovacija i digitalne transformacije, europskih strateških ulaganja, djelovanja u korist jedinstvenog tržišta i konkurentnosti poduzeća i MSP-ova. Pri dodjeli sredstava iz ovog naslova prioritet se posebno daje ostvarenju znatnog i postupnog povećanja napora EU-a u području istraživanja i inovacija. Istodobno bi trebalo osigurati komplementarnost između programa iz ovog naslova, poput onih iz područja digitalizacije.
26. Razina obveza za ovaj naslov neće premašiti 132 781 milijuna EUR:

NASLOV 1 – JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INOVACIJE I DIGITALIZACIJA						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
19 721	19 666	19 133	18 633	18 518	18 646	18 473

Veliki projekti

27. Iz ovog naslova i dalje će se podupirati financiranje velikih projekata u okviru novog europskog svemirskog programa, kao i projekta Međunarodnog termonuklearnog eksperimentalnog reaktora (ITER):
- i. financijska omotnica za provedbu projekta ITER za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će najviše 5000 milijuna EUR,
 - ii. financijska omotnica za provedbu svemirskog programa za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će najviše 13 202 milijuna EUR, od čega će 8000 milijuna EUR biti namijenjeno programu Galileo, a 4810 milijuna EUR programu Copernicus.

Obzor Europa

28. Potrebno je ojačati i proširiti izvrsnost znanstvene i inovacijske baze Unije. Napori koji se ulažu u istraživanje, razvoj i inovacije stoga će se temeljiti na izvrsnosti. Programom Obzor Europa pomaže se zemljama kojima je potrebna potpora u smislu jačanja njihova sudjelovanja kako bi doista povećali sudjelovanje u Programu. Istodobno, pitanja razlika u sudjelovanju i inovacijskog jaza i dalje se moraju rješavati različitim mjerama i inicijativama kao što su poticaji za konzorcije koji doprinose uklanjanju tog jaza. Time i jedinstvenim skupom pravila osigurat će se učinkovita i djelotvorna buduća europska politika istraživanja kojom će se MSP-ovima i novim sudionicima ponuditi veći izgledi za sudjelovanje u programima. Omogućit će se bolja povezanost ustanova za istraživanja i inovacije diljem Europe radi jačanja istraživačke suradnje u cijeloj Uniji. Posebna će se pozornost posvetiti koordinaciji aktivnosti koje se financiraju putem programa Obzor Europa s onima koje se financiraju iz drugih programa Unije, među ostalim putem kohezijske politike. U tom kontekstu bit će potrebno ostvariti važne sinergije između programa Obzor Europa i strukturnih fondova u svrhu „dijeljenja izvrsnosti”, čime će se poboljšati kapacitet za istraživanja i inovacije na regionalnoj razini te sposobnost svih regija da razviju regionalne klastere izvrsnosti.
29. Financijska omotnica za provedbu programa Obzor Europa za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će 75 900 milijuna EUR.

InvestEU

30. Fond InvestEU djelovat će kao jedinstven mehanizam EU-a za potporu ulaganjima za unutarnja djelovanja kojim će se zamijeniti svi postojeći financijski instrumenti. Njegov je opći cilj podupirati ciljeve politika Unije mobiliziranjem javnih i privatnih ulaganja unutar EU-a koja ispunjavaju kriterij dodatnosti te time riješiti okolnosti u kojima tržište ne djeluje i situacije u kojima ne postoje optimalni uvjeti za ulaganje, a kojima se ometa ostvarivanje ciljeva EU-a u pogledu održivosti, konkurentnosti i uključivog rasta. Jasnim odredbama u odgovarajućim temeljnim aktima utvrdit će se razne financijske interakcije između primjenjivih rashodovnih programa i fonda InvestEU. Dodijeljena sredstva za fond InvestEU za razdoblje 2021. – 2027. iznose 2800 milijuna EUR, što će se dopuniti vraćenim sredstvima iz instrumenata prije 2021. Poseban program za pravednu tranziciju uspostaviti će se u okviru programa InvestEU kao drugi stup mehanizma za pravednu tranziciju.

Instrument za povezivanje Europe

31. Za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta te poticanje stvaranja radnih mjesta Unija treba modernu i visokoučinkovitu infrastrukturu kojom će se doprinijeti povezivanju i integraciji Unije te svih njezinih regija u sektorima prometa, energetike i digitalizacije. Te su veze ključne za slobodno kretanje osoba, robe, kapitala i usluga. Transeuropskim mrežama olakšavaju se prekogranične veze, kao što je *Rail Baltica*, potiče se veća ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija te doprinosi konkurentnijem socijalnom tržišnom gospodarstvu te borbi protiv klimatskih promjena, uzimajući u obzir obveze u pogledu dekarbonizacije. Sa svim državama članicama trebalo bi postupati jednako, a nedostatke koji proizlaze iz trajne geografske ranjivosti trebalo bi pritom propisno uzeti u obzir.

32. Financijska omotnica za provedbu Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će 28 396 milijuna EUR. Taj iznos bit će na sljedeći način raspoređen među sektorima:
- a) promet: 21 384 milijuna EUR,
 - od čega će 10 000 milijuna EUR biti preneseno iz Kohezijskog fonda kako bi se potrošilo u skladu s Uredbom o Instrumentu za povezivanje Europe:
 - 30 % stavlja se na raspolaganje na temelju visokog stupnja konkurentnosti među državama članicama prihvatljivima za financiranje iz Kohezijskog fonda, a sa 70 % poštuju se nacionalna dodijeljena sredstva u okviru Kohezijskog fonda do 2023. i nakon toga na temelju potpunog natjecanja među državama članicama prihvatljivima za Kohezijski fond;
 - od čega će se 1384 milijuna EUR upotrijebiti za dovršetak najvažnijih željezničkih prekograničnih veza koje nedostaju među kohezijskim zemljama kako bi se poduprlo funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Primjenjuju se pravila sufinanciranja za prijenos iz Kohezijskog fonda u CEF;
 - b) energetika: 5180 milijuna EUR;
 - c) digitalizacija: 1832 milijuna EUR.

Program Digitalna Europa

33. Programom Digitalna Europa ulagat će se u ključne strateške digitalne kapacitete poput računalstva visokih performansi, umjetne inteligencije i kibersigurnosti EU-a. Njime će se drugi instrumenti, osobito Obzor Europa i Instrument za povezivanje Europe, dopuniti u podupiranju digitalne transformacije Europe. Financijska omotnica za provedbu programa Digitalna Europa za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će 6761 milijuna EUR.

NASLOV 2 – KOHEZIJA, OTPORNOST I VRIJEDNOSTI

34. Ovim naslovom nastoji se doprinijeti dodanoj vrijednosti EU-a poticanjem konvergencije, podupiranjem ulaganja, stvaranja radnih mjesta i rasta, smanjenjem ekonomskih, socijalnih i teritorijalnih nejednakosti u državama članicama i u cijeloj Europi te ostvarivanjem Plana iz Bratislave i Programa iz Rima. Pod ovim se naslovom ulaže u regionalni razvoj, koheziju i otpornost te u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti. Ovaj naslov ima ključnu ulogu u poticanju održivog rasta i socijalne kohezije i promicanju zajedničkih vrijednosti.
35. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza za ovaj naslov neće premašiti 377 768 milijuna EUR, od čega će 330 235 milijuna EUR biti dodijeljeno podnaslovu 2.a „Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija”, a 47 533 milijuna EUR bit će dodijeljeno podnaslovu 2.b „Otpornost i vrijednosti”:

KOHEZIJA, OTPORNOST I VRIJEDNOSTI						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
49 741	51 101	52 194	53 954	55 182	56 787	58 809
Podnaslov 2.a: Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija						
45 411	45 951	46 493	47 130	47 770	48 414	49 066
Podnaslov 2.b: Otpornost i vrijednosti						
4330	5150	5701	6824	7412	8373	9743

Kohezijska politika

36. Glavni cilj kohezijske politike jest razvoj i provedba djelovanja koja vode jačanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije doprinosom smanjenju nejednakosti među razinama razvoja raznih regija te zaostalosti regija u najnepovoljnijem položaju. Putem Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), potprograma podijeljenog upravljanja Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (CF) tom će se politikom nastojati ispuniti sljedeći ciljevi: „Ulaganje za radna mjesta i rast” u državama članicama i regijama, uz podršku svih fondova, i „Europska teritorijalna suradnja”, uz potporu EFRR-a.
37. Kohezijska politika imat će sve važniju ulogu u podupiranju postojećeg procesa gospodarskih reformi u državama članicama jačanjem poveznice s europskim semestrom. Tijekom čitavog procesa Komisija i države članice uzimaju u obzir relevantne preporuke za pojedine zemlje.
38. Sredstva za cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast” iznosit će ukupno 322 285 milijuna EUR i dodijelit će se kako slijedi:
- a) 202 299 milijuna EUR za slabije razvijene regije;
 - b) 47 789 milijuna EUR za tranzicijske regije;
 - c) 27 212 milijuna EUR za razvijenije regije;
 - d) 42 556 milijuna EUR za države članice koje primaju potporu iz Kohezijskog fonda;
 - e) 1928 milijuna EUR kao dodatno financiranje za najudaljenije regije utvrđene u članku 349. UFEU-a i regije razine NUTS 2 koje ispunjavaju kriterije iz članka 2. Protokola br. 6 uz Akt o pristupanju iz 1994.;
 - f) 500 milijuna EUR za ulaganja u međuregionalne inovacije.
39. Neće biti tehničkih prilagodbi.

40. Iznos sredstava dostupnih za ESF+ u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast” bit će 87 319 milijuna EUR, uključujući posebno financiranje za najudaljenije regije i sjeverne rijetko naseljene regije u iznosu od 473 milijuna EUR. Za transnacionalnu suradnju kojom se podupiru inovativna rješenja u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja dodijelit će se 175 milijuna EUR sredstava fonda ESF+ za cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast”.
41. Iznos potpore iz Kohezijskog fonda koju treba prenijeti u CEF bit će 10 000 milijuna EUR. Dodijeljena sredstva iz Kohezijskog fonda za svaku državu članicu smanjit će se na odgovarajući način. Načini upotrebe prenesenog iznosa sadržani su u okviru naslova 1, CEF.
42. Sredstva za cilj „Europska teritorijalna suradnja” (Interreg) iznosit će ukupno 7950 milijuna EUR i bit će raspoređena kako slijedi:
- a) ukupno 5713 milijuna EUR za prekograničnu suradnju na pomorskim i kopnenim granicama;
 - b) ukupno 1466 milijuna EUR za transnacionalnu suradnju;
 - c) ukupno 500 milijuna EUR za međuregionalnu suradnju;
 - d) ukupno 271 milijuna EUR za suradnju najudaljenijih regija.
- Iznos od 970 milijuna EUR koji je Komisija u okviru cilja „Europska teritorijalna suradnja” dodijelila sastavnici ulaganja u međuregionalne inovacije podijeljen je na dva dijela:
- 500 milijuna EUR namijenjeno je međuregionalnim ulaganjima u inovacije u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja EFRR-om u okviru cilja „Ulaganja za radna mjesta i rast”, a
 - 470 milijuna EUR uključeno je kako je navedeno gore uzimajući u obzir ažuriranu strukturu programâ u okviru cilja „Europska teritorijalna suradnja”.
43. Tehničkoj pomoći na inicijativu Komisije dodijelit će se 0,35 % globalnih resursa.

Definicije i prihvatljivost

44. Sredstva iz fondova EFRR i ESF+ za cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast” dodijelit će se trima vrstama regija razine NUTS 2, uzimajući u obzir razvrstavanje prema NUTS-u od 2016., definiranih na temelju odnosa njihova BDP-a po stanovniku, mjenog prema standardu kupovne moći (SKM) i izračunanog na temelju podataka Unije za razdoblje 2015. – 2017., i prosječnog BDP-a EU-27 za isto referentno razdoblje, kako slijedi:
- slabije razvijenim regijama, čiji je BDP po stanovniku manji od 75 % prosječnog BDP-a EU-27;
 - tranzicijskim regijama, čiji je BDP po stanovniku između 75 % i 100 % prosječnog BDP-a EU-27;
 - razvijenijim regijama, čiji je BDP po stanovniku veći od 100 % prosječnog BDP-a EU-27.
45. Kohezijski fond pomagat će onim državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak (BND) po stanovniku, mjen SKM-om i izračunan na temelju podataka Unije za razdoblje 2015. – 2017., manji od 90 % prosječnog BND-a po stanovniku EU-27 za isto referentno razdoblje.

Metodologija dodjele ukupnih sredstava po državi članici za razdoblje 2021. – 2027.:

Metoda dodjele za slabije razvijene regije prihvatljive na temelju cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”

46. Sredstva dodijeljena pojedinoj državi članici zbroj su sredstava dodijeljenih njezinim pojedinim prihvatljivim regijama, izračunanih prema sljedećim koracima:
- apsolutni iznos po godini (u EUR) dobiva se množenjem broja stanovnika dotične regije s razlikom BDP-a po stanovniku te regije, mjenog SKM-om, i prosjeka BDP-a po stanovniku EU-27, mjenog SKM-om;

- b) na prethodni apsolutni iznos primjenjuje se postotak kako bi se utvrdila financijska omotnica za tu regiju; taj je postotak stupnjevan kako bi se uzelo u obzir relativno blagostanje, mjereno SKM-om, u državi članici u kojoj se prihvatljiva regija nalazi u odnosu na prosjek EU-27, tj.:
- i. za regije u državama članicama čija je razina BND-a po stanovniku ispod 82 % prosjeka EU-a: 2,85 %,
 - ii. za regije u državama članicama čija je razina BND-a po stanovniku između 82 % i 99 % prosjeka EU-a: 1,25 %,
 - iii. za regije u državama članicama čija je razina BND-a po stanovniku iznad 99 % prosjeka EU-a: 0,75 %;
- c) iznos dobiven u skladu s točkom (b) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 570 EUR po nezaposlenoj osobi godišnje koji se primjenjuje na razliku broja nezaposlenih osoba u navedenoj regiji i broja osoba koje bi bile nezaposlene kad bi se primjenjivala prosječna stopa nezaposlenosti svih slabije razvijenih regija EU-a;
- d) iznos dobiven u skladu s točkom (c) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 570 EUR po mladoj nezaposlenoj osobi (dobi od 15 do 24 godine) godišnje koji se primjenjuje na razliku broja mladih nezaposlenih osoba u navedenoj regiji i broja osoba koje bi bile nezaposlene kad bi se primjenjivala prosječna stopa nezaposlenosti mladih svih slabije razvijenih regija EU-a;
- e) iznos dobiven u skladu s točkom (d) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 270 EUR po osobi (dobi od 25 do 64 godine) godišnje koji se primjenjuje na broj osoba u navedenoj regiji koji bi trebalo oduzeti kako bi se dosegla prosječna razina stope osoba s niskim stupnjem obrazovanja (manje od primarnog odnosno primarnog i nižeg sekundarnog stupnja obrazovanja) svih slabije razvijenih regija EU-a;

- f) iznos dobiven u skladu s točkom (e) zbraja se, prema potrebi, s iznosom od 1 EUR po toni ekvivalenta CO₂ godišnje koji se primjenjuje na udio stanovništva regije na koji se odnosi broj tona ekvivalenta CO₂ za koji država članica premašuje ciljnu vrijednost emisija stakleničkih plinova izvan sustava za trgovanje emisijama utvrđenu za 2030. koju je Komisija predložila 2016.;
- g) iznos dobiven u skladu s točkom (f) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 405 EUR po osobi godišnje i koji se primjenjuje na udio stanovništva regija povezan s neto migracijom iz zemalja izvan EU-a u državu članicu od 1. siječnja 2014.

Metoda dodjele za tranzicijske regije prihvatljive na temelju cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”

47. Sredstva dodijeljena svakoj državi članici zbroj su sredstava dodijeljenih njezinim pojedinim prihvatljivim regijama, izračunanih prema sljedećim koracima:
- a) za svaku se prihvatljivu tranzicijsku regiju utvrđuju minimalni i maksimalni teoretski intenziteti potpore. Najniža razina potpora utvrđuje se prema početnom prosječnom intenzitetu potpore po stanovniku svih razvijenijih regija, tj. 15,2 EUR po stanovniku godišnje. Najviša razina potpore odnosi se na teoretsku regiju s BDP-om po stanovniku u iznosu od 75 % prosjeka EU-27, a izračunava se prema metodi definiranoj u navedenom stavku 46. točkama (a) i (b). U obzir se uzima 60 % tako dobivenog iznosa;
 - b) početne se regionalne dodjele izračunavaju, uzimajući u obzir regionalni BDP po stanovniku (mjereno SKM-om), linearnom interpolacijom relativnog BDP-a regije po stanovniku u usporedbi s EU-27;
 - c) iznos dobiven u skladu s točkom (b) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 560 EUR po nezaposlenoj osobi godišnje koji se primjenjuje na razliku broja nezaposlenih osoba u navedenoj regiji i broja osoba koje bi bile nezaposlene kad bi se primjenjivala prosječna stopa nezaposlenosti svih slabije razvijenih regija EU-a;

- d) iznos dobiven u skladu s točkom (c) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 560 EUR po mladoj nezaposlenoj osobi (dobi od 15 do 24 godine) godišnje koji se primjenjuje na razliku broja mladih nezaposlenih osoba u navedenoj regiji i broja osoba koje bi bile nezaposlene kad bi se primjenjivala prosječna stopa nezaposlenosti mladih svih slabije razvijenih regija EU-a;
- e) iznos dobiven u skladu s točkom (d) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 250 EUR po osobi (dobi od 25 do 64 godine) godišnje koji se primjenjuje na broj osoba u navedenoj regiji koji bi trebalo oduzeti kako bi se dosegla prosječna razina stope osoba s niskim stupnjem obrazovanja (manje od primarnog odnosno primarnog i nižeg sekundarnog stupnja obrazovanja) svih slabije razvijenih regija EU-a;
- f) iznos dobiven u skladu s točkom (e) zbraja se, prema potrebi, s iznosom od 1 EUR po toni ekvivalenta CO₂ godišnje koji se primjenjuje na udio stanovništva regije na koji se odnosi broj tona ekvivalenta CO₂ za koji država članica premašuje ciljnu vrijednost emisija stakleničkih plinova izvan sustava za trgovanje emisijama utvrđenu za 2030. koju je Komisija predložila 2016.;
- g) iznos dobiven u skladu s točkom (f) zbraja se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 405 EUR po osobi godišnje koji se primjenjuje na udio stanovništva povezan s neto migracijom izvan EU-a u državu članicu od 1. siječnja 2014.

Metoda dodjele za razvijenije regije prihvatljive na temelju cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”

48. Iznos ukupne početne teoretske financijske omotnice izračunat će se množenjem intenziteta potpore po stanovniku godišnje od 15,2 EUR i broja prihvatljivog stanovništva.

49. Udio pojedine dotične države članice bit će jednak zbroju udjela njezinih prihvatljivih regija, a oni se određuju na temelju sljedećih kriterija, uz navedene pondere:
- a) ukupnog broja stanovnika regije (ponder 20 %);
 - b) broja nezaposlenih u regijama razine NUTS 2 u kojima je stopa nezaposlenosti veća od prosjeka svih razvijenijih regija (ponder 12,5 %);
 - c) zaposlenosti koju je potrebno dodati da bi se dosegla prosječna stopa zaposlenosti (osoba u dobi od 20 do 64 godine) svih razvijenijih regija (ponder 20 %);
 - d) broja osoba dobi od 30 do 34 godine s tercijskim obrazovanjem koji je potrebno dodati da bi se dosegla prosječna stopa osoba s tercijskim obrazovanjem (u dobi od 30 do 34 godine) svih razvijenijih regija (ponder 22,5 %);
 - e) broja osoba koje su rano napustile školovanje i osposobljavanje (u dobi od 18 do 24 godine) koji je potrebno oduzeti da bi se dosegla prosječna stopa osoba koje su rano napustile školovanje i osposobljavanje (dobi od 18 do 24 godine) svih razvijenijih regija (ponder 15 %);
 - f) razlike BDP-a regije (mjenog SKM-om) i njezina teoretskog BDP-a kad bi BDP po stanovniku regije bio jednak kao u najnaprednijoj regiji razine NUTS 2 (ponder 7,5 %);
 - g) stanovništva regija razine NUTS 3 u kojima je gustoća naseljenosti manja od 12,5 stanovnika/km² (ponder 2,5 %).
50. Iznosi po regiji razine NUTS 2 dobiveni u skladu s točkom 44. zbrajaju se, prema potrebi, s iznosom od 1 EUR po toni ekvivalenta CO₂ godišnje koji se primjenjuje na udio stanovništva regije na koji se odnosi broj tona ekvivalenta CO₂ za koji država članica premašuje ciljnu vrijednost emisija stakleničkih plinova izvan sustava za trgovanje emisijama utvrđenu za 2030. koju je Komisija predložila 2016.

51. Iznosi po regiji razine NUTS 2 dobiveni u skladu s točkom 45. zbrajaju se, prema potrebi, s iznosom koji proizlazi iz dodjele premije od 405 EUR po osobi godišnje koji se primjenjuje na udio stanovništva povezan s neto migracijom izvan EU-a u državu članicu od 1. siječnja 2014.

Metoda dodjele za države članice prihvatljive za Kohezijski fond

52. Iznos financijske omotnice izračunat će se množenjem prosječnog intenziteta potpore po stanovniku godišnje od 62,9 EUR i broja prihvatljivog stanovništva. Postotak te teoretske financijske omotnice koji se dodjeljuje prihvatljivoj državi članici ovisi o broju njezinih stanovnika, površini i nacionalnom blagostanju, a dobit će se u skladu sa sljedećim koracima:
- a) na temelju aritmetičkog prosjeka izračunava se udio broja stanovnika i površine te države članice u ukupnom broju stanovnika i ukupnoj površini svih prihvatljivih država članica. Međutim, ako je udio broja stanovnika države članice u ukupnom broju stanovnika najmanje pet puta veći od udjela njezine površine u ukupnoj površini, tj. ako je država članica iznimno gusto naseljena, za ovaj će se korak uzeti samo udio u ukupnom broju stanovnika;
 - b) prethodno dobiveni postoci prilagođavaju se koeficijentom koji predstavlja trećinu postotka za koji je BND po stanovniku (mjereno SKM-om) te države članice za razdoblje 2015. – 2017. veći ili manji od prosječnog BND-a po stanovniku svih prihvatljivih država članica (prosječno izražen kao 100 %).

Udio iz Kohezijskog fonda neće ni za jednu prihvatljivu državu članicu biti veći od trećine ukupne dodjele umanjene za dodjelu namijenjenu cilju Europske teritorijalnog razvoja nakon primjene stavaka od 50. do 55. U skladu s prilagodbom razmjerno će se povećati svi ostali prijenosi koji proizlaze iz stavaka od 40. do 45.

Metoda dodjele za cilj „Europska teritorijalna suradnja”

53. Sredstva dodijeljena po državi članici koja obuhvaćaju prekograničnu i transnacionalnu suradnju te suradnju najudaljenijih regija utvrđuju se kao ponderirani zbroj udjela utvrđenih na temelju sljedećih kriterija, uz navedene pondere:
- a) ukupnog broja stanovnika svih pograničnih regija razine NUTS 3 i svih drugih regija razine NUTS 3 u kojima barem polovica regionalnog stanovništva živi najdalje 25 km od granice (ponder 45,8 %);
 - b) broja stanovnika koji žive najdalje 25 km od granice (ponder 30,5 %);
 - c) ukupnog broja stanovnika država članica (ponder 20 %);
 - d) ukupnog broja stanovnika najudaljenijih regija (ponder 3,7 %).

Udio prekogranične komponente odgovara zbroju pondera kriterija (a) i (b). Udio transnacionalne komponente odgovara ponderu kriterija (c). Udio suradnje najudaljenijih regija odgovara ponderu kriterija (d).

Metoda dodjele dodatnog financiranja za najudaljenije regije utvrđene u članku 349. UFEU-a i regije razine NUTS 2 koje ispunjavaju kriterije iz članka 2. Protokola br. 6 uz Akt o pristupanju iz 1994.

54. Dodatna posebna dodjela koja odgovara intenzitetu potpore od 40 EUR po stanovniku godišnje dodijelit će se najudaljenijim regijama razine NUTS 2 i sjevernim rijetko naseljenim regijama razine NUTS 2. Ta će se dodjela rasporediti po regiji i državi članici razmjerno ukupnom broju stanovnika tih regija.

Najniže i najviše razine prijenosa iz fondova kojima se podupire ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija (određivanje gornjih granica i zaštitni mehanizmi)

55. Kako bi se kohezijska sredstva za najslabije razvijene regije i države članice dodijelila u adekvatnom iznosu te kako bi se smanjile razlike u prosječnim intenzitetima pomoći po stanovniku, najviša razina prijenosa (određivanje gornjih granica) iz fondova svakoj državi članici odredit će se kao postotak BDP-a države članice, pri čemu će postotci biti sljedeći:
- za države članice čiji je prosječni BND po stanovniku (mjereno SKM-om) za razdoblje 2015. – 2017. manji od 55 % prosjeka EU-27: 2,3 % njihova BDP-a;
 - za države članice čiji je prosječni BND po stanovniku (mjereno SKM-om) za razdoblje 2015. – 2017. jednak 68 % prosjeka EU-27 ili veći od njega: 1,5 % njihova BDP-a;
 - za države članice čiji je prosječni BND po stanovniku (mjereno SKM-om) za razdoblje 2015. – 2017. jednak ili veći od 55 % prosjeka EU-27 te manji od 68 % prosjeka EU-27: postotak se dobiva linearnom interpolacijom između 2,3 % i 1,5 % njihova BDP-a, što dovodi do proporcionalnog smanjenja postotka gornje granice u skladu s povećanjem blagostanja.

Određivanje gornjih granica primjenjivat će se na godišnjoj osnovi na prognoze Komisije u vezi s BDP-om, a na njihovu će se temelju, prema potrebi, razmjerno smanjivati svi prijenosi (osim za razvijenije regije i cilj „Europska teritorijalna suradnja”) dotičnoj državi članici kako bi se tako dobile najviše razine prijenosa.

56. Na temelju pravila iz stavka 50. po državi članici neće se dodijeliti više od 107 % njihove razine u realnim iznosima za programsko razdoblje 2014. – 2020. Prilagodba će se razmjerno primjenjivati na sve prijenose (uz iznimku cilja „Europski teritorijalni razvoj”) dotičnoj državi članici kako bi se tako dobile najviše razine prijenosa.

57. Kako bi se konsolidirali naponi za postizanje konvergencije i osigurala neometana i postupna tranzicija, iz fondova će se državi članici dodijeliti najmanje 76 % ukupnog iznosa dodijeljenog za razdoblje 2014. – 2020. Državi članici u kojoj barem jedna trećina stanovništva živi u regijama razine NUTS 2 s BDP-om po glavi stanovnika manjim od 50 % prosjeka EU-a iz fondova će se dodijeliti najmanje 85 % ukupnog iznosa dodijeljenog toj državi članici za razdoblje 2014. – 2020. Prilagodbe potrebne kako bi se ispunio taj zahtjev primjenjivat će se razmjerno na dodjele iz fondova, isključujući dodjele na temelju cilja „Europska teritorijalna suradnja”.
58. Državi članici čiji je BND po stanovniku (mjereno SKM-om) najmanje 120 % prosjeka EU-27 iz fondova će se dodijeliti najviše 80 % ukupnog iznosa koji joj je dodijeljen za razdoblje 2014. – 2020. Državi članici čiji je BND po stanovniku (mjereno SKM-om) jednak ili veći od 110 % prosjeka EU-27 te manji od 120 % prosjeka EU-27 iz fondova će se dodijeliti najviše 90 % ukupnog iznosa dodijeljenog toj državi članici za razdoblje 2014. – 2020. Prilagodbe potrebne kako bi se ispunio taj zahtjev primjenjivat će se razmjerno na dodjele iz fondova, isključujući dodjelu na temelju cilja „Europska teritorijalna suradnja”. Ako država članica ima tranzicijske regije za koje se primjenjuje stavak 61., 25 % sredstava dodijeljenih toj državi članici za razvijenije regije prenosi se u sredstva dodijeljena za tranzicijske regije te države članice.

Dodatne odredbe o dodjeljivanju

59. Za sve regije koje su u programskom razdoblju 2014. – 2020. razvrstane kao slabije razvijene, ali čiji je BDP po stanovniku viši od 75 % prosjeka EU-27, najmanja godišnja razina potpore u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast” odgovarat će 60 % bivšeg okvirnog prosječnog godišnjeg iznosa koji im je bio dodijeljen u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, na temelju izračuna Komisije za VFO za razdoblje 2014. – 2020.

60. Nijedna tranzicijska regija neće dobiti manje nego što bi dobila da je razvrstana kao razvijenija regija.
61. Minimalna ukupna sredstva dodijeljena državi članici za njezine tranzicijske regije, koje su već bile tranzicijske regije u razdoblju 2014. – 2020., odgovaraju minimalnom iznosu od 65 % ukupnih dodijeljenih sredstava za razdoblje 2014. – 2020. za te regije u toj državi članici.
62. Neovisno o stavcima od 55. do 58., primjenjuju se dodatne dodjele sredstava kako je utvrđeno u stavcima 63. do 67.
63. Ukupno 120 milijuna EUR dodijelit će se za program PEACE PLUS kao potpora miru i pomirenju te nastavku prekogranične suradnje sjevera i juga.
64. Ako se u razdobljima 2007. – 2009. i 2016. – 2018. broj stanovnika države članice smanjivao u prosjeku za više od 1 % godišnje, toj se državi članici dodjeljuju dodatna sredstva u visini ukupnog smanjenja njezina stanovništva između ta dva razdoblja pomnožena s 500 EUR. Ta dodatna sredstva dodjeljuju se slabije razvijenim regijama u dotičnoj državi članici.
65. Za slabije razvijene regije u državama članicama koje su iskoristile samo jedno razdoblje kohezijske politike osiguravaju se dodatna sredstva u iznosu od 400 milijuna EUR.

66. Kako bi se prepoznali izazovi koje predstavlja situacija u vezi s otočnim državama članicama i udaljenošću određenih dijelova Europske unije, i Malti i Cipru dodjeljuju se dodatne omotnice u iznosu od 100 milijuna EUR za strukturne fondove u okviru cilja „Ulaganja za radna mjesta i rast”. Sjevernim rijetko naseljenim područjima Finske dodjeljuje se dodatna omotnica u iznosu od 100 milijuna EUR u okviru strukturnih fondova.
67. Kako bi se u određenim državama članicama potaknuli konkurentnost, rast i stvaranje radnih mjesta, iz strukturnih fondova osigurat će se sljedeća dodatna dodijeljena sredstva u okviru cilja „Ulaganja za radna mjesta i rast”: 200 milijuna EUR za Belgiju za tranzicijske regije, 200 milijuna EUR za Bugarsku za slabije razvijene regije, 1550 milijuna EUR za Češku u okviru Kohezijskog fonda, 100 milijuna EUR za Cipar za strukturne fondove u okviru cilja „Ulaganja za radna mjesta i rast”, 50 milijuna EUR za Estoniju, 650 milijuna EUR za Njemačku za tranzicijske regije obuhvaćene zaštitnim mehanizmom iz stavka 61., 50 milijuna EUR za Maltu za strukturne fondove u okviru cilja „Ulaganja za radna mjesta i rast”, 600 milijuna EUR za Poljsku za slabije razvijene regije, 300 milijuna EUR za Portugal za tranzicijske regije i 350 milijuna EUR za razvijeniju regiju Slovenije.

Stope sufinanciranja

68. Stopa sufinanciranja za cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast” neće biti veća od:
- a) 85 % za slabije razvijene regije;
 - b) 70 % za tranzicijske regije koje su u programskom razdoblju 2014. – 2020. razvrstane kao slabije razvijene regije;
 - c) 60 % za tranzicijske regije;
 - d) 40 % za razvijenije regije.

Stope sufinanciranja za najudaljenije regije neće biti veće od 85 %.

Stopa sufinanciranja za Kohezijski fond neće biti veća od 85 %.

Mogu se primjenjivati veće stope sufinanciranja za prioritete kojima se podupiru inovativne mjere te za potporu najugroženijima u okviru fonda ESF+.

Stopa sufinanciranja za programe Interrega neće biti veća od 80 %.

Mogu se primjenjivati veće stope sufinanciranja za programe vanjske prekogranične suradnje u okviru cilja Europske teritorijalne suradnje (Interreg).

Mjere tehničke pomoći koje se provode na inicijativu ili u ime Komisije mogu se financirati stopostotno.

Mjere povezane s dobrim gospodarskim upravljanjem

69. Trebalo bi zadržati mehanizme kojima se osigurava poveznica između Unijinih politika financiranja i njezina gospodarskog upravljanja, čime se Komisiji omogućuje da zatraži preispitivanje ili izmjene relevantnih programa kako bi se podržala provedba relevantnih preporuka Vijeća ili maksimalno povećao učinak fondova na rast i konkurentnost ili da Vijeću podnese prijedlog o suspenziji svih ili dijela obveza ili plaćanja za jedan ili više programa dotične države članice ako ta država članica ne poduzme djelotvorne mjere u kontekstu postupka gospodarskog upravljanja.

Stope pretfinanciranja

70. Komisija će isplatiti pretfinanciranje na temelju ukupne potpore iz fondova navedene u odluci o odobrenju programa. Pretfinanciranje za svaki fond isplaćivat će se u godišnjim obrocima, ovisno o raspoloživosti sredstava, kako slijedi:
- a) 2021.: 0,5 %;
 - b) 2022.: 0,5 %;
 - c) 2023.: 0,5 %;
 - d) 2024.: 0,5 %;

- e) 2025.: 0,5 %;
- f) 2026.: 0,5 %.

Pretfinanciranje za cilj „Europska teritorijalna suradnja” (Interreg) isplaćivat će se u godišnjim obrocima, ovisno o raspoloživosti sredstava, kako slijedi:

- a) 2021.: 1 %;
- b) 2022.: 1 %;
- c) 2023.: 3 %;
- d) 2024.: 3 %;
- e) 2025.: 3 %;
- f) 2026.: 3 %.

Pretfinanciranje za svaki fond i cilj „Europska teritorijalna suradnja” poravnava se svake godine uz prihvaćanje računa.

Za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i instrument za upravljanje granicama i vize utvrdit će se posebna stopa pretfinanciranja.

Programi koji se odnose na razdoblje 2014. – 2020. pretfinancirat će se po stopi od 2 % od 1. siječnja 2021.

Pravila o opozivu sredstava

71. Bit će opozvan svaki iznos u programu koji nije iskorišten za pretfinanciranje ili za koji zahtjev za plaćanje nije predan do 31. prosinca treće kalendarske godine nakon godine proračunskih obveza za razdoblje 2021. – 2026. Konačan datum prihvatljivosti i dalje će ostati 31. prosinca 2029.

Tematska koncentracija potpore iz EFRR-a

72. Kada je riječ o programima u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, ukupna sredstva iz EFRR-a za svaku državu članicu bit će usmjerena na nacionalnoj ili regionalnoj razini kako slijedi:

- a) države članice čiji je omjer bruto nacionalnog dohotka jednak ili veći od 100 %, odnosno razvijenije regije, dodijelit će najmanje 85 % svojih ukupnih sredstava iz EFRR-a u okviru prioriteta koji se ne tiču tehničke pomoći „pametnim” i „zelenim” ciljevima, a najmanje 30 % „zelenim” ciljevima;
- b) države članice čiji je omjer bruto nacionalnog dohotka jednak ili veći od 75 % te manji od 100 %, odnosno tranzicijske regije, dodijelit će najmanje 40 % svojih ukupnih sredstava iz EFRR-a u okviru prioriteta koji se ne tiču tehničke pomoći „pametnim”, a najmanje 30 % „zelenim” ciljevima;
- c) države članice čiji je omjer bruto nacionalnog dohotka manji od 75 % odnosno slabije razvijene regije, dodijelit će najmanje 25 % svojih ukupnih sredstava iz EFRR-a u okviru prioriteta koji se ne tiču tehničke pomoći „pametnim”, a najmanje 30 % „zelenim” ciljevima.

Države članice na početku programskog razdoblja odlučit će o razini, nacionalnoj ili regionalnoj, na kojoj bi se tematska koncentracija primjenjivala. Ako država članica odluči utvrditi tematsku koncentraciju na regionalnoj razini, njezini će se zahtjevi definirati za sve regije te države članice koje su uključene u istu kategoriju razvoja.

Ako je udio sredstava iz Kohezijskog fonda dodijeljenih potpori „zelenim” ciljevima veći od 50 %, dodijeljena sredstva veća od 50 % mogu se uzeti u obzir u pogledu postizanja minimalnih udjela EFRR-a.

Za potrebe ovog stavka omjer bruto nacionalnog dohotka znači omjer između bruto nacionalnog dohotka po stanovniku države članice, mjerenog SKM-om i izračunanog na temelju podataka Unije za razdoblje 2015. – 2017., i prosječnog bruto nacionalnog dohotka po stanovniku mjerenog SKM-om u 27 država članica u istom referentnom razdoblju.

Potpora turskoj zajednici na Cipru

73. U okviru ovog naslova financirat će se potpora turskoj zajednici na Cipru.

Plaćanja kamata

74. Financijska omotnica za dospjela Unijina plaćanja kamata u odnosu na njezino zaduživanje na tržištima kapitala u okviru NGEU-a za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će 12 914 milijuna EUR. Iznosi koji nisu upotrijebljeni za plaćanje kamata upotrijebit će se za prijevremene otplate prije kraja VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., uz minimalan iznos, te se mogu povećati iznad te razine pod uvjetom da su uvedena nova vlastita sredstva.

75. Instrumentom za tehničku potporu poboljšat će se administrativni kapacitet država članica za oblikovanje, razvoj i provedbu reformi. Bit će na raspolaganju svim državama članicama te će njegova financijska omotnica za razdoblje 2021. – 2027. iznositi 767 milijuna EUR.

Ulaganja u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti

76. U okviru fonda ESF+ osigurat će se sveobuhvatna potpora zapošljavanju mladih, usavršavanju i prekvalifikaciji radnika, socijalnoj uključenosti i smanjenju siromaštva, uključujući siromaštvo djece, spajanjem postojećih programa: Europskog socijalnog fonda, Inicijative za zapošljavanje mladih, Fonda europske pomoći za najpotrebitije i Programa Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije.

Ukupna financijska omotnica za ESF+ za razdoblje 2021. – 2027. bit će 87 995 milijuna EUR, od čega:

- 676 milijuna EUR za potprogram fonda ESF+ u okviru izravnog i neizravnog upravljanja;
- 87 319 milijuna EUR za potprogram fonda ESF+ u okviru podijeljenog upravljanja u okviru cilja „Ulaganje za rast i radna mjesta”.

Potprogram podijeljenog upravljanja i dalje će biti u okviru podnaslova zajedno s EFRR-om i Kohezijskim fondom.

77. U pogledu sredstava fonda ESF+ u okviru podijeljenog upravljanja, svaka država članica dodjeljuje:
- a) najmanje 25 % za posebne ciljeve za socijalnu uključenost, uključujući integraciju migranata;
 - b) najmanje 2 % za posebni cilj rješavanja materijalne oskudice;
 - c) najmanje 10 % za ciljane mjere za mlade koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih, ako je njezina stopa takvih osoba iznad prosjeka EU-a.
78. Novi program oslanja se na postojeći program Erasmus+ te će se njime osigurati mogućnosti za učenje i mobilnost za učenike, naučnike, mlade, studente te učitelje i nastavnike. Snažno će biti usmjeren na uključivanje ljudi s ograničenim mogućnostima te će se njime ojačati mogućnosti transnacionalne suradnje za sveučilišta te institucije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Programom Erasmus+ nastavit će se podupirati suradnja u području sporta. Financijska omotnica za provedbu programa Erasmus+ za razdoblje 2021. – 2027. iznosit će 21 208 milijuna EUR.

Otpornost

79. Financijska omotnica za program rescEU u okviru VFO-a bit će 1106 milijuna EUR.
80. Uspostavit će se Program za zdravlje. Financijska omotnica za Program za zdravlje u okviru VFO-a bit će 1670 milijuna EUR.
81. Financijska omotnica za program Kreativna Europa u okviru VFO-a iznosit će 1642 milijuna EUR, a financijska omotnica za program Pravosuđe, prava i vrijednosti u okviru VFO-a iznosit će 841 milijun EUR.

82. Iznos za Eurojust bit će barem za 10 % veći od razine iz 2020. u realnim iznosima.
83. Osigurati će se odgovarajuća sredstva za Ured europskog javnog tužitelja i za OLAF kako bi se osigurala zaštita financijskih interesa Unije.

NASLOV 3 – PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ

84. Sredstva u okviru ovog naslova usmjerena su na stvaranje dodane vrijednosti moderniziranom, održivom poljoprivrednom, pomorskom i ribarstvenom politikom, kao i unapređenjem djelovanja u području klime te promicanjem zaštite okoliša i bioraznolikosti. Uključivanjem klimatskih pitanja u cijeli proračun te boljom integracijom okolišnih ciljeva ovom naslovu daje se ključna uloga u postizanju ambicioznog cilja o najmanje 30 % rashoda EU-a kojima se doprinosi klimatskim ciljevima.
85. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza za ovaj naslov, koji obuhvaća poljoprivrednu i pomorsku politiku te djelovanje u području okoliša i klime, neće premašiti 356 374 milijuna EUR, od čega će 258 594 milijuna EUR biti dodijeljeno za rashode povezane s tržištem i izravna plaćanja. Izravna plaćanja na temelju Uredbe (EU) br. 1307/2013 i na temelju Uredbe o strateškim planovima u okviru ZPP-a neće iznositi više od 239 916 milijuna EUR.

PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
55 242	52 214	51 489	50 617	49 719	48 932	48 161
od čega: Rashodi povezani s tržištem i izravna plaćanja						
38 564	38 115	37 604	36 983	36 373	35 772	35 183

Zajednička poljoprivredna politika

86. Reformiranom i moderniziranom zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP) osigurat će se pristup sigurnoj, visokokvalitetnoj, cjenovno pristupačnoj, hranjivoj i raznovrsnoj hrani. Njome će se poduprijeti prelazak na gospodarski, okolišno i društveno održivi poljoprivredni sektor koji je usmjeren na tržište te razvoj dinamičnih ruralnih područja. S pomoću ZPP-a i dalje će se ostvarivati ciljevi navedeni u Ugovorima te poljoprivrednicima osigurati primjeren životni standard. ZPP-om će se ujedno u potpunosti uzeti u obzir zahtjevi u pogledu dobrobiti životinja. Trebalo bi uzeti u obzir socijalnu strukturu poljoprivrede te strukturne i prirodne razlike među različitim poljoprivrednim regijama.
87. Novim modelom ostvarivanja politike kojim se oba stupa objedinjuju u jedinstveni programski instrument, tj. u strateški plan u okviru ZPP-a, osigurat će se ispunjenje zajedničkih ciljeva utvrđenih na razini EU-a. Novim modelom ostvarivanja politike državama članicama omogućit će se veća fleksibilnost i doprinijeti pojednostavnjenju. Udio rashoda u okviru ZPP-a koji bi trebao biti posvećen djelovanju u području klime iznosi 40 %.
88. Zajednička poljoprivredna politika za razdoblje 2021. – 2027. i dalje će biti utemeljena na strukturi koja se sastoji od dvaju stupova:
- a) U okviru prvog stupa (tržišne mjere i izravna plaćanja) pružit će se izravna potpora poljoprivrednicima te financirati tržišne mjere. Njime će se, posebice s pomoću nove strukture za okoliš, doprinijeti višoj razini ambicije zajedničke poljoprivredne politike u području okoliša i klime. Mjere iz prvog stupa bit će, kao i u tekućem razdoblju financiranja, u potpunosti financirane iz proračuna EU-a.
 - b) U okviru drugog stupa (ruralni razvoj) osigurat će se posebna javna dobra povezana s klimatskim promjenama i okolišem, poboljšati konkurentnost sektora poljoprivrede i šumarstva, promicati diversifikacija gospodarske aktivnosti i kvalitete života i rada u ruralnim područjima, uključujući područja s posebnim ograničenjima. Mjere iz drugog stupa sufinancirat će države članice.

Prvi stup

Vanjska konvergencija

89. Nastavit će se vanjska konvergencija izravnih plaćanja. Sve države članice s izravnim plaćanjima po hektaru ispod 90 % prosjeka EU-a zatvorit će 50 % jaza između trenutne razine svojih prosječnih izravnih plaćanja i 90 % prosjeka EU-a u šest jednakih koraka počevši od 2022. Tu će konvergenciju razmjerno financirati sve države članice. Osim toga, sve države članice imat će razinu od najmanje 200 EUR po hektaru u 2022. i sve države članice dostižu najmanje 215 EUR po hektaru do 2027.

Određivanje gornjih granica za izravna plaćanja za velike poljoprivrednike

90. Za izravna plaćanja za velike korisnike na dobrovoljnoj osnovi uvest će se gornja granica na razini od 100 000 EUR. Primjenjivat će se samo na osnovnu potporu dohotku za održivost (BISS). Pri primjeni gornje granice države članice mogu sve troškove povezane s radnom snagom oduzeti od iznosa osnovne potpore dohotku za održivost po pojedinačnom korisniku.

Pričuva za poljoprivredu i financijska disciplina

91. Pričuva namijenjena pružanju potpore poljoprivrednom sektoru u svrhu upravljanja tržištem ili stabilizacije tržišta ili u slučaju kriza koje utječu na poljoprivrednu proizvodnju ili distribuciju („pričuva za poljoprivredu”) uspostavlja se početkom svake godine u Europskom fondu za jamstva u poljoprivredi (EFJP). Pričuva za poljoprivredu iznosi 450 milijuna EUR u tekućim cijenama na početku svake godine u razdoblju 2021. – 2027. Iznosi pričuve za krize u poljoprivredi koji su neiskorišteni u financijskoj godini 2020. prenijet će se u financijsku godinu 2021. radi uspostave te pričuve (točne godine treba uskladiti s prijelaznim razdobljem ZPP-a). Odobrena sredstva iz pričuve za poljoprivredu za koja nije preuzeta obveza prenose se za financiranje pričuve za poljoprivredu. Ako se upotrijebe sredstva iz pričuve, ona će se ponovno popuniti raspoloživim prihodima dodijeljenima EFJP-u, raspoloživim razlikama do posebne gornje granice za EFJP ili, kao krajnje rješenje, mehanizmom financijske discipline.

92. Mehanizam financijske discipline zadržat će se kako bi se osiguralo poštovanje posebne gornje granice za EFJP.

Fleksibilnost među stupovima

93. Države članice mogu odlučiti da kao dodatnu potporu na raspolaganje stave:
- za mjere u okviru programa ruralnog razvoja koje se financiraju iz EPFRR-a u financijskim godinama 2022. – 2027. do 25 % svojih godišnjih nacionalnih gornjih granica navedenih u Prilogu IV. Uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi pravila o potpori za strateške planove nakon odbitka dodijeljenih sredstava za pamuk utvrđenih u Prilogu VI. za kalendarske godine 2021. – 2026. Slijedom toga, pripadajući iznos više neće biti na raspolaganju za dodjelu izravnih plaćanja. Prag se može povećati za 15 postotnih bodova pod uvjetom da države članice upotrebljavaju pripadajuće povećanje za intervencije financirane iz EPFRR-a koje se odnose na posebne ciljeve u vezi s okolišem i klimom te za 2 postotna boda pod uvjetom da države članice upotrebljavaju pripadajuće povećanje za intervencije financirane iz EPFRR-a za potporu mladim poljoprivrednicima;
 - do 25 % svojih sredstava koja su dodijelile EPFRR-u u financijskim godinama 2022. – 2027. u njihova sredstva koja dodjeljuju za izravna plaćanja navedena u Prilogu IV. Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove za kalendarske godine 2021. – 2026. Slijedom toga, pripadajući iznos više neće biti na raspolaganju za mjere potpore u okviru ruralnog razvoja. Prag se može povećati na 30 % za države članice s izravnim plaćanjima po hektaru ispod 90 % prosjeka EU-a.

Drugi stup

Raspodjela potpore za ruralni razvoj

94. Sredstva dodijeljena EPFRR-u za razdoblje 2021. – 2027. iznose 77 850 milijuna EUR, od čega će se 0,25 % upotrijebiti za tehničku pomoć Komisije. Za države članice koje se suočavaju s posebnim strukturnim izazovima u svojem sektoru poljoprivrede ili koje su znatno ulagale u rashode iz drugog stupa ili koje trebaju prenijeti veće iznose u prvi stup kako bi se povećao stupanj konvergencije u okviru općeg globalnog iznosa dodijelit će se dodatna sredstva: Belgija (100 milijuna EUR), Njemačka (650 milijuna EUR), Irska (300 milijuna EUR), Grčka (300 milijuna EUR), Španjolska (500 milijuna EUR), Francuska (1600 milijuna EUR), Hrvatska (100 milijuna EUR), Italija (500 milijuna EUR), Cipar (50 milijuna EUR), Malta (50 milijuna EUR), Austrija (250 milijuna EUR), Slovačka (200 milijuna EUR), Slovenija (50 milijuna EUR), Portugal (300 milijuna EUR), Finska (400 milijuna EUR).

Pretfinanciranje ruralnog razvoja

95. Početno pretfinanciranje isplaćuje se u obrocima kako slijedi:

- a) u 2021.*: 1 % iznosa potpore iz EPFRR-a za cjelokupno trajanje strateškog plana u okviru ZPP-a;
- b) u 2022.*: 1 % iznosa potpore iz EPFRR-a za cjelokupno trajanje strateškog plana u okviru ZPP-a;
- c) u 2023.*: 1 % iznosa potpore iz EPFRR-a za cjelokupno trajanje strateškog plana u okviru ZPP-a.

* (Točne godine treba uskladiti s prijelaznim razdobljem ZPP-a).

Stope sufinanciranja za potporu ruralnom razvoju

96. Maksimalna stopa doprinosa iz EPFRR-a, koju treba utvrditi u strateškim planovima u okviru ZPP-a, iznosi:
- a) 80 % prihvatljivih javnih rashoda u najudaljenijim regijama i na manjim egejskim otocima u smislu Uredbe (EU) br. 229/2013;
 - b) 85 % prihvatljivih javnih rashoda u slabije razvijenim regijama;
 - c) 60 % prihvatljivih javnih rashoda u tranzicijskim regijama;
 - d) 65 % prihvatljivih javnih rashoda za plaćanja za prirodna ili druga ograničenja specifična za određeno područje;
 - e) 43 % prihvatljivih javnih rashoda u ostalim regijama.

Minimalna stopa doprinosa iz EPFRR-a iznosi 20 %. Viša stopa sufinanciranja koja iznosi 80 % primjenjuje se za obveze u području okoliša i klime te ostale obveze upravljanja, za ograničenja specifična za određeno područje koja proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva, za neproizvodna ulaganja, za potporu Europskom partnerstvu za inovacije i za LEADER. 100 % sufinanciranja primjenjuje se za sredstva prenesena u EPFRR.

Pravila o opozivu sredstava

97. Komisija automatski opoziva bilo koji dio proračunskih obveza za intervencije u području ruralnog razvoja u strateškom planu u okviru ZPP-a koji nije iskorišten za pretfinanciranje ili za međuplaćanja u vezi s izvršenim rashodima do 31. prosinca druge godine nakon godine proračunske obveze.

o

o o

98. Financiranjem u okviru ovog naslova poduprijet će se i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, usmjeren na financiranje zajedničke ribarstvene politike, pomorska politika Unije i međunarodne obveze Unije u području upravljanja oceanima, posebno u kontekstu Programa održivog razvoja do 2030. Njime će se stoga poduprijeti održivo ribarstvo i akvakultura te očuvanje morskih bioloških resursa, kao i lokalne zajednice koje ovise o tome.
99. Naslovom će se dodatno financirati program LIFE za djelovanje u području okoliša i klime, kojim će se pružiti dodatna potpora očuvanju bioraznolikosti, uključujući mrežu Natura 2000, te preobrazbi Unije u čisto, kružno, energetski učinkovito, niskougljično društvo otporno na klimatske promjene.
100. Kako bi se riješile društvene i gospodarske posljedice cilja postizanja klimatske neutralnosti EU-a do 2050., uspostaviti će se mehanizam za pravednu tranziciju, uključujući Fond za pravednu tranziciju. Sredstva dodijeljena Fondu za pravednu tranziciju za razdoblje 2021. – 2027. iznose 7500 milijuna EUR. Ključ za raspodjelu za Fond za pravednu tranziciju bit će u skladu s prijedlogom Komisije, uključujući maksimalan iznos i proporcionalno smanjenje minimalnog intenziteta potpore. Pristup Fondu za pravednu tranziciju bit će ograničen na 50 % nacionalnih dodijeljenih sredstava za države članice koje se još nisu obvezale na provedbu cilja postizanja klimatski neutralnog EU-a do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma, a ostalih 50 % bit će stavljeno na raspolaganje nakon prihvaćanja takve obveze.

NASLOV 4 – MIGRACIJE I UPRAVLJANJE GRANICAMA

101. Iz ovog naslova financiraju se mjere povezane s upravljanjem vanjskim granicama, migracijama i azilom, čime se doprinosi ostvarenju Plana iz Bratislave i Programa iz Rima. Koordiniranim djelovanjem na razini EU-a nudi se znatna dodana vrijednost EU-a jer je djelotvoran nadzor vanjskih granica preduvjet za osiguravanje učinkovitijeg upravljanja migracijama i visoke razine unutarnje sigurnosti uz istodobnu zaštitu načela slobodnog kretanja osoba i robe unutar Unije. Programima u okviru ovog naslova pomoći će se Europskoj uniji i njezinim državama članicama da djelotvorno postignu sveobuhvatan pristup migracijama.
102. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza za ovaj naslov neće premašiti 22 671 milijuna EUR:

MIGRACIJE I UPRAVLJANJE GRANICAMA						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
2324	2811	3164	3282	3672	3682	3736

Migracije

103. Fondom za azil i migracije podupirat će se rad država članica pri osiguravanju prihvata tražitelja azila i mjera integracije. Njime će se podupirati i razvoj zajedničke politike azila i migracija te olakšati djelotvorno upravljanje vanjskim migracijama, uključujući vraćanja te pojačanu suradnju s trećim zemljama, osobito onima koje graniče s EU-om ili koje su blizu granica EU-a. Osigurat će se sinergija s kohezijskom politikom, kojom se podupire socioekonomska integracija, s vanjskom politikom, kojom se obuhvaća vanjska dimenzija, uključujući temeljne uzroke migracija, te suradnjom s trećim zemljama u području upravljanja migracijama i sigurnosti.

104. Sredstva dodijeljena Fondu za azil i migracije za razdoblje 2021. – 2027. iznose 8705 milijuna EUR i upotrebljavaju se kako slijedi:

- a) 5523 milijuna EUR dodijelit će se nacionalnim programima koji se provode u okviru podijeljenog upravljanja;
- b) 3182 milijuna EUR dodijelit će se tematskom instrumentu.

Tematski instrument obuhvaća namjensku, važnu komponentu za prilagođena djelovanja za rješavanje pitanja vanjskih migracija.

Sredstva dodijeljena državama članicama temeljit će se na objektivnim kriterijima povezanim s azilom, zakonitim migracijama i integracijom te suzbijanjem nezakonitih migracija, uključujući vraćanja, i bit će ažurirana 2024. s učinkom od 2025. na temelju najnovijih raspoloživih statističkih podataka.

Upravljanje granicama

105. Fond za integrirano upravljanje granicama pružit će potporu zajedničkoj odgovornosti pri osiguravanju vanjskih granica uz istodobnu zaštitu slobodnog kretanja osoba unutar Unije te olakšati zakonitu trgovinu, čime će se doprinijeti sigurnoj i učinkovitoj carinskoj uniji. Osigurat će se sinergija s instrumentima vanjske politike kako bi se doprinijelo zaštiti granica i upravljanju vanjskim migracijama putem suradnje s trećim zemljama.

106. S obzirom na posebne potrebe država članica koje su primile najveći broj zahtjeva za azil po stanovniku u 2018. i 2019., primjereno je povećati fiksne iznose za Cipar, Maltu i Grčku na 25 milijuna EUR iz Fonda za azil i migracije i na 25 milijuna EUR iz Fonda za integrirano upravljanje granicama.

107. Sredstva dodijeljena Fondu za integrirano upravljanje granicama za razdoblje 2021. – 2027. iznose 5505 milijuna EUR i upotrebljavaju se kako slijedi:

- a) 893 milijuna EUR za instrument za financijsku potporu za opremu za carinske provjere;
- b) 4612 milijuna EUR za instrument za financijsku potporu za upravljanje granicama i vize, od čega:
 - 3228 milijuna EUR dodijelit će se nacionalnim programima u okviru podijeljenog upravljanja, od čega 189 milijuna EUR za Posebnu tranzitnu shemu;
 - 1384 milijuna EUR dodijelit će se tematskom instrumentu.

Tematski instrument obuhvaća namjensku, važnu komponentu za prilagođena djelovanja za rješavanje pitanja vanjskih migracija.

Sredstva iz točke (b) dodijeljena državama članicama temeljit će se na objektivnim kriterijima povezanim s vanjskim kopnenim granicama, vanjskim morskim granicama, zračnim lukama i konzularnim uredima i bit će ažurirana 2024. s učinkom od 2025. na temelju najnovijih raspoloživih statističkih podataka za te kriterije.

108. Te mjere bit će dopunjene osnaženom Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (EBCGA), s omotnicom u ukupnom iznosu od 5148 milijuna EUR, i povećanim doprinosima država članica u naravi za potporu državama članicama koje su pod najvećim pritiskom.

NASLOV 5 – SIGURNOST I OBRANA

109. Djelovanja u okviru ovog naslova programi su usmjereni na sigurnost i obranu u kojima se suradnjom na razini Unije nudi visoka dodana vrijednost, u čemu se odražavaju promijenjena geopolitička situacija i novi politički prioriteti EU-a. To uključuje djelovanja u vezi s unutarnjom sigurnosti, odgovorom na krize i razgradnjom nuklearnih postrojenja, kao i djelovanja u području obrane.
110. Razina obveza za ovaj naslov neće premašiti 13 185 milijuna EUR:

NASLOV 5 – SIGURNOST I OBRANA						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
1700	1725	1737	1754	1928	2078	2263

Sigurnost

111. Financiranjem iz ovog naslova poduprijet će se Fond za unutarnju sigurnost, kojim će se doprinijeti osiguravanju visoke razine sigurnosti u Uniji, posebice sprečavanjem i suzbijanjem terorizma i radikalizacije, teškog i organiziranog kriminala i kiberkriminaliteta te pružanjem pomoći i zaštite žrtvama kriminala. Financirat će se i djelovanja namijenjena upravljanju vanjskim migracijama u vezi s borbom protiv nezakonitih migracija i trgovanja ljudima.

112. Sredstva dodijeljena Fondu za unutarnju sigurnost za razdoblje 2021. – 2027. iznose 1705 milijuna EUR i upotrebljavaju se kako slijedi:

- a) 1194 milijuna EUR dodijelit će se nacionalnim programima koji se provode u okviru podijeljenog upravljanja;
- b) 511 milijuna EUR dodijelit će se tematskom instrumentu.

Tematski instrument obuhvaća namjensku, važnu komponentu za prilagođena djelovanja za rješavanje pitanja vanjskih migracija.

113. U svrhu podupiranja nuklearne sigurnosti u Europi, posebna potpora dodijelit će se za razgradnju sljedećih nuklearnih elektrana:

- 490 milijuna EUR nuklearnoj elektrani Ignalina u Litvi za razdoblje 2021. – 2027. uz stopu doprinosa EU-a od 86 %;
- 50 milijuna EUR nuklearnoj elektrani Bohunice u Slovačkoj za razdoblje 2021. – 2025. uz maksimalnu stopu doprinosa EU-a od 50 %;
- 57 milijuna EUR nuklearnoj elektrani Kozloduj u Bugarskoj za razdoblje 2021. – 2027. uz maksimalnu stopu doprinosa EU-a od 50 %.

Povrh toga, osigurat će se 448 milijuna EUR za nuklearnu sigurnost i razgradnju vlastitih postrojenja EU-a.

114. Iznos za Europol bit će barem za 10 % veći od razine iz 2020. u realnim iznosima.

Obrana

115. Financiranje iz ovog naslova uključivat će i financijski doprinos u iznosu od 7014 milijuna EUR za Europski fond za obranu (EDF) namijenjen poticanju konkurentnosti, učinkovitosti i inovacijskog kapaciteta europske obrambene tehnološke i industrijske baze pružanjem potpore aktivnostima koje se temelje na suradnji i prekograničnoj suradnji diljem Unije, u svakoj fazi industrijskog ciklusa obrambenih proizvoda i tehnologija. Pri izradi programa osigurat će se sudjelovanje obrambenih industrija svih veličina, uključujući MSP-ove i srednje kapitalizirana poduzeća, u cijeloj Uniji, čime će se ojačati i poboljšati opskrbeni lanci i lanci vrijednosti u području obrane. Njime se doprinosi strateškoj autonomiji Europske unije i sposobnosti za suradnju sa strateškim partnerima te podupiru projekti usklađeni s prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su države članice zajednički dogovorile, među ostalim u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike, a posebno u kontekstu plana za razvoj sposobnosti.
116. Financijski doprinos u iznosu od 1500 milijuna EUR dodijelit će se Instrumentu za povezivanje Europe kako bi se mreže TEN-T prilagodile za potrebe vojne mobilnosti.

NASLOV 6 – SUSJEDSTVO I SVIJET

117. Iz ovog naslova financiraju se vanjsko djelovanje Unije i pomoć zemljama koje se pripremaju za pristupanje Uniji. Snažnijom koordinacijom između vanjskih i unutarnjih politika osigurat će se pravilna provedba Programa održivog razvoja do 2030., Pariškog klimatskog sporazuma, globalne strategije EU-a, Europskog konsenzusa o razvoju, europske politike susjedstva te vanjske dimenzije migracija, uključujući Okvir za partnerstvo s trećim zemljama u području migracija. Moderniziranom vanjskom politikom pokazat će se dodana vrijednost EU-a povećanjem djelotvornosti i vidljivosti te boljim opremanjem Unije za globalno ostvarenje njezinih ciljeva i vrijednosti, u snažnoj koordinaciji s državama članicama.
118. Rashodi za supsaharsku Afriku, Karibe i Pacifik koji se trenutačno financiraju putem aktualnog Europskog razvojnog fonda bit će integrirani u ovaj naslov.
119. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza za ovaj naslov neće premašiti 98 419 milijuna EUR:

SUSJEDSTVO I SVIJET						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
15 309	15 522	14 789	14 056	13 323	12 592	12 828

Vanjsko djelovanje

120. Kako bi se povećala usklađenost, transparentnost, fleksibilnost i djelotvornost vanjske suradnje EU-a, većina postojećih instrumenata spojiti će se u Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju s financijskom omotnicom od ukupno 70 800 milijuna EUR, od čega:
- i. Geografski programi: 53 805 milijuna EUR, od čega najmanje 17 217 milijuna EUR za susjedstvo, uz održavanje odgovarajuće geografske ravnoteže, i najmanje 26 000 milijuna EUR za supsaharsku Afriku;
 - ii. 5665 milijuna EUR za tematske programe;
 - iii. 2835 milijuna EUR za djelovanja za brzi odgovor;
 - iv. 8495 milijuna EUR za nove izazove i prioritete kako bi se odgovorilo na nepredviđene okolnosti, nove potrebe ili izazove, poput kriznih i postkriznih situacija ili migracijskih pritisaka, ili kako bi se promicale nove inicijative ili prioritete pod vodstvom Unije ili na međunarodnoj razini.
121. Pod uvjetima sličnim onima trenutačnog Europskog razvojnog fonda, i za razdoblje 2021. – 2027., neiskorištena odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje u okviru ovog instrumenta automatski će se prenijeti u sljedeću financijsku godinu, a opozvana odobrena sredstva mogu se ponovno staviti na raspolaganje.
122. Vanjsko financiranje podlijevat će pravilima o uvjetovanosti, među ostalim za poštovanje načela Povelje Ujedinjenih naroda i međunarodnog prava.
123. Instrumentu za humanitarnu pomoć, kojim se osigurava pomoć EU-a radi spašavanja i zaštite života, sprečavanja ljudske patnje te zaštite stanovništva pogođenog prirodnim katastrofama ili krizama izazvanima ljudskim djelovanjem, dodijelit će se 9760 milijuna EUR.

124. Vanjskim djelovanjem financirat će se i financijski doprinos od 2375 milijuna EUR za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku te 444 milijuna EUR za prekomorske zemlje i područja, uključujući Grenland.

Pretpristupna pomoć

125. Instrumentu pretpristupne pomoći, kojim se pruža potpora korisnicima na njihovu putu prema ispunjenju pristupnih kriterija, dodijelit će se 12 565 milijuna EUR.

Europski instrument mirovne pomoći

126. Europski instrument mirovne pomoći uspostaviti će se kao izvanproračunski instrument za financiranje djelovanja u području sigurnosti i obrane, o čemu odluku može donijeti Vijeće, te će se njime zamijeniti postojeći Instrument mirovne pomoći za Afriku i mehanizam Atena. Financijska gornja granica za Instrument za razdoblje 2021. – 2027. bit će 5000 milijuna EUR i financirat će se kao izvanproračunska stavka izvan VFO-a s pomoću doprinosa država članica na temelju ključa za raspodjelu prema BND-u.

NASLOV 7 – EUROPSKA JAVNA UPRAVA

127. Visokoprofesionalna europska javna uprava, čije je osoblje zaposleno na najširoj mogućoj zemljopisnoj osnovi, ima ključnu ulogu u pružanju potpore Uniji u ostvarenju njezinih prioriteta i provedbi politika i programa u zajedničkom europskom interesu. Istodobno, imajući u vidu prethodne i aktualne napore u pogledu reformi, europski građani očekuju da svaka javna uprava i njezino osoblje rade na najučinkovitiji mogući način. U kontekstu Unije od 27 država članica potrebno je neprekidno konsolidirati te reforme i stalno poboljšavati učinkovitost i djelotvornost europske javne uprave.
128. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza za ovaj naslov, koji obuhvaća administrativne rashode institucija i europskih škola te mirovine, neće premašiti 73 102 milijuna EUR:

EUROPSKA JAVNA UPRAVA						
(mil. eura, cijene iz 2018.)						
2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
10 021	10 215	10 342	10 454	10 554	10 673	10 843
od čega: administrativni rashodi institucija						
7742	7878	7945	7997	8025	8077	8188

Gornje granice utvrdit će se tako da se izbjegnu pretjerane razlike do gornjih granica i da se u njima odražavaju očekivane prilagodbe plaće, napredovanja u karijeri, troškovi mirovina i druge relevantne pretpostavke.

129. Rashodi za potporu programu trebali bi, prema postojećoj i dosadašnjoj praksi, i dalje biti povezani s operativnim rashodima u okviru odgovarajućih omotnica za pojedine programe ili područja politika. Kako bi se povećala transparentnost i kontrola, administrativne rashode i rashode za potporu programima trebalo bi redovito i sveobuhvatno pratiti i izvješćivati o njima u svim naslovima. U kontekstu Unije od 27 država članica sve institucije EU-a trebale bi usvojiti sveobuhvatan i ciljani pristup za razmatranje broja zaposlenika i pozivaju se da smanje administrativne rashode gdje je god to moguće.
130. Sve institucije, tijela i agencije EU-a i njihove uprave trebali bi provoditi redovite preglede stanja osoblja kojima se osigurava optimizacija kadrovskih resursa na trenutačnoj razini te bi trebali i dalje nastojati povećati učinkovitost u rashodima koji se ne odnose na plaće, među ostalim produbljanjem međuinstitucijske suradnje, kao što je suradnja u području informacijske tehnologije, javne nabave i zgrada, te zamrzavanjem rashoda koji se ne odnose na plaće.
131. Prepoznajući činjenicu da paket reformi Pravilnika o osoblju iz 2013. sadrži jasne i precizne odredbe, izvješćivanje i potrebna evaluacija trenutačne reforme trebaju poslužiti kao osnova za bilo koju moguću naknadnu reviziju Pravilnika o osoblju. Komisija se poziva da se u svojoj evaluaciji i mogućim naknadnim prijedlozima razmotri pitanja kao što su napredovanje u karijeri, veličina i trajanje doplataka, primjerenost poreznog sustava, nameti solidarnosti te održivost mirovinskog sustava.
132. Kako bi se dodatno kontrolirala administrativna potrošnja i kako bi se upravljalo njome, povećanja učinkovitosti i mjere koje se primjenjuju u usporedivim upravama mogli bi poslužiti kao referentno mjerilo.

o

o o

Fleksibilnost: tematski posebni instrumenti

133. Fleksibilnost će se omogućiti i putem namjenskih tematskih posebnih instrumenata kojima se pružaju dodatna financijska sredstva za odgovor na posebne nepredviđene događaje. Smisao tih instrumenata jest da se upotrijebe samo u slučaju potrebe. Stoga bi trebalo odrediti jasne kriterije za njihovu mobilizaciju. U duhu općeg cilja konsolidacije i racionalizacije rashoda EU-a trebalo bi izbjeđavati udvostručavanje i među tim instrumentima i s programima potrošnje te istražiti dodatnu sinergiju. Složena pravila za reorganizaciju iznosâ među instrumentima i prijenos neiskorištenih iznosa u sljedeće godine trebala bi biti pojednostavnjena i usklađena.
134. Ne dovodeći u pitanje jedinstveni instrument za razliku do gornje granice, najveći ukupni iznos posebnih instrumenata za razdoblje 2021. – 2027. izvan gornjih granica iznosit će 20 106 milijuna EUR kako bi se moglo pristupiti ispunjavanju novih prioriteta i suočavanju s nepredviđenim događajima s obzirom na stanje nakon bolesti COVID-19 koje se brzo mijenja, a od toga će 5000 milijuna EUR biti dostupno za novu posebnu pričuvu za prilagodbu Brexitu koja će se uspostaviti radi suzbijanja štetnih posljedica u državama članicama i sektorima koji su najviše pogođeni. Komisija se poziva da prijedlog predstavi do studenoga 2020.
135. Europski fond za prilagodbu globalizaciji, instrument solidarnosti i odgovora na izvanredne situacije kojim se pruža jednokratna pomoć za potporu radnicima koji izgube posao u slučaju restrukturiranja povezanoga s globalizacijom, uključujući slučajeve izazvane automatizacijom i digitalizacijom, ne premašuje maksimalni godišnji iznos od 186 milijuna EUR (u cijenama iz 2018.). Iznosi će se mobilizirati iznad gornjih granica VFO-a za obveze i plaćanja.

136. Omotnica nove pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR) trebala bi pokrivati Fond solidarnosti Europske unije (FSEU) i pričuvu za pomoć u nuždi (EAR). Može se upotrebljavati za odgovor na hitne situacije uzrokovane velikim katastrofama u državama članicama i zemljama pristupnicama u okviru FSEU-a te za brz odgovor na posebne hitne potrebe u EU-u ili trećim zemljama nakon događaja koje nije bilo moguće predvidjeti, posebno odgovor na hitne situacije i humanitarne krize (pričuva za pomoć u nuždi). Potrebno je odrediti jasne kriterije i modalitete za njezinu upotrebu.

Godišnji iznos pričuve utvrđen je na 1200 milijuna EUR (u cijenama iz 2018.). Odluku o prijenosima kako bi se omogućila njezina mobilizacija donose Europski parlament i Vijeće na temelju prijedloga Komisije. Ta se pričuva unosi u opći proračun Unije kao rezervacija. Godišnji iznos može se iskoristiti do godine n+1. Iznos koji potječe iz prethodne godine prvi se troši.

Iznosi će se mobilizirati iznad gornjih granica VFO-a za obveze i plaćanja.

Do 1. listopada svake godine najmanje četvrtina godišnjeg iznosa za godinu n ostaje na raspolaganju za pokrivanje potreba koje bi se mogle pojaviti do kraja te godine. Od 1. listopada preostali dio raspoloživog iznosa može se mobilizirati za unutarnje ili vanjske operacije kako bi se pokrile potrebe koje bi se mogle pojaviti do kraja te godine.

Fleksibilnost: netematski posebni instrumenti

137. Ukupna razlika do gornje granice za obveze, ukupna razlika do gornje granice za plaćanje i pričuva za nepredviđene izdatke zamijenit će se jedinstvenim instrumentom za razliku do gornje granice. U okviru tog instrumenta moći će se upotrebljavati obveze i/ili plaćanja oslanjanjem na:

- prije svega, razlike do gornje granice u jednom ili više naslova VFO-a koje su ostale raspoložive ispod gornjih granica VFO-a iz prethodnih financijskih godina od 2021., koje treba staviti na raspolaganje u razdoblju 2022. – 2027. i koje treba u cijelosti kompenzirati razlikama do gornje granice iz odgovarajućih prethodnih godina,

- samo ako nisu dostatni eventualni iznosi koji su na raspolaganju na temelju prve alineje, i kao krajnja mjera, dodatan iznos koji je u potpunosti kompenziran razlikama do gornje granice za tekuću financijsku godinu ili buduće financijske godine. Tako prebijeni iznosi dodatno se ne mobiliziraju u kontekstu VFO-a.

Uz iznimku razlika do gornje granice za plaćanje navedenih u prvoj alineji, iznosi se mogu mobilizirati iznad odgovarajućih godišnjih gornjih granica u odnosu na izmjenu proračuna ili godišnji proračun kako bi se omogućilo financiranje posebnih nepredviđenih rashoda koji se ne bi mogli financirati u okviru raspoloživih gornjih granica. Za razlike do gornje granice za plaćanje iz prve alineje Komisija prilagođava navise gornju granicu za plaćanje za razdoblje 2022. – 2027. za iznose jednake razlici između izvršenih plaćanja i gornje granice VFO-a za plaćanje za godinu n-1, kao dio godišnje tehničke prilagodbe financijskog okvira.

Ukupni godišnji iznos mobiliziran za taj instrument u odnosu na izmjenu proračuna ili godišnji proračun ne premašuje 0,04 % BND-a EU-a u obvezama i 0,03 % BND-a EU-a u plaćanjima i u skladu je s gornjom granicom vlastitih sredstava.

Povrh toga, godišnjom prilagodbom navise gornje granice za plaćanje ne premašuju se sljedeći iznosi (u cijenama iz 2018.) za razdoblje 2025. – 2027. u usporedbi s izvornom gornjom granicom za plaćanje iz relevantnih godina:

2025. – 8000 milijuna EUR.

2026. – 13 000 milijuna EUR.

2027. – 15 000 milijuna EUR.

138. Instrument fleksibilnosti bit će netematski instrument kojim se omogućuje financiranje posebnih nepredviđenih rashoda u obvezama i pripadajućim plaćanjima, koji se inače ne bi mogli financirati. Godišnja gornja granica instrumenta fleksibilnosti iznosit će 772 milijuna EUR (u cijenama iz 2018.). Godišnji iznos može se iskoristiti do godine n+2. Iznos koji potječe iz prethodnih godina prvi se uzima u obzir, pri čemu se kreće od najstarijeg takvog iznosa.

Iznosi će se mobilizirati iznad gornjih granica VFO-a za obveze i plaćanja.

139. Posebni instrumenti ne financiraju se iz opozvanih sredstava.

o

o o

III. DIO II.: PRIHODI

140. Aranžmani o vlastitim sredstvima trebali bi se rukovoditi općim ciljevima jednostavnosti, transparentnosti i pravičnosti, uključujući pravednu raspodjelu tereta. Ukupan iznos vlastitih sredstava dodijeljenih proračunu Unije za pokrivanje godišnjih odobrenih sredstava za plaćanje ne premašuje 1,40 % zbroja BND-a svih država članica. Ukupan iznos godišnjih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza ne premašuje 1,46 % zbroja BND-a svih država članica. Zadržava se uredan omjer odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje.
141. Novi sustav vlastitih sredstava Europske unije stupit će na snagu prvog dana prvog mjeseca nakon primitka obavijesti da je i zadnja država članica dovršila postupke za njegovo donošenje. Svi će se njegovi elementi primjenjivati retroaktivno od 1. siječnja 2021. Države članice nastavit će s odobrenjem nove Odluke o vlastitim sredstvima što je prije moguće, u skladu sa svojim nacionalnim ustavnim odredbama.
142. Što se tiče Uredbe Vijeća o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje vlastitih sredstava te o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom, Komisija se poziva da razmotri podnošenje prijedloga njezine revizije kako bi se savladali izazovi u pogledu stavljanja na raspolaganje vlastitih sredstava.

Tradicionalna vlastita sredstva

143. Od 1. siječnja 2021. države članice zadržavaju, putem troškova prikupljanja, 25 % iznosa koji su prikupile.

Vlastita sredstva koja se temelje na PDV-u

144. Postojeća vlastita sredstva koja se temelje na PDV-u zamijenit će se pojednostavnjenom i doradenom alternativnom metodom Komisije iz siječnja 2019. s jedinstvenom stopom od 0,3 % koja će se primjenjivati na osnovice PDV-a svih država članica utvrđene u skladu s doradenom metodologijom koju je predložila Komisija. Za svaku državu članicu osnovica PDV-a koju treba uzeti u obzir u tu svrhu ne prelazi 50 % bruto nacionalnog dohotka.

Nova vlastita sredstva

145. Unija će sljedećih godina raditi na reformi sustava vlastitih sredstava i uvesti nova vlastita sredstva.

146. Kao prvi korak uvest će se nova vlastita sredstva koja će se primjenjivati od 1. siječnja 2021., a koja se sastoje od udjela u prihodima od nacionalnog doprinosa izračunanog na temelju mase nerekiciranog plastičnog ambalažnog otpada sa stopom preuzetih obveza od 0,80 EUR po kilogramu s mehanizmom kojim će se izbjeći suviše regresivan učinak na nacionalne doprinose.

147. Kao dodatna vlastita sredstva Komisija će u prvoj polovici 2021. iznijeti prijedloge o mehanizmu za graničnu prilagodbu emisija ugljika i o digitalnom nametu s ciljem njihova uvođenja najkasnije do 1. siječnja 2023.

148. Komisija se poziva da iznese revidirani prijedlog o sustavu trgovanja emisijama, koji bi mogla proširiti na zrakoplovstvo i pomorski sektor.

149. Naposljetku, Unija će tijekom sljedećeg VFO-a raditi na uvođenju drugih vlastitih sredstava, koja bi mogla uključivati porez na financijske transakcije.

150. Prihodi od novih vlastitih sredstava uvedenih nakon 2021. upotrijebit će se za prijevremenu otplatu zajmova u okviru instrumenta *Next Generation EU*. Komisija se poziva da pravodobno predloži reviziju VFO-a u tu svrhu.

Vlastita sredstva koja se temelje na BND-u

151. Metoda primjene jedinstvene stope preuzetih obveza za određivanje doprinosa država članica postojećim vlastitim sredstvima na temelju bruto nacionalnog dohotka (BND-a) ostat će nepromijenjena, pri čemu se ne dovodi u pitanje stavak 152.

Korekcije

152. Korekcijama paušalnih iznosa za razdoblje 2021. – 2027. smanjit će se godišnji doprinos na temelju BND-a Danske, Nizozemske, Austrije i Švedske, a u kontekstu potpore za oporavak i otpornost, i Njemačke. Dotične države članice imaju koristi od bruto smanjenja svojih godišnjih doprinosa na temelju bruto nacionalnog dohotka u sljedećim iznosima u cijenama iz 2020.:

- Danska: 377 milijuna EUR,
- Njemačka: 3671 milijuna EUR,
- Nizozemska: 1 921 milijuna EUR,
- Austrija: 565 milijuna EUR,
- Švedska: 1 069 milijuna EUR.

153. Ta bruto smanjenja financiraju sve države članice u skladu sa svojim BND-om.

VIŠEGODIŠNJI FINACIJSKI OKVIR (EU-27)*(mil. EUR – u tekućim cijenama)*

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ukupno 2021. – 2027
1. Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija	20.919	21.288	21.125	20.984	21.272	21.847	22.077	149.512
2. Kohezija, otpornost i vrijednosti	52.786	55.314	57.627	60.761	63.387	66.536	70.283	426.694
2.a Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija	48.191	49.739	51.333	53.077	54.873	56.725	58.639	372.577
2.b Otpornost i vrijednosti	4.595	5.575	6.294	7.684	8.514	9.811	11.644	54.117
3. Prirodni resursi i okoliš	58.624	56.519	56.849	57.003	57.112	57.332	57.557	400.996
Od čega: rashodi povezani s tržištem i izravna plaćanja	40.925	41.257	41.518	41.649	41.782	41.913	42.047	291.091
4. Migracije i upravljanje granicama	2.467	3.043	3.494	3.697	4.218	4.315	4.465	25.699
5. Sigurnost i obrana	1.805	1.868	1.918	1.976	2.215	2.435	2.705	14.922
6. Susjedstvo i svijet	16.247	16.802	16.329	15.830	15.304	14.754	15.331	110.597
7. Europska javna uprava	10.635	11.058	11.419	11.773	12.124	12.506	12.959	82.474
Od čega: administrativni rashodi institucija	8.216	8.528	8.772	9.006	9.219	9.464	9.786	62.991
UKUPNA ODOBRENA SREDSTVA ZA PREUZIMANJE OBVEZA	163.483	165.892	168.761	172.024	175.632	179.725	185.377	1.210.894

UKUPNA ODOBRENA SREDSTVA ZA PLAĆANJE	166.140	167.585	165.542	168.853	172.230	175.674	179.187	1.195.211
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------

IZVAN VFO-a	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ukupno 2021. – 2027
Pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi	1.273	1.299	1.325	1.351	1.378	1.406	1.434	9.467
Europski fond za prilagodbu globalizaciji (EGF)	197	201	205	209	214	218	222	1.467
Pričuva za prilagodbu Brexitu	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	5.306
Instrument fleksibilnosti	819	836	852	869	887	905	923	6.091
UKUPNO IZVAN VFO-a	2.290	2.336	2.383	2.430	2.479	2.528	2.579	22.331
UKUPNO VFO + UKUPNO IZVAN VFO-a	165.773	168.228	171.144	174.454	178.111	182.253	187.956	1.233.225

*Ukupni iznos za pričuvu za prilagodbu Brexitu u tekućim cijenama temelji se na deflatoru od 2 % uz pretpostavku da je cjelokupna omotnica dostupna 2021. Time se ne dovodi u pitanje budući pravni prijedlog.

Zaključci – 17., 18., 19., 20. i 21. srpnja 2020.

VIŠEGODIŠNJI FINANCIJSKI OKVIR (EU-27)

(mil. EUR – u cijenama iz 2018.)

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ukupno 2021. – 2027
1. Jedinствeno tržište, inovacije i digitalizacija	19.712	19.666	19.133	18.633	18.518	18.646	18.473	132.781
2. Kohezija, otpornost i vrijednosti	49.741	51.101	52.194	53.954	55.182	56.787	58.809	377.768
2.a Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija	45.411	45.951	46.493	47.130	47.770	48.414	49.066	330.235
2.b Otpornost i vrijednosti	4.330	5.150	5.701	6.824	7.412	8.373	9.743	47.533
3. Prirodni resursi i okoliš	55.242	52.214	51.489	50.617	49.719	48.932	48.161	356.374
Od čega: rashodi povezani s tržištem i izravna plaćanja	38.564	38.115	37.604	36.983	36.373	35.772	35.183	258.594
4. Migracije i upravljanje granicama	2.324	2.811	3.164	3.282	3.672	3.682	3.736	22.671
5. Sigurnost i obrana	1.700	1.725	1.737	1.754	1.928	2.078	2.263	13.185
6. Susjedstvo i svijet	15.309	15.522	14.789	14.056	13.323	12.592	12.828	98.419
7. Europska javna uprava	10.021	10.215	10.342	10.454	10.554	10.673	10.843	73.102
Od čega: administrativni rashodi institucija	7.742	7.878	7.945	7.997	8.025	8.077	8.188	55.852
UKUPNA ODOBRENA SREDSTVA ZA PREUZIMANJE OBVEZA	154.049	153.254	152.848	152.750	152.896	153.390	155.113	1.074.300
UKUPNA ODOBRENA SREDSTVA ZA PLAĆANJE	156.557	154.822	149.936	149.936	149.936	149.936	149.936	1.061.058

IZVAN VFO-a	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ukupno 2021. – 2027
Pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	8.400
Europski fond za prilagodbu globalizaciji (EGF)	186	186	186	186	186	186	186	1.302
Pričuva za prilagodbu Brexitu	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	5.000
Instrument fleksibilnosti	772	772	772	772	772	772	772	5.404
UKUPNO IZVAN VFO-a	2.158	2.158	2.158	2.158	2.158	2.158	2.158	20.106
UKUPNO VFO + UKUPNO IZVAN VFO-a	156.207	155.412	155.006	154.908	155.054	155.548	157.271	1.094.406

Europsko vijeće

Bruxelles, 2. listopada 2020.
(OR. en)

EUCO 13/20

CO EUR 10
CONCL 6

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Delegacije

Predmet: Izvanredni sastanak Europskog vijeća (1. i 2. listopada 2020.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

I. COVID-19

1. Europsko vijeće održalo je opsežnu raspravu o postupanju s pandemijom bolesti COVID-19. Odlučno je djelovati zajedno u ovoj teškoj situaciji i poziva Vijeće da, zajedno s Komisijom, dodatno ojača cjelokupne napore u pogledu koordinacije te rad na razvoju i distribuciji cjepiva na razini EU-a. Europsko vijeće redovito će se baviti tim pitanjem.

II. JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INDUSTRIJSKA POLITIKA I DIGITALIZACIJA

2. Pandemija bolesti COVID-19 imat će trajne posljedice za europsko i svjetsko gospodarstvo. Ukazala je i na prednosti i ovisnosti Europe. Snažna gospodarska osnova sada je više nego ikada prije ključna za uključiv i održiv rast, konkurentnost, radna mjesta, blagostanje te za ulogu Europe na globalnoj razini.
3. Europsko vijeće u srpnju je postiglo dogovor o dosad nezabilježenom paketu mjera za oporavak kako bi se suzbili učinci bolesti COVID-19 na naša gospodarstva i društva te promicao snažan oporavak Europe i transformacija te reforma naših gospodarstava. Dvama stupovima takvog oporavka koji se međusobno osnažuju – zelenom tranzicijom i digitalnom transformacijom – zajedno sa snažnim i produbljenim jedinstvenim tržištem, potaknut će se novi oblici rasta, promicati kohezija i konvergencija i ojačati otpornost EU-a. Postizanje strateške autonomije uz očuvanje otvorenoga gospodarstva ključan je cilj Unije.

Jedinstveno tržište i industrijska politika

4. Europsko vijeće naglašava potrebu za što ranijim povratkom na normalno funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Međutim, to nije dovoljno: iz krize uzrokovane bolešću COVID-19 izvući ćemo pouke, pozabaviti se preostalom fragmentacijom, preprekama i nedostacima te povećati naše ambicije. Europsko vijeće potvrđuje zaključke Vijeća od 21. rujna 2020. o produbljenom jedinstvenom tržištu za snažan oporavak te konkurentnu i održivu Europu i posebno poziva na:

- strogu provedbu i izvršavanje pravila jedinstvenog tržišta u skladu s akcijskim planom Komisije za provedbu jedinstvenog tržišta;
 - uklanjanje preostalih neopravdanih prepreka, posebno u području usluga i suzdržavanje od stvaranja novih;
 - ažuriranje europskog okvira za tržišno natjecanje kako bi se osiguralo da se njime odgovara na izazove zelene tranzicije, digitalne transformacije i globalnoga konteksta koji se brzo razvija. Tim se okvirom moraju pružiti jasna pravila za gospodarske subjekte te podupirati inovacije, među ostalim u digitalnom sektoru. Trebalo bi razmotriti mogućnost donošenja pravila o sistemskoj ulozi i sistemskim odgovornostima internetskih platformi sa znatnim mrežnim učincima. Europsko vijeće sa zanimanjem iščekuje ishod Komisijinog preispitivanja pravila tržišnog natjecanja koje je u tijeku, a čiji se prvi rezultati očekuju u 2021. U tom kontekstu treba uzeti u obzir učinke globalizacije i pojavu digitalnoga gospodarstva;
 - oblikovanje novog sustava globalnoga gospodarskog upravljanja temeljenog na ambicioznom i uravnoteženom programu slobodne trgovine u čijem je središtu WTO, uz istodobnu zaštitu od nepoštenih praksi i zlouporabe te osiguravanje uzajamnosti. Trebalo bi unaprijediti Uredbu o ostvarivanju prava, ubrzati rad na prijedlogu o instrumentu za međunarodnu javnu nabavu i osmisliti dodatne instrumente za rješavanje učinaka narušavanja što ga na jedinstveno tržište imaju strane subvencije;
 - ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i učinkovito korištenje vještinama u cilju očuvanja i otvaranja većeg broja radnih mjesta, podupiranja gospodarskog i društvenog blagostanja i provedbe potrebnih politika socijalne zaštite u skladu s Ugovorima.
5. EU mora provoditi ambicioznu europsku industrijsku politiku kako bi svoju industriju učinio održivijom, zelenijom, konkurentnijom na svjetskoj razini te otpornijom. Europsko vijeće poziva Komisiju da utvrdi strateške ovisnosti, posebno u najosjetljivijim industrijskim ekosustavima, primjerice u području zdravstva, te da predloži mjere za smanjenje tih ovisnosti, među ostalim diversifikacijom lanaca opskrbe i proizvodnje, osiguravanjem strateškog stvaranja zaliha te poticanjem proizvodnje i ulaganja u Europi. Poziva na:

- osiguravanje ravnopravnih uvjeta te regulatornog okružja i okvira za državne potpore kojima se pogoduje inovacijama i olakšava potpuno uključivanje MSP-ova;
- razvoj novih industrijskih saveza, među ostalim u pogledu sirovina, medicinske opreme, mikroprocesora, sigurnih telekomunikacijskih mreža, niskougličnih industrija te industrijskih oblaka i platformi;
- jačanje pomoći postojećim važnim projektima od zajedničkog europskog interesa u području baterija te mikroelektronike i onima koje razvijaju države članice i industrija u kontekstu različitih saveza (primjerice za internet stvari i za čisti vodik) kako bi se prevladali tržišni nedostaci i omogućile revolucionarne inovacije. Europsko vijeće poziva Komisiju da državama članicama pomogne u razvoju novih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa. Nadalje, poziva na dodatno jačanje sinergija između upotrebe sredstava EU-a i nacionalnih sredstava u pogledu ključnih tehnoloških projekata; uz istodobno osiguravanje transparentnosti i otvorenog sudjelovanja MSP-ova;
- razvoj autonomije EU-a u svemirskom sektoru i integriraniju obrambenu industrijsku bazu.

Digitalizacija

6. Pandemija bolesti COVID-19 dodatno je naglasila potrebu za ubrzanjem digitalne tranzicije u Europi. Iskorištavanje mogućnosti koje pruža ta tranzicija ključno je za jačanje naše gospodarske osnove, osiguravanje tehnološke suverenosti, jačanje globalne konkurentnosti, olakšavanje zelene tranzicije, otvaranje radnih mjesta i poboljšanje života građana. Izgradnjom istinski digitalnog jedinstvenog tržišta osigurat će se domaći okvir kojim će se europskim poduzećima omogućiti rast i širenje.

Europsko vijeće sa zanimanjem iščekuje Komisijin prijedlog Akta o digitalnim uslugama do kraja ove godine i poziva Komisiju da do ožujka 2021. predstavi sveobuhvatni digitalni kompas u kojem će se utvrditi konkretne digitalne ambicije EU-a za 2030. Takvim kompasom trebali bi se uspostaviti sustav praćenja za europske strateške digitalne kapacitete i sposobnosti te utvrditi sredstva i ključne etape za postizanje naših ambicija.

7. Kako bi bio digitalno suveren, EU mora izgraditi istinski digitalno jedinstveno tržište, ojačati svoju sposobnost određivanja vlastitih pravila, donošenja autonomnih tehnoloških odluka te razvijanja i uvođenja strateških digitalnih kapaciteta i infrastrukture. Na međunarodnoj razini EU će se poslužiti svojim alatima i regulatornim ovlastima kako bi pomogao u oblikovanju globalnih pravila i standarda. EU će i dalje biti otvoren svim poduzećima koja poštuju europska pravila i standarde. Digitalni razvoj mora štiti naše vrijednosti, temeljna prava i sigurnost te biti socijalno uravnotežen. Takvim pristupom usmjerenim na ljude povećat će se privlačnost europskog modela.
8. Najmanje 20 % sredstava u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost bit će dostupno za digitalnu tranziciju, među ostalim za MSP-ove. Zajedno s iznosima u okviru VFO-a, tim bi se sredstvima trebalo doprinijeti ostvarivanju ciljeva kao što su:
 - poticanje europskog razvoja sljedeće generacije digitalnih tehnologija, uključujući superračunala i kvantno računalstvo, lanac blokova i umjetnu inteligenciju usmjerenu na ljude;
 - razvoj kapaciteta u strateškim digitalnim vrijednosnim lancima, posebno mikroprocesora;
 - ubrzavanje uvođenja sigurne mrežne infrastrukture vrlo velikog kapaciteta, uključujući svjetlovodnu infrastrukturu i mreže 5G, diljem Europske unije;
 - jačanje sposobnosti EU-a da se štiti od kiberprijetnji, osigura sigurno komunikacijsko okruženje, pogotovo kvantnim šifriranjem, i osigura pristup podacima za pravosudne potrebe i potrebe izvršavanja zakonodavstva;

- iskorištavanje punog potencijala digitalnih tehnologija za postizanje ambicioznih ciljeva u odnosu na okoliš i djelovanja u području klime koji su uključeni u srpanjski paket;
 - unapređivanje digitalnih kapaciteta u obrazovnim sustavima.
9. Europsko vijeće pozdravlja Europsku strategiju za podatke kojom se podupiru globalne digitalne ambicije EU-a, kako bi se izgradilo istinsko europsko konkurentno podatkovno gospodarstvo, uz istodobno osiguravanje europskih vrijednosti i visoke razine sigurnosti podataka, zaštite podataka i privatnosti. Naglašava potrebu da visokokvalitetni podaci postanu dostupniji te da se promiče i omogući bolja razmjena i objedinjavanje podataka, kao i interoperabilnost. Europsko vijeće pozdravlja stvaranje zajedničkih europskih podatkovnih prostora u strateškim sektorima te posebno poziva Komisiju da prioritet da prostoru za zdravstvene podatke, koji bi trebalo uspostaviti do kraja 2021.
10. Europsko vijeće naglašava potrebu za uspostavom pouzdanih, sigurnih i zaštićenih europskih usluga u oblaku kako bi se osiguralo da se europski podaci mogu pohranjivati i obrađivati u Europi u skladu s europskim pravilima i standardima. Stoga pozdravlja koncept EU-ove udružene infrastrukture u oblaku i poziva Komisiju da brzo nastavi s tim radom. Veći europski kapacitet računalstva u oblaku zajedno s osnažujućim okvirom interoperabilnosti također bi trebao omogućiti uvođenje sigurnih i zaštićenih javnih i privatnih digitalnih rješenja koja se temelje na računalstvu u oblaku, uključujući osiguravanje bržeg i učinkovitijeg, praktičnijeg i transparentnijeg pristupa uslugama e-uprave.
11. Europsko vijeće potvrđuje Zaključke Vijeća od 9. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe. Poziva EU i države članice da u potpunosti iskoriste paket instrumenata za kibersigurnost mreža 5G, donesen 29. siječnja 2020. i osobito da primijene relevantna ograničenja na visokorizične dobavljače za ključna sredstva koja su u koordiniranim procjenama rizika EU-a definirana kao kritična i osjetljiva. Europsko vijeće naglašava da potencijalne dobavljače tehnologije 5G treba procijeniti na temelju zajedničkih objektivnih kriterija.

12. Kako bi se osiguralo brzo uvođenje tehnologije 5G diljem EU-a, Europsko vijeće također poziva sve države članice da do kraja ove godine Komisiji dostave svoje nacionalne planove za uvođenje tehnologije 5G, kako je utvrđeno u akcijskom planu za 5G.
13. EU treba biti globalni predvodnik u razvoju sigurne, pouzdane i etične umjetne inteligencije. Europsko vijeće poziva Komisiju da:
 - predloži načine za povećanje europskih i nacionalnih javnih i privatnih ulaganja u uvođenje umjetne inteligencije te inovacije i istraživanje u tom području;
 - osigura bolju koordinaciju te više mreža i sinergija među europskim istraživačkim centrima na temelju izvrsnosti;
 - pruži jasnu i objektivnu definiciju visokorizičnih sustava umjetne inteligencije.
14. Europsko vijeće poziva na razvoj okvira za sigurnu javnu elektroničku identifikaciju (e-ID) na razini EU-a, uključujući interoperabilne digitalne potpise, kako bi se ljudima pružila kontrola nad njihovim identitetom i podacima na internetu te omogućio pristup javnim, privatnim i prekograničnim digitalnim uslugama. Poziva Komisiju da do sredine 2021. iznese prijedlog inicijative za „europsku digitalnu identifikaciju”.

Sljedeći koraci

15. Europsko vijeće opet će se posvetiti temama jedinstvenog tržišta, industrijske politike i digitalizacije na sastanku u ožujku 2021. U tom će kontekstu također procijeniti stanje u pogledu rada na važnom pitanju oporezivanja digitalnoga gospodarstva.

III. VANJSKI ODNOSI

Istočno Sredozemlje

16. U strateškom je interesu EU-a stabilno i sigurno okruženje u istočnom Sredozemlju te razvoj uzajamno korisnog odnosa s Turskom koji se temelji na suradnji. U tom pogledu apsolutni je zahtjev vođenje dijaloga u dobroj vjeri i suzdržavanje od jednostranih djelovanja koja su suprotna interesima EU-a te kojima se krše međunarodno pravo i suverena prava država članica EU-a. Sve razlike moraju se riješiti mirnim dijalogom i u skladu s međunarodnim pravom. U tom kontekstu Europsko vijeće ponovno izražava potpunu solidarnost s Grčkom i Ciprom, čiji se suverenitet i suverena prava moraju poštovati.
17. EU pozdravlja nedavne korake koje su Grčka i Turska poduzele u smjeru izgradnje povjerenja, kao i najavu da će nastaviti s izravnim preliminarnim razgovorima koji za cilj imaju razgraničenje epikontinentalnog pojasa i isključivoga gospodarskog pojasa dviju zemalja. Ta se nastojanja trebaju nastaviti i proširiti.
18. Istodobno, Europsko vijeće snažno osuđuje kršenja suverenih prava Republike Cipra, s kojima se mora prestati. Europsko vijeće poziva Tursku da se u budućnosti suzdrži od sličnih djelovanja kojima se krši međunarodno pravo. Europsko vijeće ističe da bi se razgraničenje epikontinentalnog pojasa i isključivoga gospodarskog pojasa trebalo rješavati dijalogom i pregovorima u dobroj vjeri uz potpuno poštovanje međunarodnog prava te poziva Tursku da prihvati poziv Cipra na sudjelovanje u dijalogu s ciljem rješavanja svih pomorskih sporova između Turske i Cipra.

19. Europsko vijeće podržava brzu ponovnu uspostavu pregovora pod pokroviteljstvom UN-a i ostaje potpuno predano sveobuhvatnom rješenju ciparskog problema u okviru UN-a i u skladu s relevantnim rezolucijama VSUN-a, uključujući rezolucije VSUN-a 550 i 789, i načelima na kojima je EU utemeljen. Isto očekuje i od Turske. EU je spreman imati aktivnu ulogu u podupiranju pregovora, među ostalim imenovanjem, nakon ponovnog pokretanja, predstavnika u misiji UN-a za pružanje dobrih usluga.
20. Pod uvjetom da se nastave konstruktivna nastojanja u cilju zaustavljanja nezakonitih aktivnosti u odnosu na Grčku i Cipar, Europsko vijeće postiglo je dogovor da će pokrenuti pozitivan politički program EU-a i Turske s posebnim naglaskom na modernizaciji carinske unije i olakšavanju trgovine, međuljudskim kontaktima, dijalozima na visokoj razini i nastavku suradnje u pogledu pitanja migracija, u skladu s Izjavom EU-a i Turske iz 2016. Europsko vijeće poziva svojeg predsjednika da u suradnji s predsjednicom Komisije i uz podršku visokog predstavnika u tu svrhu izradi prijedlog za revitalizaciju programa EU-a i Turske.
21. Podsjećajući na, među ostalim, svoje prethodne zaključke o Turskoj iz listopada 2019. te ih ponovno potvrđujući, u slučaju novih jednostranih djelovanja ili provokacija kojima se krši međunarodno pravo, EU će iskoristiti sve instrumente i mogućnosti kojima raspolaže, uključujući u skladu s člankom 29. UFEU-a i člankom 215. UFEU-a, kako bi obranio svoje interese i interese svojih država članica.

Europsko vijeće nastavit će pomno pratiti događaje te će se prema potrebi, a najkasnije na svojem sastanku u prosincu, ponovno baviti tim pitanjem i donijeti odgovarajuće odluke.
22. Naposljetku, Europsko vijeće poziva na sazivanje multilateralne konferencije o istočnom Sredozemlju i poziva visokog predstavnika da sudjeluje u razgovorima o njezinoj organizaciji. Sve stranke sudionice trebat će se dogovoriti o modalitetima kao što su sudjelovanje, opseg i vremenski raspored. Konferencija bi se mogla baviti pitanjima u pogledu kojih je potrebno iznaći multilateralna rješenja, uključujući pomorsko razgraničenje, sigurnost, energetiku, migracije i gospodarsku suradnju.

Kina

23. Europsko vijeće pozdravlja usmeno izvješće o sastanku čelnika EU-a s predsjednikom Xi Jinpingom održanom 14. rujna, kao i potpisivanje sporazuma o oznakama zemljopisnog podrijetla. Naglašava potrebu za ponovnim uravnoteženjem gospodarskih odnosa i postizanjem uzajamnosti. Podsjeća na cilj da se do kraja ove godine dovrše pregovori o ambicioznom sveobuhvatnom sporazumu o ulaganjima između EU-a i Kine kojim se rješava pitanje aktualnih asimetrija u pristupu tržištu, doprinosi ravnopravnim uvjetima i utvrđuju smislene obveze u pogledu održivog razvoja. Također poziva Kinu na ispunjavanje prethodno preuzetih obveza u vezi s rješavanjem pitanja prepreka pristupu tržištu, ostvarivanje napretka u pogledu viška kapaciteta i sudjelovanje u pregovorima o industrijskim subvencijama u okviru Svjetske trgovinske organizacije.
24. Europsko vijeće potiče Kinu da preuzme veću odgovornost u suočavanju s globalnim izazovima. To posebno uključuje ambicioznije djelovanje u području klime u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i u pogledu biološke raznolikosti te podupiranje multilateralnih odgovora na pandemiju bolesti COVID-19, posebno u pogledu liječenja i cjepiva, neovisnog preispitivanja međunarodnog zdravstvenog odgovora i otpisa duga kao nužnog uvjeta za oporavak od pandemije, osobito u Africi. Europsko vijeće pozdravlja, kao važan korak u pravom smjeru, izjavu predsjednika Xi Jinpinga nakon videokonferencije čelnika da će Kina nastojati postići ugljičnu neutralnost do 2060.
25. Europsko vijeće ističe ozbiljnu zabrinutost zbog stanja ljudskih prava u Kini, uključujući razvoj događaja u Hong Kongu i postupanje s pripadnicima manjina, kao što je to već izraženo na sastanku na vrhu EU-a i Kine u lipnju i sastanku čelnika održanom 14. rujna.
26. Europsko vijeće ponovno potvrđuje politički pristup u pogledu odnosa EU-a i Kine kako je utvrđen u zajedničkoj komunikaciji Komisije i visokog predstavnika iz ožujka 2019. naslovljenoj „EU i Kina – strateški pregled” i poziva na daljnje usklađene napore za njezino provođenje. Poziva Komisiju i visokog predstavnika da do ožujka 2021. predstavite izvješće o napretku. Sa zanimanjem iščekuje sastanak svih svojih članova s predsjednikom Xi Jinpingom u 2021.

Bjelarus

27. Europsko vijeće osuđuje neprihvatljivo nasilje bjeloruskih vlasti nad mirnim prosvjednicima te zastrašivanje, proizvoljna uhićenja i pritvaranja nakon predsjedničkih izbora čiji rezultat ne priznaje. Europsko vijeće u potpunosti podupire demokratsko pravo bjeloruskog naroda da izabere svojeg predsjednika putem novih slobodnih i poštenih izbora, bez vanjskog uplitanja. Europsko vijeće poziva bjeloruske vlasti da okončaju nasilje i represiju, oslobode sve pritvorenike i političke zatvorenike, poštuju slobodu medija i civilno društvo te započnu uključiv nacionalni dijalog. Slaže se da bi trebalo uvesti mjere ograničavanja i poziva Vijeće da bez odgode donese odluku. Europsko vijeće također potiče Europsku komisiju da izradi sveobuhvatan plan gospodarske potpore za demokratski Bjelarus.
28. U pogledu bjeloruske nuklearne elektrane Ostrovec, Europsko vijeće ponovno ističe važnost osiguravanja nuklearne sigurnosti i sigurnosti za okoliš.

Sukob u Gorskom Karabahu

29. Europsko vijeće poziva na hitan prekid neprijateljstava i potiče strane da se ponovno obvežu na trajni prekid vatre i mirno rješenje sukoba. Smrtna stradanja i šteta koju trpi civilno stanovništvo neprihvatljivi su. Sukob se ne može riješiti vojnim putem te ne smije biti vanjskog uplitanja. Azerbajdžan i Armenija trebali bi se uključiti u sadržajne pregovore bez preduvjeta. Europsko vijeće izražava potporu supredsjedateljima OEES-ove skupine iz Minska i poziva visokog predstavnika da razmotri daljnju EU-ovu potporu procesu rješavanja sukoba.

Aleksej Navaljni

30. Europsko vijeće osuđuje pokušaj ubojstva Alekseja Navaljnog vojnim kemijskim bojnim otrovom iz skupine „Novičok”. Upotreba kemijskog oružja predstavlja ozbiljno kršenje međunarodnog prava. Europsko Vijeće poziva vlasti Ruske Federacije da u potpunosti surađuju s Organizacijom za zabranu kemijskog oružja (OPCW) kako bi se osigurala nepristrana međunarodna istraga i da počinitelje privedu pravdi. Europsko vijeće ponovno će raspravljati o tom pitanju 15. i 16. listopada 2020.
-

Europsko vijeće

Bruxelles, 16. listopada 2020.
(OR. en)

EUCO 15/20

CO EUR 11
CONCL 7

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Delegacije

Predmet: Sastanak Europskog vijeća (15. i 16. listopada 2020.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

I. COVID-19

1. Europsko vijeće procijenilo je trenutačnu epidemiološku situaciju, koja je dosad nezabilježena i izaziva veoma ozbiljnu zabrinutost.
2. Pozdravilo je dosad postignut napredak u pogledu opće koordinacije na razini EU-a u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19, uključujući preporuku o koordiniranom pristupu ograničavanju slobodnog kretanja. Poziva Vijeće, Komisiju i države članice da nastave s cjelokupnim koordinacijskim naporima na temelju najboljih dostupnih znanstvenih podataka, posebno u pogledu propisa o karanteni, prekograničnog praćenja kontakata, strategija testiranja, zajedničke procjene metoda testiranja, uzajamnog priznavanja testova i privremenog ograničenja neobveznih putovanja u EU. Europsko vijeće redovito će razmatrati to pitanje.
3. Europsko vijeće pozdravlja rad na razini EU-a na razvoju i distribuciji cjepivâ i ponovno ističe potrebu za pouzdanim postupkom odobravanja i praćenja, izgradnjom kapaciteta za cijepljenje u EU-u te pravednim i cjenovno pristupačnim pristupom cjepivima. Europsko vijeće također potiče daljnju suradnju na globalnoj razini.

II. ODNOSI EU-A I UJEDINJENE KRALJEVINE

4. Europsko vijeće podsjeća da će prijelazno razdoblje isteći 31. prosinca 2020. i sa zabrinutošću napominje da napredak u ključnim pitanjima koja su od interesa za Uniju i dalje nije dostatan za postizanje dogovora.
5. Europsko vijeće ponovno potvrđuje odlučnost Unije da ostvari što bliže partnerstvo s Ujedinjenom Kraljevinom na temelju pregovaračkih smjernica od 25. veljače 2020., uz poštovanje prethodno dogovorenih smjernica Europskog vijeća i izjava, osobito onih od 25. studenoga 2018., a posebice u pogledu jednakih uvjeta, upravljanja i ribarstva.

6. U tom kontekstu Europsko vijeće poziva glavnog pregovarača Unije da u nadolazećim tjednima nastavi pregovore i poziva Ujedinjenu Kraljevinu da poduzme potrebne korake kako bi postizanje dogovora bilo moguće.
7. Kada je posrijedi prijedlog zakona o unutarnjem tržištu koji je podnijela vlada Ujedinjene Kraljevine, Europsko vijeće podsjeća na to da se Sporazum o povlačenju i njegovi protokoli moraju provesti pravodobno i u cijelosti.
8. Europsko vijeće poziva države članice, institucije Unije i sve dionike da pojačaju svoj rad na pripravnosti i spremnosti na svim razinama i za sve ishode, među ostalim i za nepostizanje dogovora, te posebno poziva Komisiju da pravodobno razmotri jednostrane i vremenski ograničene izvanredne mjere koje su u interesu EU-a.
9. Europsko vijeće nastavit će se baviti tim pitanjem.

III. KLIMATSKE PROMJENE

10. Kako bi se ostvario cilj da EU postane klimatski neutralan do 2050. u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma, EU treba povećati svoje ambicije za nadolazeće desetljeće i ažurirati svoj okvir klimatske i energetske politike. U tom kontekstu Europsko vijeće raspravljalo je o komunikaciji Komisije pod naslovom „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030.“, uključujući predloženi cilj smanjenja emisija za najmanje 55 % do 2030. i mjere potrebne za postizanje te ambicije.
11. Podsjećajući na svoje prethodne zaključke, Europsko vijeće smatra da bi EU trebao zajednički ostvariti ažurirani cilj na najisplativiji mogući način. Sve države članice sudjelovat će u tom pothvatu, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti te razmatranja u pogledu pravednosti i solidarnosti. Svim relevantnim zakonodavstvom i svim relevantnim politikama EU-a treba doprinijeti novom cilju za 2030. i ostvarenju cilja klimatske neutralnosti, uz istodobno poštovanje jednakih uvjeta i sprječavanje istjecanja ugljika.

12. Europsko vijeće poziva Vijeće da nastavi s radom na tom programu. Poziva Komisiju da provede detaljna savjetovanja s državama članicama kako bi se procijenile posebne situacije i pruži više informacija o učinku na razini država članica. Europsko vijeće tom će se pitanju ponovno posvetiti na sastanku u prosincu kako bi postiglo dogovor o novom cilju smanjenja emisija za 2030. te u svrhu podnošenja ažuriranog nacionalno utvrđenog doprinosa EU-a Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) do kraja godine.
13. Europsko vijeće poziva sve druge stranke da također dostave ažurirani nacionalno utvrđeni doprinos. Europsko vijeće naglašava važnost snažnog koordiniranog djelovanja putem aktivne europske klimatske diplomacije s ciljem udruživanja snaga na globalnoj razini kako bi se dodatno unaprijedio cilj borbe protiv klimatskih promjena.

IV. VANJSKI ODNOSI

Odnosi s Afrikom

14. EU visoko na popis prioriteta postavlja jačanje strateških odnosa s Afrikom i partnerstva s Afričkom unijom, koji se i dalje temelje na zajedničkim interesima i zajedničkoj odgovornosti. Afrika je prirodni partner Europske unije, što proizlazi iz naše zemljopisne, povijesne i kulturne blizine, kao i zajedničkih vrijednosti i obveza. Zbog promjenjivog globalnog okružja te brojnih kratkoročnih i dugoročnih izazova s kojima se oba kontinenta suočavaju naglašena je važnost produbljivanja i obnavljanja naših političkih odnosa i suradnje u svim područjima.
15. U trenutačnom kontekstu od ključne su važnosti solidarnost i bliska suradnja u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19, uključujući razvoj cjepiva i njihovu distribuciju. Europsko vijeće predano je osnaživanju potpore EU-a zdravstvenim sustavima i jačanju kapaciteta partnerâ u pogledu pripravnosti i odgovora.

16. Kako bi se doprinijelo prevladavanju posljedica pandemije bolesti COVID-19, Europsko vijeće predano je potpori međunarodnih napora za otpis duga afričkim zemljama na koordiniran način unutar relevantnih multilateralnih okvira te traži od Vijeća da do kraja studenoga 2020. pripremi zajednički pristup u tom pogledu.
17. Posrijedi nisu samo izazovi, nego i prilike. EU je najveći trgovinski, investicijski i razvojni partner Afrike. Polazeći od toga, možemo učiniti više kako bismo iskoristili golem potencijal naših odnosa. Usporedno s vlastitom zelenom i digitalnom transformacijom, EU želi proširiti svoje partnerstvo s Afrikom u pogledu njezine gospodarske preobrazbe. U tom kontekstu Europsko vijeće raspravljalo je o svojoj namjeri da surađuje sa svojim afričkim partnerima i potiče ulaganja suradnjom na sveobuhvatnom višesektorskom i višerazinskom programu ulaganja s više dionika. Europsko vijeće smatra da su sljedeći sektori ključni za daljnju suradnju i ulaganja: digitalno gospodarstvo i gospodarstvo utemeljeno na znanju, obnovljiva energija, promet, zdravstvo i poljoprivredno-prehrambeni sustavi. Nadalje, podsjećajući na Strateški program i zaključke Vijeća od 30. lipnja 2020., univerzalne vrijednosti, nediskriminacija kao i jednaka prava i jednake mogućnosti za sve, osnaživanje žena, uključenost mladih, obrazovanje i vještine, socijalna, okolišna i gospodarska održivost te dobro upravljanje i vladavina prava bili bi ključne međusektorske teme za angažman EU-a. Od posebne su važnosti i potpora gospodarskoj integraciji na regionalnoj razini i razini cijelog kontinenta te potpora promicanju međukontinentalnoga gospodarskog povezivanja.
18. Dugotrajan mir, sigurnost i stabilnost u Africi zajednički su cilj i ključni uvjeti za održivi razvoj. EU je spreman nastaviti podupirati afričke napore u pogledu mira i sigurnosti, dobrog upravljanja i promicanja ljudskih prava. EU također želi pristupiti afričkim partnerima u pogledu rješavanja pitanja mobilnosti i svih aspekata migracija, uključujući zakonite migracije, suzbijanje nezakonitih migracija, ponovni prihvati i borbu protiv mreža za krijumčarenje migranata, unutar kontinenta, ali i između tih dvaju kontinenata. Za uzajamno korisno partnerstvo potreban je uravnotežen, koherentan i sveobuhvatan pristup koji se temelji na načelima solidarnosti, partnerstva i zajedničke odgovornosti.

19. Europsko vijeće poziva na poboljšanu suradnju s Afrikom radi općenitog promicanja multilateralnih rješenja na globalnoj razini. Ključna su savjetovanja s afričkim partnerima kako bi se u suradnji definirali zajednički prioriteti. Udruživanjem snaga moći ćemo bolje braniti zajedničke interese u sve složenijem i nesigurnijem svijetu. To zahtijeva da iskažemo veće jedinstvo u stajalištima koja zauzimamo na svjetskoj sceni te da budemo odlučniji i učinkovitiji u izvršavanju našeg združenog utjecaja, među ostalim u okviru multilateralnih foruma. Europsko vijeće sa zanimanjem iščekuje predstojeće političke sastanke s Afričkom unijom kako bi se partnerstvo dodatno unaprijedilo.

Južno susjedstvo

20. U prosincu ove godine, u kojoj se obilježava 25. obljetnica Euromediteranskog partnerstva, Europsko vijeće održat će stratešku raspravu o južnom susjedstvu.

Bjelarus

21. Europsko vijeće potvrđuje zaključke Vijeća od 12. listopada 2020. i izražava solidarnost s Litvom i Poljskom s obzirom na protumjere Bjelarusu. Osuđuje nastavak nasilja nad mirnim prosvjednicima.

Turska

22. Europsko vijeće ponovno potvrđuje svoje zaključke od 1. i 2. listopada 2020. i izražava žaljenje zbog novih jednostranih i provokativnih djelovanja Turske u istočnom Sredozemlju, među ostalim zbog nedavnih istraživačkih aktivnosti. Europsko vijeće apelira na poštovanje rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 550 i 789, ističe važnost statusa Varoshe i ponovno izražava potpunu solidarnost s Grčkom i Ciprom.
23. Europsko vijeće potiče Tursku da promijeni smjer tih djelovanja i radi na smanjenju napetosti na dosljedan i kontinuiran način. Nastavit će se baviti tim pitanjem u svrhu daljnjeg postupanja u vezi sa zaključcima od 1. i 2. listopada 2020.

MH17

24. Europsko vijeće poziva Rusku Federaciju da nastavi trilateralne pregovore između Australije, Nizozemske i Ruske Federacije u vezi s rušenjem zrakoplova na letu MH17. Nakon više od šest godina od tog tragičnog događaja 298 žrtava i njihovi bližnji zaslužuju pravdu. Europsko vijeće podupire sve napore da se utvrdi istina i odgovornost te osigura pravda u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 2166.
-

Europsko vijeće

Bruxelles, 11. prosinca 2020.
(OR. en)

EUCO 22/20

CO EUR 17
CONCL 8

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Delegacije

Predmet: Sastanak Europskog vijeća (10. i 11. prosinca 2020.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

Europsko vijeće odalo je počast bivšem francuskom predsjedniku Valéryju Giscardu d'Estaingu, koji je preminuo 2. prosinca 2020. Bio je pokretačka snaga europskog projekta te je imao ključnu ulogu u osnivanju Europskog vijeća.

I. VFO/NGEU

1. Europsko vijeće podsjeća da su Europska unija te njezine države članice i institucije predane promicanju i poštovanju vrijednosti na kojima se Unija temelji, među ostalim vladavine prava, kao što je utvrđeno Ugovorima. Ujedno podsjeća da se člankom 7. UEU-a uspostavlja postupak za odgovor na kršenja vrijednosti Unije na temelju članka 2. UEU-a.
2. Kako bi se pronašlo uzajamno zadovoljavajuće rješenje i otklonile bojazni izražene u pogledu Nacrta uredbe o općem sustavu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije, osobito u pogledu načina na koji će se ta uredba primjenjivati, Europsko vijeće naglašava da Uredbu treba primjenjivati uz puno poštovanje članka 4. stavka 2. UEU-a, posebno nacionalnih identiteta država članica koji su neodvojivo povezani s njihovim temeljnim političkim i ustavnim strukturama, načela dodjeljivanja, kao i načela objektivnosti, nediskriminacije i jednakog postupanja prema državama članicama.

Europsko vijeće postiglo je dogovor o sljedećem:

- a) Cilj Uredbe o općem sustavu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije jest zaštita proračuna Unije, što uključuje instrument Next Generation EU, dobrog financijskog upravljanja proračunom te financijskih interesa Unije. Proračun Unije, među ostalim instrument Next Generation EU, potrebno je zaštititi od svih vrsta prijevara, korupcije i sukoba interesa.
- b) Primjena mehanizma uvjetovanosti na temelju Uredbe bit će objektivna, pravedna, nepristrana i utemeljena na činjenicama te će se njome osigurati zakonito postupanje, nediskriminacija i jednako postupanje prema državama članicama.

- c) Kako bi osigurala poštovanje tih načela, Komisija namjerava izraditi i donijeti smjernice o načinu na koji će primjenjivati Uredbu, uključujući metodologiju za provedbu svoje procjene. Takve smjernice izradit će se uz blisko savjetovanje s državama članicama. U slučaju podnošenja tužbe za poništenje u vezi s Uredbom, smjernice će biti dovršene nakon presude Suda kako bi se u njih uključili svi relevantni elementi koji proizlaze iz takve presude. Predsjednica Komisije opsežno će izvješćivati Europsko vijeće. Dok se takve smjernice ne finaliziraju, Komisija neće predlagati mjere na temelju Uredbe.
- d) Pri primjeni mehanizma uzimat će se u obzir njegova supsidijarna priroda. Mjere u okviru mehanizma razmatrat će se samo ako se drugim postupcima utvrđenima pravom Unije, među ostalim na temelju Uredbe o zajedničkim odredbama, Financijske uredbe ili postupaka zbog povrede na temelju Ugovora, ne bi omogućila učinkovitija zaštita proračuna Unije.
- e) Mjere u okviru mehanizma morat će biti proporcionalne učinku kršenja vladavine prava na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije ili na financijske interese Unije te će se uzročna veza takvih kršenja i negativnih posljedica na financijske interese Unije morati dostatno izravno i propisno utvrditi. Puki nalaz o tome da je došlo do kršenja vladavine prava nije dovoljan za aktivaciju mehanizma.
- f) Aktivacijske čimbenike utvrđene u Uredbi treba tumačiti i primjenjivati kao zatvoreni popis homogenih elemenata na koje ne smiju utjecati čimbenici ili događaji drukčije prirode. Uredba se ne odnosi na općenite nedostatke.
- g) Svakom formalnom pokretanju postupka prethodit će podroban dijalog s dotičnom državom članicom kako bi joj se omogućilo da popravi stanje.

- h) Komisija će snositi punu odgovornost za autonomnu procjenu postojanja uvjeta za donošenje mjera, neovisno o tome oslanja li se pritom na vlastite informacije ili na informacije trećih strana. Snosit će punu odgovornost za točnost i relevantnost informacija i nalaza na kojima temelji svoju procjenu. Ako se takve informacije i nalazi, neovisno o njihovom izvoru, upotrebljavaju za potrebe Uredbe, Komisija će osigurati utvrđivanje njihove relevantnosti i upotrebe isključivo s obzirom na cilj Uredbe da se zaštite financijski interesi Unije.
 - i) Mjere donesene u okviru mehanizma odmah će se preispitati na inicijativu dotične države članice ili će ih preispitati Komisija najkasnije godinu dana nakon što ih Vijeće donese. Ako odluči da neće podnijeti prijedlog za ukidanje mjera, Komisija će navesti razloge za svoju odluku i o njima izvijestiti na sastanku Vijeća.
 - j) U slučaju da dotična država članica podnese zahtjev u skladu s uvodnom izjavom 26. Uredbe predsjednik Europskog vijeća stavit će tu točku na dnevni red Europskog vijeća. Europsko vijeće nastojat će oblikovati zajedničko stajalište o tom pitanju.
 - k) Budući da je pregovorima dogovorena kao sastavni dio novog proračunskog ciklusa, Uredba će se primjenjivati od 1. siječnja 2021., dok će se mjere primjenjivati samo u odnosu na proračunske obveze koje započinju u okviru novog višegodišnjeg financijskog okvira, uključujući instrument Next Generation EU.
3. Europsko vijeće pozdravlja namjeru Komisije da u okviru odlučivanja o Uredbi usvoji Izjavu, koju treba unijeti u zapisnik Vijeća, kojom se pri primjeni Uredbe obvezuje uzeti u obzir elemente navedene u točki 2. koji se nalaze u području nadležnosti Komisije.

4. Europsko vijeće slaže se da elementi iz prethodnih točaka od 1. do 3. predstavljaju prikladan i trajan odgovor na izražene bojazni, ne dovodeći u pitanje prava država članica na temelju članka 263. UFEU-a. U tom kontekstu poziva Europski parlament i Vijeće da odmah poduzmu korake potrebne za donošenje cijelog paketa relevantnih instrumenata, uključujući Uredbu o višegodišnjem financijskom okviru i Odluku o vlastitim sredstvima. Države članice učinit će sve što je u njihovoj moći da odobre Odluku o vlastitim sredstvima u skladu sa svojim ustavnim odredbama kako bi ona što prije stupila na snagu.

II. COVID-19

5. Europsko vijeće pozdravlja nedavne pozitivne objave o razvoju učinkovitih cjepiva protiv bolesti COVID-19 i Komisijino sklapanje ugovorâ o prethodnoj kupnji.
6. Međutim, dolazak cjepiva ne znači da je pandemija završila. Epidemiološka situacija u Europi i dalje je zabrinjavajuća, iako znatni naponi koje svi ulažu počinju davati rezultate. Stoga moramo nastaviti ulagati napore u borbu protiv širenja virusa kako bismo spriječili nove valove zaraze.
7. Europsko vijeće pozdravlja koordinaciju dosadašnjih napora na razini EU-a i obvezuje se na jačanje te koordinacije, posebno u okviru pripreme za postupno ukidanje mjera ograničavanja i ponovno omogućivanje normalnog putovanja, među ostalim u svrhu prekograničnog turizma, kada to sanitarna situacija dopusti. Slaže se da je potrebno poboljšati razmjenu iskustava i planova za budućnost. Na temelju rada obavljenog posljednjih tjedana poziva Komisiju da predstavi prijedlog preporuke Vijeća o zajedničkom okviru za brze testove na antigene i za uzajamno priznavanje rezultata testova. Treba osmisliti i koordiniran pristup potvrdama o cijepljenju.

8. Europsko vijeće naglašava važnost priprema za pravodobno uvođenje i raspodjelu cjepiva, uključujući razvoj nacionalnih strategija cijepljenja, kako bi se osiguralo da cjepiva budu pravodobno i na koordiniran način stavljena na raspolaganje stanovništvu u EU-u. Važno je pružiti jasne činjenice o cjepivima i boriti se protiv dezinformiranja.
9. Cijepljenje bi se trebalo tretirati kao globalno javno dobro. EU će nastaviti ulagati napore kako bi doprinio međunarodnom odgovoru na pandemiju, među ostalim s pomoću instrumenta COVAX, čija je svrha svima zajamčiti povoljan i pravedan pristup cjepivima.
10. Europsko vijeće naglašava potrebu za nastavkom rada na povećanju otpornosti u području zdravlja, među ostalim daljnjim radom na prijedlozima za zdravstvenu uniju i potpunim iskorištavanjem potencijala zdravstvenih podataka u Europi.
11. S ciljem boljeg predviđanja mogućih budućih pandemija i upravljanja njima, uzimajući u obzir evaluacije koje su u tijeku, među ostalim Međunarodnih zdravstvenih propisa, EU će promicati načine za jačanje međunarodne suradnje, među ostalim putem mogućeg međunarodnog ugovora o pandemijama u okviru Svjetske zdravstvene organizacije, koja je u središtu međunarodne suradnje kada je riječ o pitanjima u vezi sa zdravljem.

III. KLIMATSKE PROMJENE

12. Kako bi se ostvario cilj da EU postane klimatski neutralan do 2050. u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma, EU treba povećati svoje ambicije za nadolazeće desetljeće i ažurirati svoj okvir klimatske i energetske politike. U tu svrhu Europsko vijeće potvrđuje obvezujući cilj EU-a za domaće neto smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na 1990. Poziva suzakonodavce da taj novi cilj uzmu u obzir u prijedlogu europskog propisa o klimi i da taj propis brzo donesu.

13. Povećat ćemo svoje klimatske ambicije na način na koji će se potaknuti održiv gospodarski rast, otvoriti radna mjesta, osigurati koristi za građane EU-a u području zdravlja i okoliša te doprinijeti dugoročnoj globalnoj konkurentnosti gospodarstva EU-a promicanjem inovacija u zelenim tehnologijama.
14. Taj cilj EU će ostvariti zajednički na troškovno najučinkovitiji način. Sve države članice sudjelovat će u tom pothvatu, uzimajući u obzir razmatranja u pogledu pravednosti i solidarnosti, te nitko neće biti zapostavljen. Novi cilj za 2030. treba postići na način kojim se čuva konkurentnost EU-a i uzimaju u obzir različite polazne točke država članica i posebne nacionalne okolnosti te potencijal za smanjenje emisija, uključujući one otočnih država članica i otoka, kao i uloženi naponi. Europsko vijeće uvažava potrebu za osiguravanjem međupovezanosti, energetske sigurnosti za sve države članice, energije po cijenama koje su pristupačne za kućanstva i poduzeća te za poštovanjem prava država članica da odlučuju o vlastitoj kombinaciji izvora energije i odaberu najprimjerenije tehnologije kako bi zajednički postigli klimatski cilj do 2030., uključujući prijelazne tehnologije poput plina.
15. Javno financiranje i privatni kapital moraju se mobilizirati kako bi se odgovorilo na znatne potrebe za ulaganjima koje proizlaze iz te povećane ambicije. Gospodarski odgovor na krizu uzrokovanu koronavirusom prilika je za ubrzanje održive transformacije i modernizacije naših gospodarstava te za stjecanje konkurentne prednosti. Mora se na najbolji mogući način iskoristiti paket VFO/NGEU, uključujući mehanizam za pravednu tranziciju, kako bismo ostvarili naše klimatske ambicije. U skladu s dogovorom postignutim u srpnju 2020. djelovanje u području klime uključit će se u politike i programe koji se financiraju u okviru VFO-a i NGEU-a. Opći klimatski cilj od najmanje 30 % primjenjivat će se na ukupan iznos rashoda iz VFO-a i NGEU-a i uzimati u obzir odgovarajućim ciljnim vrijednostima u sektorskom zakonodavstvu.

16. EU bi trebao promicati razvoj zajedničkih, globalnih standarda za zeleno financiranje. Europsko vijeće poziva Komisiju da najkasnije do lipnja 2021. podnese zakonodavni prijedlog o standardu EU-a za zelene obveznice. Također pozdravlja plan Grupe EIB-a za banku za borbu protiv klimatskih promjena za razdoblje 2021. – 2025. kojim će se doprinijeti ispunjenju obveze Grupe EIB-a u pogledu pružanja potpore ulaganjima u području klime i okoliša u iznosu od 1 bilijuna EUR do 2030.
17. Europsko vijeće poziva Komisiju da procijeni kako svi gospodarski sektori mogu na najbolji način doprinijeti cilju za 2030. i da podnese potrebne prijedloge popraćene dubinskim ispitivanjem okolišnog, gospodarskog i socijalnog učinka na razini država članica, uzimajući u obzir nacionalne energetske i klimatske planove i preispitujući postojeće fleksibilnosti. Komisiju se poziva da, uzimajući u obzir načela navedena u stavku 14., posebno razmotri sljedeće:
 - istraživanje načina za jačanje sustava trgovanja emisijama (ETS), posebno politika određivanja cijena ugljika, uz očuvanje njegove cjelovitosti i uzimajući u obzir potrebu za rješavanjem problema u pogledu distribucije i energetske siromaštva.
 - predlaganje mjera kojima se energetske intenzivne industrije omogućuje razvoj i uvođenje inovativnih klimatski neutralnih tehnologija uz zadržavanje njihove industrijske konkurentnosti;
 - predlaganje mehanizma za prilagodbu ugljika na granicama kako bi se osigurao okolišni integritet politika EU-a i izbjeglo istjecanje ugljika na način koji je usklađen s WTO-om;
 - otklanjanje bojazni u vezi s raspodjelom napora, pravednošću i troškovnom učinkovitošću, šumarstvom i korištenjem zemljišta te porastom emisija i smanjenjem ponora iz tih sektora uzrokovanih negativnim učincima klimatskih promjena.
18. Problem neravnoteža za korisnike Fonda za modernizaciju koji ne primaju prihode ekvivalentne troškovima koje plaćaju postrojenja u okviru ETS-a u tim državama članicama rješavat će se u sklopu predstojećeg zakonodavstva.

19. Europsko vijeće pravodobno će to pitanje ponovno razmotriti i usvojiti dodatne smjernice prije nego što Komisija iznese svoje prijedloge. Tom će se prilikom raspravljati o budućnosti Uredbe o raspodjeli tereta.
20. Nacionalno utvrđeni doprinos EU-a ažurirat će se u skladu s novim obvezujućim ciljem i podnijeti tajništvu UNFCCC-a do kraja godine. Uoči konferencije COP26 Europsko vijeće ponovno ističe da je međunarodni angažman ključan za postizanje uspjeha u rješavanju problema klimatskih promjena. Poziva sve druge stranke, posebno glavna gospodarstva, da iznesu svoje ambiciozne ciljeve i politike. Naglašava važnost snažnog koordiniranog djelovanja putem aktivne europske klimatske diplomacije.
21. EU će osigurati da njegova trgovinska politika i trgovinski sporazumi budu u skladu s njegovim klimatskim ambicijama.
22. Europsko vijeće sa zanimanjem očekuje jačanje međunarodnih napora za zaštitu bioraznolikosti uoči 15. Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti koja će se održati u Kini sljedeće godine.

IV. SIGURNOST

23. Europsko vijeće oštro osuđuje nedavne terorističke napade diljem Europe. Izražava iskrenu sućut obiteljima i prijateljima žrtava te izražava solidarnost s građanima Austrije, Njemačke i Francuske. Naglašava važnost pružanja potpore žrtvama terorističkih napada i potpune provedbe relevantnih direktiva EU-a. Ujedinjeni smo u borbi protiv radikalizacije, terorizma i nasilnog ekstremizma. Suočen s tim napadima na temeljna prava i slobode, EU će podržavati zajedničke vrijednosti na kojima se temelje naša pluralistička društva te će nastaviti ulagati odlučne zajedničke napore kako bi ih obranio. U tom je kontekstu važno u potpunosti provesti postojeće odluke. Europsko vijeće također pozdravlja Komisijino predstavljanje novog programa EU-a za borbu protiv terorizma te poziva na nastavak rada na tom pitanju. Ponovno potvrđuje ulogu koordinatora EU-a za borbu protiv terorizma.

24. Europsko vijeće osuđuje sve oblike napada na slobodu izražavanja i vjeroispovijesti ili uvjerenja, među ostalim antisemitizam, rasizam i ksenofobiju, te naglašava važnost borbe protiv poticanja na mržnju i nasilje, kao i protiv nesnošljivosti. Pozdravlja donošenje Izjave Vijeća o uključivanju borbe protiv antisemitizma u sva područja politika.
25. Od ključne je važnosti spriječiti radikalizaciju i rješavati problem ideologija koje stoje iza terorizma i nasilnog ekstremizma, među ostalim na internetu. Europsko vijeće poziva na:
- jačanje borbe protiv nezakonitih sadržaja na internetu. U tom pogledu sa zanimanjem očekuje ambiciozan prijedlog Komisije za jačanje odgovornosti internetskih platformi u okviru Akta o digitalnim uslugama;
 - brzo donošenje prijedloga o suzbijanju širenja terorističkih sadržaja na internetu;
 - osiguravanje usklađenosti vjerskog obrazovanja i osposobljavanja s temeljnim europskim pravima i vrijednostima te na rješavanje pitanja stranog utjecaja na nacionalne civilne i vjerske organizacije kroz netransparentno financiranje;
 - podupiranje inicijativa za bolje razumijevanje širenja ekstremističkih ideologija. Nužno je poboljšati sveobuhvatne razmjene znanstvenih spoznaja, istraživanja i stručnog znanja diljem Europe.
26. Ključno je da tijela kaznenog progona i pravosudna tijela mogu izvršavati svoje zakonite ovlasti na internetu i izvan njega za borbu protiv teških kaznenih djela. Europsko vijeće ističe potrebu za napretkom u radu na zadržavanju podataka koje je potrebno za borbu protiv teških kaznenih djela, i to s obzirom na najnoviju sudsku praksu Suda Europske unije i uz potpuno poštovanje temeljnih prava i sloboda.
27. Kako bi se dodatno poduprlo izvršavanje zakonodavstva diljem EU-a i pravilno funkcioniranje schengenskog područja, trebalo bi znatno pojačati provedbu dogovorenih mjera, kao i policijsku i pravosudnu suradnju i koordinaciju.

28. Europsko vijeće:

- poziva države članice da pojačaju svoje napore kako bi se u potpunosti iskoristile europske baze podataka i informacijski sustavi, posebno u pogledu unosa relevantnih podataka o osobama za koje pojedinačne države članice procjenjuju da predstavljaju ozbiljnu terorističku ili nasilnu ekstremističku prijetnju u baze podataka, uključujući strane terorističke borce;
- naglašava da je važno osigurati da se sve osobe koje prelaze vanjske granice Unije provjere u relevantnim bazama podataka kako je propisano relevantnim zakonodavstvom EU-a;
- poziva suzakonodavce da razmotre prijedlog o jačanju mandata Europolu s ciljem njegova brzog donošenja;
- naglašava opću važnost policijske i pravosudne suradnje u svim njezinim aspektima.

V. **VANJSKI ODNOSI**

Odnosi EU-a i SAD-a

29. Europsko vijeće nakon izbora u Sjedinjenim Američkim Državama održalo je raspravu o odnosima EU-a i SAD-a. Naglasilo je važnost snažnog strateškog transatlantskog partnerstva koje se temelji na zajedničkim interesima i vrijednostima. To je posebno važno s obzirom na potrebu za rješavanjem gorućih globalnih izazova. EU sa zanimanjem očekuje suradnju sa Sjedinjenim Američkim Državama, osobito u cilju jačanja globalnog odgovora na pandemiju bolesti COVID-19, borbe protiv klimatskih promjena, jačanja gospodarskog oporavka, suradnje u digitalnim i tehnološkim pitanjima, jačanja uzajamne trgovine, rješavanja trgovinskih sporova, reforme WTO-a i promicanja multilateralizma te mira i sigurnosti. Spremni smo raspravljati o zajedničkim prioritetima s novim predsjednikom Sjedinjenih Američkih Država.

Istočno Sredozemlje

30. Europsko vijeće ponovno je razmotrilo svoje zaključke od 1. i 2. listopada 2020. o odnosima Europske unije s Turskom s obzirom na stanje u istočnom Sredozemlju. Nažalost, Turska je sudjelovala u jednostranim djelovanjima i provokacijama te je intenzivirala svoju retoriku protiv EU-a, država članica EU-a i europskih čelnika. Turska i dalje provodi jednostrane i provokativne aktivnosti, među ostalim u isključivom gospodarskom pojasu Cipra. Europsko vijeće prima na znanje da je Turska povukla plovilo Oruç Reis te inzistira na trajnom smirivanju napetosti kako bi se omogućila brza ponovna uspostava i neometan nastavak izravnih preliminarnih razgovora između Grčke i Turske.
31. Europsko vijeće ponovno potvrđuje da je razvoj kooperativnog i uzajamno korisnog odnosa s Turskom u strateškom interesu EU-a. Ponuda za pozitivan program EU-a i Turske i dalje je otvorena ako Turska pokaže spremnost promicati istinsko partnerstvo s Unijom i njezinim državama članicama te riješiti neslaganja putem dijaloga i u skladu s međunarodnim pravom. Takav program mogao bi obuhvatiti područja gospodarstva i trgovine, međuljudskih kontakata, dijalogâ na visokoj razini i nastavka suradnje u pogledu pitanja migracija. Europsko vijeće naglašava važnost držanja komunikacijskih kanala između EU-a i Turske otvorenima. EU će također biti spreman nastaviti pružati financijsku pomoć sirijskim izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj te surađivati u odgovornom upravljanju migracijskim tokovima prema svim državama članicama i u jačanju napora u borbi protiv mreža krijumčara migranata.
32. Podsjećajući na Zaključke Europskog vijeća od 1. i 2. listopada 2020., EU je i dalje predan obrani svojih interesa i interesa svojih država članica, kao i očuvanju regionalne stabilnosti. U tom pogledu Europsko vijeće:
- poziva Vijeće da donese dodatna uvrštenja na popis na temelju svoje Odluke od 11. studenoga 2019. o mjerama ograničavanja s obzirom na nezakonite aktivnosti bušenja koje Turska provodi u istočnom Sredozemlju;

- poziva visokog predstavnika i Komisiju da najkasnije na sastanku Europskog vijeća u ožujku 2021. podnesu na razmatranje izvješće o trenutnom stanju političkih, gospodarskih i trgovinskih odnosa EU-a i Turske te o instrumentima i mogućnostima za daljnje postupanje, među ostalim o proširenju područja primjene navedene odluke.
- 33. Europsko vijeće osuđuje jednostrane korake Turske u Varoshi i poziva na potpuno poštovanje rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 550 i 789. Europsko vijeće podržava brzu ponovnu uspostavu pregovora pod pokroviteljstvom UN-a i ostaje potpuno predano sveobuhvatnom rješenju ciparskog problema u okviru UN-a te u skladu s relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a i načelima na kojima se EU temelji. Isto očekuje i od Turske. Europsko vijeće suglasno je s time da EU nakon ponovne uspostave pregovora pod pokroviteljstvom glavnog tajnika UN-a imenuje predstavnika u misiji UN-a za pružanje dobrih usluga.
- 34. Europsko vijeće traži od visokog predstavnika nastavi s radom na prijedlogu za multilateralnu konferenciju o istočnom Sredozemlju.
- 35. EU će nastojati koordinirati pitanja koja se odnose na Tursku i stanje u istočnom Sredozemlju sa Sjedinjenim Američkim Državama.

Južno susjedstvo

- 36. Demokratsko, stabilnije, zelenije i naprednije južno susjedstvo strateški je prioritet EU-a. Dvadeset i pet godina nakon pokretanja Barcelonskog procesa odlučni smo ponovno pokrenuti, ojačati i dalje razviti to strateško partnerstvo koje se temelji na zajedničkoj geografiji i povijesti.
- 37. Želimo se zajednički boriti protiv pandemije bolesti COVID-19, ojačati otpornost naših gospodarstava i društava, očuvati našu kolektivnu sigurnost, suočiti se s izazovima mobilnosti i migracija te ponuditi bolje mogućnosti mladima na objema obalama Sredozemlja.

38. Rad će se temeljiti na Strateškom programu za razdoblje 2019. – 2024. i ključnim načelima naše politike susjedstva te će se podupirati učinkovitom upotrebom svih naših instrumenata. Razvit ćemo nov program za Sredozemlje koji će se temeljiti na zajedničkim prioritetima i biti usmjeren na odgovore specifične za Sredozemlje i blisku suradnju u područjima kao što su okoliš, povezivost, obrazovanje i kultura te prirodni resursi. U tom je pogledu ključno osnažiti ulogu civilnog društva.
39. Europsko vijeće sa zanimanjem očekuje predstojeću zajedničku komunikaciju Komisije i visokog predstavnika o obnovljenom partnerstvu s južnim susjedstvom. Potonje bi se trebalo temeljiti na unaprijeđenom i pojačanom političkom dijalogu na cijelom Sredozemlju i dovesti do pojačane suradnje kako bi se riješili zajednički izazovi i iskoristile zajedničke mogućnosti.
40. Posebno u pogledu Libije, Europsko vijeće poziva sve sudionike da djeluju u skladu s načelima Berlinskog procesa. EU podsjeća na ponudu za pružanje potpore libijskoj obalnoj straži s pomoću osposobljavanja i praćenja te osiguravanja opreme i plovila, u skladu s međunarodnim pravom, uključujući međunarodno humanitarno pravo. EU poziva na hitno puštanje na slobodu talijanskih ribara koji su u pritvoru od početka rujna bez ikakva pravnog postupka.

Ostrovec

41. Europsko vijeće naglašava važnost osiguravanja nuklearne sigurnosti bjeloruske nuklearne elektrane Ostrovec i poziva Komisiju da istraži moguće mjere za sprečavanje komercijalnog uvoza električne energije iz nuklearnih postrojenja trećih zemalja koja ne zadovoljavaju razine sigurnosti priznate u EU-u.

Globalni režim sankcija EU-a u vezi s ljudskim pravima

42. Europsko vijeće pozdravlja donošenje globalnog režima sankcija EU-a u vezi s ljudskim pravima od strane Vijeća.